

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM 5.SINIF SOSYAL BİLGİLER
DERSİNDE OLUŞTURMACI ÖĞRENME
YAKLAŞIMININ ÖĞRENCİLERİN BAŞARI
DÜZEYLERİNE VE DERSE YÖNELİK
TUTUMLARINA ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ESRA YAVUZ AVCI

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. RÜÇHAN ÖZKILIÇ**

BURSA 2009

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda 2003100 numaralı Esra YAVUZ AVCI' nın hazırladığı “İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Başarı Düzeylerine ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi” konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 13/03/2009 günü 10:30 – 11.30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin.....(başarılı/başarısız) olduğuna(oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Uye (Başkan)
Doç. Dr. M. Zahir DİRİK
Uludağ Üniversitesi

Uye (Tez Danışmanı)
Yrd. Doç. Dr. Rüçhan ÖZKILIÇ
Uludağ Üniversitesi

Uye
Yrd. Doç. Dr. Mustafa SARITAŞ
Uludağ Üniversitesi

...../...../ 20.....

ÖZET

İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE OLUŞTURMACI ÖĞRENME YAKLAŞIMININ ÖĞRENCİLERİN BAŞARI DÜZEYLERİNE VE DERSE YÖNELİK TUTUMLARINA ETKİSİ

Esra YAVUZ AVCI

Uludağ Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları Ve Öğretim Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Rüçhan ÖZKILIÇ

Bu araştırmada, ilköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarıları düzeylerinde ve derse yönelik tutumlarında farklılıklara yol açıp açmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Bursa ili Yıldırım ilçesi Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu 5-B ve 5-E sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırma Deney ve Kontrol grupları üzerinde gerçekleştirilmiş, ön test ve son test kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak “Toplum İçin Çalışanlar Başarı Testi” ile “Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Uygulama dört hafta sürmüştür. Bu sürede deney grubunda ders oluşturmacı yaklaşıma göre işlenirken, kontrol grubunda ders geleneksel yöntemlerle işlenmiştir.

Verilerin analiz aşamasında; frekans, yüzde, t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; Sosyal Bilgiler dersinin işlenmesinde oluşturmacı yaklaşımın kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerin başarı düzeyleri ile derste geleneksel yöntemlerin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin başarı düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılık görülmüştür. Deney grubu ile kontrol grubu arasında, öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde, deney grubu lehine anlamlı bir farklılık görülmüştür. Ancak araştırmaya katılan deney grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerinin ve ailelerinin sosyoekonomik düzey durumlarının öğrenci başarısını artırmada anlamlı bir farklılık

oluşturmadığı ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgulara göre Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı merkeze öğrenciyi almasıyla dersi öğrencinin ilgi ve isteklerine uygun bir şekilde, aktif olarak işlenmesine olanak sağladığı söylenebilir.

Elde edilen sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulmuştur:

Öğrencilerin etkin katılımı önemli olduğundan, ders planı oluşturulurken öğrenci düşüncelerinden faydalanılmalı, hatta etkinlikleri kendilerinin düzenlemelerine izin verilmelidir. Oluşturmacılık kuramına göre ders etkinlikleri düzenlenirken teknolojiden mümkün olduğunca yararlanılmalıdır. Bu araştırma okul başarılarının tespiti için farklı sınıf ve branşlarda tekrar edilebilir.

Anahtar Sözcükler

Oluşturmacılık

Başarı Testi

Sosyal Bilgiler

İlköğretim

Tutum Ölçeği

ABSTRACT

IN THE FIFTH CLASS SOCIAL STUDIES LESSON IN ELEMENTARY SCHOOL THE EFFECT OF THE CONSTRUCTIVIST APPROACH ON STUDENTS' ACHIEVEMENT LEVELS AND ATTITUDES TO THE LESSON

Esra YAVUZ AVCI

Uludag University

Institute of Social Sciences

Basic Science Branch of Educational Science

Branch of Curriculum and Teaching

Thesis of Master

Counselor: Assit. Prof. Rüçhan ÖZKILIÇ

In this research it is aimed to investigate if constructivist approach on fifth grade elementary school social studies lesson creates differences on students' achievement levels and attitudes to the lesson starting from students' attainments. The working group of this research is comprised of 5-B and 5-E class students of Davutkadı Eşref Evcil Elementary School in Yıldırım district of Bursa city.

Within the research ,pre test and post test control group pattern has been used. The research is conducted on the experiment and control group. Within the research "Achievement Test of Employees for Society" and "Social Studies Attitude Scale" were used as an instrument of data collection. Application continued for 4 weeks. Within this process, lessons have been conducted with the experiment group in accordance with constructivism theory, and as for the control group lessons have been conducted in accordance with the traditional education methods.

"Frequency", "Percentage", "T-test" and "One way variance analysis" have been used by the process of the data analysis.

According to the findings obtained from the result of research; it is seen that there is a significant distinction in experiment group's favour, between the experiment group's achievement levels which used constructivist approach in social studies lesson

and control group's achievement levels which used traditional methods in lesson. It is seen that there is a significant distinction in experiment group's favour about positive attitude improving to the lesson, between experiment group and control group. It is also proved that the genders and socioeconomic levels of their families have not significantly effected success level of the experiment group students. The according to the findings it can be said that the Constructivist Learning Approach allows conducting the lesson with students' interest and seek in an appropriate way by taking them to the center.

According to the results taken from the research ,these advices received:

Because of the active attention of the students is important , while course plans created, teachers should get utility from student ideas even though they should give permission to the students that they can design activities. Considering of constructivist theory, while the lesson activities had been designed, it must be derived benefit from technology as much as possible. This research can be repeated on different classes and branches for determining school successes.

Key Words

Constructivism

Achievement Test

Social Studies

Elementary School

Attitude Scale

ÖNSÖZ

Araştırma konusunun belirlenmesinden, araştırma sürecinin sonuna dek yardımları, yorumları ve rehberliği ile bana destek olan danışmanım sayın Yrd. Doç. Dr. Rüçhan Özkılıç'a, bu süreçte bana moral veren sayın Doç. Dr. Zahit Dirik'e, uygulama aşamasında bana yardımcı olan sevgili öğrencilerime , araştırma süreci boyunca her an yanımda olan sevgili annem Semiha Demircioğlu'na, çevirileriyle benden desteğini esirgemeyen kız kardeşim H. Berna Yavuz'a, eşim Mustafa Avcı ve çalışmamı tamamlamamda esin kaynağım, oğlum Taha Arda Avcı'ya sonsuz teşekkürler...

Bursa 2009

Esra Yavuz Avcı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ ONAY SAYFASI.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	V
ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	VIII
TABLolar LİSTESİ.....	XI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Problem Durumu	2
Oluşturmacılık Kuramı.....	5
Kavram Boyutuyla Oluşturmacılık.....	7
Oluşturmacı Kuramda Öğrenme- Öğretme süreci	15
Oluşturmacı Öğrenmenin İlkeleri	18
Oluşturmacı Kuramda Sınıf Ortamı	20
Uygulama Boyutuyla Oluşturmacılık	25
Oluşturmacı Kuramda Öğretmen Rollerı.....	26
Oluşturmacı Kuramda Öğrenci Rollerı	30
İlköğretimde Sosyal Bilgiler Programının Yeri.....	33
Sosyal Bilgiler Programının Kapsamı ve Diğer Derslerle İlişkisi.....	35
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Oluşturmacı Yaklaşımlar.....	37
Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı.....	40
2004 Sosyal Bilgiler Programının Önceki Programlardan Farkı.....	43
Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler.....	45

Problem Cümlesi.....	45
Alt Problemler.....	46
Araştırmanın Amacı.....	46
Araştırmanın Önemi.....	47
Sınırlılıklar.....	49
Tanımlar.....	49
Kısaltmalar.....	50

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Oluşturmacılık Yaklaşımı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar	51
---	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Deney Deseni	59
Evren ve Örneklem.....	60
Veri Toplama Araçları.....	61
Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği.....	62
Toplum İçin Çalışanlar Başarı testi.....	64
Başarı Testinin Hazırlanması.....	64
Testte Bulunacak Toplam Soru Sayısının Kararlaştırılması.....	64
Geçerlik- Güvenirlik Çalışması.....	67
Sınav Süresinin Tespiti.....	70
Verilerin Toplanması.....	70
Verilerin Analizi.....	71

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUMLAR

Bulgular ve Yorumlar.....	72
---------------------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma Sonuçları.....	83
Öneriler	84
KAYNAKLAR.....	86
EKLER.....	93
ÖZGEÇMİŞ.....	162

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Geleneksel Sınıf ile Bilgiyi Yapılandıran Sınıfın Karşılaştırılması	22
Tablo 2	Öğretmen ve Öğrenen Merkezli Sınıflar	23
Tablo 3	Sosyal Bilgilerin Kapsamı	34
Tablo 4	Sosyal Bilgiler Dersinin Diğer Derslerle İlişkisi	36
Tablo 5	Araştırma Modeli	59
Tablo 6	Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	60
Tablo 7	Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Dağılımları	61
Tablo 8	Geçerli Bir Test İçin Madde Ayırt Edicilik Yüzdeleri	63
Tablo 9	Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Maddelerin Ayırt Edicilik Yüzdeleri	63
Tablo 10	“Toplum İçin Çalışanlar ” Teması Başarı Testi Belirtke Tablosu	65
Tablo 11	Belirtke Tablosu: “Toplum İçin Çalışanlar ” Teması Kazanımlar Evreni	66
Tablo 12	Madde Güçlüğüne Göre Madde Analizi Sonuçları	67
Tablo 13	Ayrımcılık İndisine Göre Madde Analizi Sonuçları	68
Tablo 14	10. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı	69
Tablo 15	29. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı	69
Tablo 16	34. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı	70
Tablo 17	Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi	72
Tablo 18	Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi	73
Tablo 19	Deney Grubunun Ön Test - Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi	74
Tablo 20	Kontrol Grubunun Ön Test - Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi	75

Tablo 21	Deney Grubunun Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması	76
Tablo 22	Deney Grubunun Son Test Puanlarının Ailelerinin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Karşılaştırılması	77
Tablo 23	Deney ve Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları	79
Tablo 24	Deney Grubunun Çalışma Öncesi ve Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları	80
Tablo 25	Kontrol Grubunun Çalışma Öncesi ve Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları	81
Tablo 26	Deney ve Kontrol Grubunun Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları	81

BÖLÜM I

GİRİŞ

Türk Eğitim sisteminin temel amacı; Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik değerlere bağlı, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, ulusal kültürü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilen ve çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı bilgi çağı insanının yetiştirilmesidir (meb.gov.tr).

Herhangi bir ülkede sürekli gelişmeyi sağlamak için, her şeyden önce, eğitim sisteminin ve bu sistemi ayakta tutmada önemli bir katkısı bulunan eğitim programlarının sürekli bir gelişme içinde olması kaçınılmazdır. Eğitim sisteminin başarısında ya da başarısızlığında büyük payı olan eğitim programları, Türkiye'de ülke kalkınmasına koşut olarak, Cumhuriyet döneminin başlangıcından bu yana, gelişme çizgisi üzerinde sürekli bir değişme ve yenileşme göstermiş; bugüne değin eğitim süreçlerine konu olan her alanda önemli bir yol alınmıştır.

1997 yılında başlatılmış olan; tüm eğitim düzey ve türlerinde, çağın gereklerine ve toplumun gereksinimlerine uygun, öğrenci merkezli eğitim öğretim yapılması, hiçbir nedenle hiçbir bireyin eğitim süreci dışında kalmaması ve öğretmenlerin, mesleki gelişim ve istihdam koşullarının iyileştirilmesini sağlayacak çok yönlü ve geniş kapsamlı eğitim reformu 2000'li yıllarda da sürdürülmektedir (MEB, 2001, s.59-60).

Bu değişime ihtiyaç duyulmasının nedeni günümüzde giderek artması gereken eğitimin niteliği ile bilgiye erişim imkânı ve sürekli öğrenme ihtiyacının artmasıdır. Bu değişimler eğitimde yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Oysa binlerce yıllık eğitim tarihi boyunca öğrenme, hep öğretmenin sıkı kontrolünde yapılmıştır. Öğretmen-öğrenci, bilgi üçgeninde öğretmen daima bilgiyi aktaran, öğrencide daima bilgiyi alan durumunda olmuştur. Öğretmenin tek bilgi aktarıcısı ve ders kitabının da tek kılavuz olduğu sınıf ortamında istenen üretici, düşünen birey yetiştirilemeyeceği artık anlaşılmıştır (Budak ve Kocaman, 2006).

Eğitimin en önemli görevi kalkınma için gerekli olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi olmalıdır. Öğrencilerin içinde bulunduğumuz çağın gerektirdiği kıstaslara

sahip, beklentilere cevap verebilen, küreselleşme içerisinde kendi milli ve kültürel değerlerini koruyabilen, kendini tanıyıp doğru ifade edebilen, bireysel hedeflerini belirleyebilen, bu doğrultuda çaba göstererek yeteneklerini geliştirebilen; küresel ısınma, savaş, su kıtlığı vb. birçok sorunun olduğu dünyamıza karşı sorumluluk alabilen, içinde yaşadığı toplumun sorunları ile ilgilenen, bunların çözümüne katkı sağlayabilecek bireyler olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Problem Durumu

Eğitim, belirlenen hedefler doğrultusunda bireylerin yaşantılarında, davranışlarında değişiklikler oluşturma sürecidir. Ertürk (1979) 'e göre “ eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir”. Dönmezer (1996,sy.5)'e göre “ Belirli hedefler doğrultusunda en uygun program, araç gereç ve yöntemleri kullanarak, bireyin kişiliğinin bir bütün olarak geliştirilmesini ve çevresine etkin bir şekilde uyum sağlamasını amaçlayan dinamik bir süreçtir” .

Geleneksel anlamda okul/eğitim dediğimizde öğrencilerin düzenli bir şekilde dizilmiş sıralarda oturan, öğretmenini dinleyen ve notlar alan, ancak soru sorulduğunda cevap hakkını kullanan, verilen ödevler üzerinde sessizce çalışan bir ortam zihnimizde canlanır. Elbette düzenli gibi görünen bu ortam içerisinde bir de görünmeyen bir boyut vardır. O da öğrencilerin öğretmenlerini dinlerken akıllarından geçen “gürültüdür” (Marlow & Page,1998 akt. Akar ve Yıldırım, 2004). Buradaki “gürültü” belki de öğrenci öğretmenini dinliyor gibi görünürken akşama izleyeceği filmi düşünmesi ya da yarın gideceği sinema filmini düşünmesi veya teneffüse kalan dakikaların hesabı düşüncesidir. Eğitim alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde karşılaştıkları problemleri çözebilen, bu problemleri algılayıp çözüm için öneriler getirebilen, araştırmacı kimliği olan ve yaratıcı niteliklerle donanmış bireyler yetiştirilmesi gerektiği göze çarpmaktadır. Bu nedenle, öğrencilerde merak uyandırmak, onların ilgi ve istekleri doğrultusunda eğitimi gerçekleştirmek, bilgi edinme yollarını gösterip, elde edilen bilgileri kendileri için gerekli alana aktarmalarını ve paylaşımlarını sağlamak eğitimimizin temeli olmalıdır (Çakan ve Uyangör, 2006).

Dünyada özellikle son yıllarda bilim ve teknolojiye ve buna paralel olarak bilgi teknolojisinde meydana gelen hızlı gelişmeler beraberinde bilgi patlamasına sebep olmuştur. Bilim adamlarının çoğu da içinde yaşadığımız çağı “bilgi çağı” olarak adlandırmaktadırlar. Bilginin bu denli hızla çoğalması ve yayılması, eğitim konusunda, Sanayi Devrimi’nden sonra şekillenen paradigmaları değişime zorlamıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002, s.27). Dünyada hemen her alanda meydana gelen bu radikal dönüşüm, eğitim sistemlerini de etkisi altına almıştır. Ülkeler, eğitim sistemlerini, yenedünya düzenine uyumlarını sağlayacak bir toplum inşasına elverecek şekilde, yeniden oluşturmaya başlamıştır. Yeniden oluşturma yolunda ilk adım, geleneksel eğitim anlayışlarını terk ederek atılmıştır. Daimici ve esasici eğitim anlayışlarının yerine, ilerlemeci, yeniden kurmacı ve varoluşçu eğitim anlayışları kullanılır hale gelmiştir. Bu değişime paralel olarak, konu ve öğretmen merkezli görüşler, yerlerini öğrenci merkezli görüşlere bırakmıştır (Öztürk ve Otluoğlu, 2002, s.28). Çünkü bireylerin çağın gerektirdiği nitelikleri edinebilmesi ve geliştirebilmesinde çağdaş eğitim yaklaşımlarından yararlanmak gerekmektedir.

Bireylerin sahip olması gereken nitelikler, çağın gereksinimlerine ve toplumun gelişim sürecindeki yapılanmasına bağlı olarak sürekli gelişim göstermektedir. Günümüzde bir bireyin sahip olması gereken nitelikler özet olarak, bilginin farkında olma, bilgiye ulaşma yollarını bilme, ulaşılan bilgiyi anlamlandırabilme, yeni bilgiler üretebilme ve üretilen bilgileri uygulamada kullanabilme alt başlıkları ile ortaya konulmaktadır (Bukova ve Alkan, 2006).

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı da yukarıda değinilen nedenlerden dolayı köklü bir değişime girmiştir. Artık öğrencilerin çağın istek ve beklentilerine cevap verebilen, küreselleşme içerisinde kendi milli ve yerel değerlerini koruyabilen, kendini tanıyabilen, bireysel hedeflerini belirleyebilen, yeteneklerini geliştirebilen; birçok sorunun olduğu dünyamıza karşı da sorumluluk alabilen, toplumsal sorunlarla ilgilenen, bunların çözümüne katkı sağlayabilecek bireyler olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda yapılan birçok araştırma, oluşturmacı öğretim yaklaşımına göre planlanan ve işlenen derslerin, geleneksel anlayışa göre planlanan ve işlenen derslerden daha etkili sonuçlar verdiğini ve eğitim-öğretimdeki problemlerin

çözümünde de daha etkili olduğunu ortaya koymuştur (Erdoğan, 2007; Yanpar-Şahin, 2001).

Bir programın öğeleri arasında, amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme boyutları önemli yer tutar. Bir eğitim programının temel öğelerinden birincisi olan "amaç" (hedef) boyutunda **niçin?** Sorusuna yanıt bulmaya çalışırız. Sözelimi; Bu dersi niçin öğretiyoruz? Bu dersin programının amaçları neler olacak? Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim okulunda okutulmasının amacı nedir? Bu tür soruların yanıtlanması gerekir. İçerik boyutunda ise **ne?** Sorusunun yanıtı önemlidir. Ne öğretmeliyiz ki programda yer alan amaçları gerçekleştirebilelim? Öğrenme-öğretme süreci boyutunda da **nasıl?** Sorusuna yanıt ararız. Programın içeriğini nasıl sunmalıyız ki belirlediğimiz amaçlara ulaşabilelim? Ölçme-Değerlendirme boyutunda da nitelik denetimi yapılmaktadır. Bu iş, yapılan öğretimin niteliğinin denetlenmesi ve program amaçlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin ortaya çıkarılması demektir.

Bir programın hazırlanıp geliştirilmesinde bu öğelerle ilgili olarak ortaya konan boyutlar gerçekten büyük önem taşır. Eğitim kurumlarının en önemli amaçlarından biri, öğrencilerini, her şeyden önce, yaşadığı topluma yararlı, iyi, sorumlu birer vatandaş olarak yetiştirmektir. Öğrencileri bu amaca ulaştırmada, onlara ilk temel bilgileri kazandırmak için, ilköğretim okulları programına öncelikle (birinci, ikinci, üçüncü sınıflara) Hayat Bilgisi; ardından da (dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflara) Sosyal Bilgiler dersleri konmuştur.

Bu dersler aracılığıyla, öğrencilere, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı; laik, demokratik, çağdaş değerleri benimseyen ve koruyan bireyler olarak yetişmeleri için ilk temel bilgiler verilir. Onları çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak amacıyla programdaki konular Tarih, Coğrafya, Ekonomi, Psikoloji, Sosyoloji, Antropoloji, Hukuk, Eğitim gibi çeşitli sosyal bilim alanlarıyla ilişkili olarak, çok yönlü olarak, ancak bir bütün içerisinde ele alınır ve işlenir.

Bu araştırmanın konu edindiği İlköğretimdeki Sosyal Bilgiler Programı, öğrencilere yakın ve uzak çevrelerini tanıtip onları bir yandan toplumsallaştırırken, bir yandan da yukarıda sözü edilen değerleri onlara en iyi biçimde kazandırmak üzere düzenlenmiştir. Programın temelinde oluşturma yaklaşım uygulamaları yer almaktadır.

Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin kazanımları, öğrenilenlerin kalıcılığı ve derse yönelik tutumları açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Çünkü Sosyal Bilgiler dersleri bir anlamda öğrencileri yaşama hazırlamaya yardımcı olur. Bu hazırlık süreci boyunca öğrencinin kendisinin içinde yer alabileceği etkinlikler, en uygun şekilde oluşturmacı yaklaşımla hazırlanabilir. Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen bu araştırma ile Sosyal Bilgiler dersinin öğretime katkı getirilmesi hedeflenmiştir.

Bu hedef doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi: “İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarıları düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi” olarak belirlenmiştir.

Oluşturmacılık Kuramı

Oluşturmacılık “constructivism” olarak yabancı literatürde kullanılmaktadır. Türkçe kaynaklara baktığımızda “constructivism” kavramıyla ilgili bir uzlaşmanın henüz gerçekleşmemiş olduğu görülmektedir. Kimi araştırmacılar “constructivism” kavramına karşılık “oluşturmacılık” (Kara ve Özgün-Koca, 2004; Baki ve Bell, 1997; Gürol ve Tezci, 2001; Asan ve Güneş, 2000; Kılıç, 2001; Yıldırım ve Akar, 2004; Kabapınar, 2004; Gürol ve Atıcı, 2001; Semerci, 2003; Yanpar-Şahin, 2003) terimini kullanırken kimileri de “yapılandırmacılık”(Köseoğlu, Tümay ve Kavak, 2002; Yurdakul ve Demirel, 2004; Şaşan, 2002) ve hatta “yapısalcılık” (Aşkar Aktamış, Ergin ve Akpınar, 2003), “yapıcılık” (Alkan ve ark. 1995; Deryakulu, 2001), “inşacılık” (Muğaloğlu-Aktürk, 2001), “ kurgulamacılık” (çevrimiçi ve hatta birden fazla terimi bir arada “yapısalcı, oluşturmacılık”) (Koçoğlu ve Köymen, 2002; Turan, 2001) önermektedir.

Bu araştırmada ise “constructivism” kavramına karşılık olarak MEB’nin hazırladığı programlarda kullandığı gibi “oluşturmacılık” kavramının kullanılması tercih edilmiştir. Oluşturmacılık, kökeni Kant’a ve 18. yy.daki Granbattista Vico’nun düşüncesine, William James ve John Dewey gibi Amerikan pragmatistlerine ve F.C. Bartlett, Piaget ve Vygotsky gibi bilişsel ve sosyal psikolojinin güçlü isimlerine kadar

uzanan bir bilgi teorisidir. Eğitim felsefesi açısından, oluşturmacılık, nesnelliği öne çıkaran pozitivist paradigmanın aksine, bilginin yorumlandığını (Yıldırım & Simsek, 1999 akt. Akar ve Yıldırım, 2004) ve karşılıklı yansımalar ve tartışmalar sonucunda bilginin oluşturulduğunu (Vygotsky, 1994 akt., Akar ve Yıldırım, 2004) savunur. Yani bilgi, deneyim, gözlem ve mantıklı düşünme kümesinden oluşur. Başka bir deyişle bilgi öznelidir (Kılıç, 2001). Bu yaklaşıma göre “öğrenme”, bireyin yaşantıları, geldiği toplumsal doku ve deneyimleri ile ilgilidir ve öğrenmenin gelişmesi tamamıyla onun konuyu nasıl algıladığı ile ilgilidir. Öğrenme, öğrenenin yeni fikirler oluşturduğu veya eski bilgilerine yenilerini eklediği aktif bir süreçtir.

Bazılarına göre yukarıda belirtilen özellikler nedeni ile, oluşturmacılık bir öğretme kuramı değil, öğrenme kuramıdır (Brooks & Brooks, 1993 akt. Akar ve Yıldırım, 2004). Oluşturmacı öğretimin temel amacı da öğrencilerin kendi düşünce ve yorumlarını geliştirmeleri için onları desteklemektir. Bu nedenledir ki, oluşturmacı öğretim öğrenmeye hedeflenmiştir. Önemli olan öğretim döngüsü değil, öğrenme ortamı ve etkileşimdir. Onun için çoklu ortam teknolojileri oluşturmacı yaklaşımda önemli rol oynamaktadır. Öte taraftan ise, öğretim tasarımcılarının, oluşturmacı çalışmalara ilişkin uygulamalarda pratik yol göstericilere ihtiyaçları vardır.

Bu kuram, öğrencinin sınıf içinde ya da dışında aktif katılımını gerektirir ve öğrenme sürecinde öğrenci sorumluluk almanın ve karar verme sürecine katılmanın önemini algılar ve bu bağlamda hareket eder.

Jonassen (1991: 6) oluşturmacılığı, "Öğrenenlerin kendi gerçekliğini oluşturdukları ya da en azından kendi deneyim ve algılarına dayanarak anlamı yorumladıkları, bu yüzden bir bireyin bilgisi onun önceki deneyimlerinin, zihinsel yapılarının, nesne ve olayların anlamını yorumlamak için kullandıkları inançlarının bir fonksiyonu" olduğunu belirtir. Jonassen'in oluşturmacılığa yönelik bu açıklamasıyla bilişselci yaklaşım arasında bazı kavramlarda benzerlikler olduğu görülür. Bu benzerlik özümseme, uyma ve bağlama kavramları üzerine yüklenilen anlamda yatmaktadır. Öte yandan, oluşturmacı öğretim tasarımı ile davranışçı tasarım arasında bilişselci yaklaşımda olduğu gibi bir benzerlik yerine tamamen bir zıtlık görülür.

Literatürde oluşturmacılığın bilişsel çiraklık, bilişsel esneklik, radikal oluşturmacılık, sosyal etkileşimcilik gibi farklı oluşturmacı pozisyonları olduğu

belirtilmektedir. Bu düşünme biçimleri arasındaki fark, çok önemli olmamasına karşın bilgi inşasında bireysel ve sosyal role yükledikleri anlam açısından iki gruba toplanmaktadır.

Bilişselci oluşturmacılar Piaget'in teorisinden ve Ernst Von Glasersfeld'in görüşlerinden hareket ederler. Öğrenme, öğrenenin beklentileri karşılanmadığında oluşur görüşünü vurgularlar. Bu durumda öğrenen, beklentide olduğu şey ile hali hazırda karşılanan şey arasındaki çatışmayı çözmek zorunda olacaktır. Bu Piaget'in ifade ettiği dengesizlik durumudur ve birey bu durumu ortadan kaldırmak için aktif olarak bilgi oluşturma sürecine girecektir. Bireyin bilgi oluşturma sürecinde kültürün önemini ve bireyin zihinsel modellerini vurgularlar (Von Glasersfeld 1995, 1996). Sosyal oluşturmacılar ise işbirlikli süreçlere daha çok vurgu yaparlar. Bilgi, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre ile etkileşimiyle oluşturulur (Airasian ve Walsh 1997, Tynjälä, 1999, Duffy ve Cunningham 1996).

Kavram Boyutuyla Oluşturmacılık

Bilgiyi oluşturma kavramıyla birçok bilim insanı ilgilenmiştir, ancak bunun çocuk gelişimine ve sınıf ortamına uygulanabileceğini ilk ortaya koyanlar birbirinin çağdaşı olan Jean Piaget ve John Dewey'dir.

Dewey'e (1966) göre eğitim eyleme dayanıyordu. Bilgi ve fikirler, yalnızca öğrenenlere mantıklı ve önemli gelen durumların denenmesiyle ediniliyordu. Öğrenenler sınıf içinde çeşitli öğrenme araçlarıyla yönlendirilip, birlikte gerçek bir toplulukta olduğu gibi bilgilerini oluştururlar. Dahası Dewey'e göre bilgi gerçekliği temsil etmemektedir, üzerinde uzlaşmış, çoğul ve çok yönlüdür. Bilginin gerçeklikle ilişkisi bireysel ve toplumsal eylem ve deneyimlerde bulunma sürecinde oluşturulmaktadır. Bu bağlamda, bireyin eylem düzeyinde çevresiyle olan sürekli ve içsel ilişkisi bilginin oluşturulmasını desteklemektedir. Dolayısıyla eylem insan varoluşunun temelinde bulunmaktadır. Bilmek, gerçekliğin insan tarafından kaydedilmesi değil insanın gerçekliğe dahil olması sürecidir; bilgi de dışsal, bağımsız ve nesnel bir gerçeklik değil eyleme dahil olan bir süreci ifade eder. Bilmek, daha

sonraki deneyimleri kontrol edebilmek için önceki deneyimlerin oluşturulması eylemidir. Önceki deneyimlerden çıkarımda bulunmak dünya ile ilgili doğru ve yanlışları yaratır. Böylece doğruluk, önceki deneyimlerden kaynaklanan, beklenen anlamlar ve gerçekleşen çıkarımlarla gerçekliğin birbiriyle aynı anda uyumlu olması durumudur. Bu anlamda, doğruluğun doğasında geçicilik vardır. Deneyimlerin çoğalması ve zenginleşmesi doğru kavramını da değiştirmektedir. İnsanlar durmadan deneyimlerde bulunmakta ve gerçekliğe kendileri de katılmaktadırlar. İnsandan ve deneyimden bağımsız ve bunlardan etkilenmeyen bir gerçeklik var olamaz. Yaşanılan her deneyim yeni bir gerçeklik yaratır.

Toplumsal etkileşim içinde bulunan insanların diğer katılımcıların bu etkileşim içindeki katkılarını göz önünde bulundurması gerekir. Bu etkileşimde bulunmaya devam etmek isteyen insan ötekilerin çıkarımlarını gözlemlemek durumundadır. Bu şekilde farklı eylemlerde bulunan insanlar ortak eylemlerde buluşabilir. Dewey'e göre anlamak birlikte düşünmek ve ötekinin eylemlerini göz önünde bulundurmadır. Anlayamamak da ortak eylemde bulunamamaktır. Dewey, özne ve nesne, gerçeklik ve bilgi, dünya ve bilinçlilik ikiliklerini eleştirmekte ve ikiliklerin eylem düzleminde birleştiklerini vurgulamaktadır. Bu açıdan eylemi var oluşumuzun temeline koymaktadır.

Piaget'nin oluşturmacılığı ise, çocukların ruhsal gelişimi ile ilgili görüşlerine dayanmaktadır. Piaget, eğitimle ilgili düşüncelerini topladığı *To Understand is to Invent* (Anlamak Keşfetmektir) adlı kitabında, öğretmenlere çocuk zihninin gelişim aşamalarını anlamalarını önermiştir. Ona göre öğrenmenin temeli keşfetmektir.

“Anlamak keşfetmektir, ya da keşfetme yoluyla tekrar oluşturmaktır. Gelecekte yineleme değil de üretme ve yaratma becerisine sahip bireyler yetiştirilmek isteniyorsa, keşfetmeye gereken önem verilmelidir” (Piaget,1973).

Piaget'ye göre basit bir olguyu anlamak için çocuklar daha sonra yanlış olarak niteleyecekleri bazı düşünceleri görme aşamalarından geçmek durumundalar. Özerk bir etkinlikte, çocuklar kendilerini ilgilendiren etkinlikleri içeren sınıf ortamlarındaki ilişkileri ve düşünceleri keşfetmek zorundadırlar. Anlama adım adım etkin bir katılım yoluyla oluşturulur.

Piaget temelde bilginin insan organizması içinde nasıl geliştiğiyle ilgilenmiştir. Bilginin bilişsel yapılandırılması onun görüşlerinin temelini oluşturur. Piaget'ye göre bilişsel yapılar - şemalar fiziksel ve ussal etkinliklerdir. Bunların başarılması da çocuk gelişiminin bir parçasıdır. Bu bakış açısıyla davranış ve bilişsel görüşleri bir gelişim kuramı içinde eritmiştir. Piaget dört gelişim dönemi belirlemiştir. Bu dönemler değişmez bir şekilde belli bir sıra ile ortaya çıkarlar, ancak bireylerin gelişim süreçleri birbirlerine göre farklılıklar gösterebilir. Bu dönemler: sensori-motor dönem(0-2 yaş arası), işlem-öncesi dönem(3-7 yaş arası), somut-işlemler dönemi(8-11 yaş arası) ve soyut-işlemler dönemidir(12-15 yaş arası) (Bacanlı, 2000) .

Piaget çocuğun çevrenin neden olduğu sorunları çözmekte olduğunu, dünyayla sürekli etkileşim içinde bulunduğunu ve öğrenmenin de bu sorun çözme işleminden kaynaklandığını düşünmektedir. Dahası bu etkinliklerden kaynaklanan bilgi de ne taklit edilir ne de doğumdan gelir, çocuk tarafından etkin bir şekilde oluşturulur. Bu şekilde, düşünce etkinlikten doğar, etkinlik içselleştirilir ya da zihne yerleştirilir ve düşünce gelişir. Bilişsel gelişim için etkinlik temel faktördür; gelişim özümleme ve uymaya bağlıdır. Çocuk yeni bir kavramla karşılaştığında bu kavramı kafasında var olan bilgilerle karşılaştırır ve onu özümsemeye çalışır, başarısız olduğu durumda ise zihnini bu yeni duruma uydurmaya çalışır. Bu açıdan bakınca bilişsel gelişim, çevreyi özümsemek ya da çevreye uyum sağlamayı gerektiren sürekli bir çabanın ürünüdür. Çocuğun düşünme becerisi bilgisinin ve zihni becerisinin artmasıyla gelişir. Dolayısıyla yeni bilgiyi sahip olduğu bilgiden etkilenecek oluşturur. Gelişen zihin sürekli bir dengelenme (equilibrium) sürecindedir. Zihnin dengelenmesi için önceden bilenen bilgi ve aynı anda deneyim sürecinde karşılaşılan yeni bilginin özümsemesi ve ya uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu durum bilişsel adaptasyon sürecidir.

Çocuk etkin bir öğrenen ve düşündürdür, bilgisini nesneler ve düşüncelerle etkileşim içinde oluşturur, sürekli soru sorar, bilmek ister, çok erken yaşlarda amaçları vardır. Görüldüğü gibi Piaget bireyin bilişsel gelişimiyle çevresini ilişkilendirmiştir, dahası bilginin bu ilişkiden doğduğunu ve bireyin kendisi tarafından bilinçli ve etkin bir şekilde oluşturduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, onun görüşleri oluşturma kuramı oluşturup geliştirmiştir (a.e).

Rus Lev. S. Vygotsky de bir diğ er önemli oluşturmacı kuramcılardandır. Vygotsky'nin çocukların kendi kavramlarını oluşturduğunu vurgulaması nedeniyle temelde oluşturmacı olduğu söylenebilir. Vygotsky,  ocukların öğrenme sürecinde bilimsel kavramları ve günlük düşüncelerini yetişkinlerle olan ilişkilerinden öğrendiğine inanmaktadır. Yetişkin dünyasından önceden oluşturulmuş bir kavramla tanıtırıldığında  ocuk, yetişkinin o düşünce konusunda sadece söylediğini hatırlayacaktır-ezberleyecektir. Kendine ait bir kavrama dönüştürmek için  ocuk bu kavramı kullanmalı ve bu kullanımı ilk tanıtıldığında bu düşünceye bağlamalıdır. Ancak günlük fikirler ve bilimsel kavramlar arasındaki ilişki Vygotsky'ye göre doğrusal bir gelişim içinde değildir.  nceki kavramalar ve bilimsel kavramlar i  içe geçmiş durumdadır ve  ocuk sahip olduğu ya da kendisine tanıtılan genellemeler yoluyla kendi düşüncelerini geliştirirken, sahip olduğu kavramlar ve bilimsel kavramlar birbirini etkilemektedir (Moll, 1992).

Vygotsky toplumsal etkileşimi ve toplumsal bağlamı vurgulamaktadır. Doğumundan itibaren çocuğun bilişsel gelişimi için çok önemli olan yetişkinler, çocukla etkileşim halindedirler.  ocuk çevresinden kaynaklanan sorunları çözerken yalnız değildir, yetişkinlerden sürekli yardım alır ve Vygotsky bunu "Proximal Zone of Development" (ZPD) kavramıyla açıklamaktadır. Buna göre belli bir gelişim düzeyinde çocuğun gerçekleştirebildiği bir takım davranışlar vardır, ancak henüz kendi başına başaramadığı ve ancak bir yetişkinin yardımıyla gerçekleştirebileceği davranışlar da vardır. Bu davranışlar proximal zone davranışlardır. Yetişkinler dünya ile  ocuk arasında oyun oynarken konuşarak, hikayeler okuyarak, sorular sorarak aracılık ederler ve bazı düşünceleri ve nesneleri çocuğun dikkatine sunarlar. Böylece gerçek dünya ile  ocuk arasındaki ilişkiyi bir çok yoldan geliştirirler ve çocukların tek başına başarabileceklerinden daha fazlasını başarmalarını sağlarlar (Cameron, 2002: 5-8).

Çocuğun toplumsallaşarak geliştirdiği bilinç de Vygotsky'nin bir diğ er önemli düşüncesidir. Dil öğrenilirken ilk sözcüklerin iletişim amacı vardır, bunlar daha sonra i  konuşmaya d n ş rl r. Küçük  ocuklar oyun oynarken sıklıkla kendi kendilerine konuşurken ve sanki bir görevi yerine getiriyormuş ya da oynuyormuş gibi davranırken gözlenebilirler, buna "iç konuşma denir". Büyüdükçe daha az kendi kendilerine konuşurlar ve diğ erleriyle olan konuşmalarından bu özel konuşmayı ayırırlar. Bu

içselleştirilmiş konuşma şekli davranışları düzenleme ve kontrol etme işlevini yerine getirmektedir. İçselleştirme süreci bir şeyi düşünebilme ve o şeyi yapabilme arasında ayrımın fark edilmesi olarak adlandırılır. Gelişim de toplumsal etkileşimin içselleştirilmesi olarak görülebilir. Bu açıdan bakıldığında Vygotsky ve Piaget dış dünyanın bireyin iç dünyasına dönüştürüldüğünde/içselleştirildiğinde birleşirler ve oluşturmacılık kuramını oluştururlar. Dil de gelişimini sürdürür ve bireyin öğrenmesinde etkin bir rol oynar.

Oluşturmacılık kuramının önde gelen kuramcılarından bir diğeri olan Jerome Bruner, öğrenmeyi etkin bir süreç olarak görür, bu süreçte öğrenen yeni düşünce ve kavramları var olan eski bilgisi üzerinde oluşturmaktadır. Öğrenen seçer, bilgi alış verişinde bulunur, hipotezler oluşturur, kararlar alır ve bunları yaparken de bilişsel yapılarına dayanır. Onun bilişsel yapıları deneyimlerine anlam kazandırmasını, onları düzenlemesini ve verilen bilginin ötesine geçmesini kolaylaştırır. Bruner'in öğrenmeyi ve öğreneni etkin olarak görmesi, yeni bilginin var olan bilgi üzerine bilişsel süreçler yoluyla oluşturduğunu vurgulaması onun – kavramsal olarak – Piaget, Vygotsky ve Dewey'le aynı noktada bulunduğu anlamına gelir. Martin'in (2000: 58) alıntılıdığı gibi Ausubel ve Novak şu fikri öne sürerler : “Öğrenmeyi etkileyen tek ve en önemli etken öğrenenlerin önceden bildikleridir.”

Bruner (1983) ayrıca, öğrenme sürecinde, öğretenele etkin bir konuşma içerisinde olan öğrenenin, öğrenme ilkelerini keşfetmesi gerektiğini belirtir. Ders araçlarının da öğretene tarafından öğrenenin bilişsel düzeyine indirilmesi gerektiğini, araçların kullanımın çizgisel değil spiral olması gerektiğini savunur. Bu şekilde de öğrenenin kendi gelişimi ile bilgisini gözleyebileceğini ve kademeli olarak oluşturabileceğini söyler.

Bruner, çocukların deneyimlerine üç şekilde anlam verdiklerini düşünür bunlar eylemleri, görsel araçları ve dili kullanarak. Bunlara eylem (enactive), Görsel (ikonik) ve simgeleştirme (sembolik) adlarını vermiştir. Canlandırma düzeyinde öğrenme nesneler ve materyallerle etkileşim sonucunda gerçekleşir. Görsel (İkonik) düzeyde ise nesneler görsel imgeler sunulur, bu gerçek nesneden bir adım uzaklaşmak anlamına gelir, resimler nesnelerin yerini tuttukları için önemlidir, ancak özgürce yaratılabilirler de. Simgeleştirme düzeyinde de nesneler ve zihni imgeler simgelerle değiştirilebilir ve

simgeler aracılığıyla kullanılabilirler, burada dünyayı simgeleştirdiği için dil önemli yer tutar (Williams & Burden, 1997: 26 akt:Can 2004). Bu düzeyler sırayla da olabileceği gibi aynı anda da gerçekleşebilirler. Çocuklar yabancı dil öğrenirken, eylem düzeyinde dramalar, oyunlar, gerçek nesneler kullanılabilir, görsel düzeyde resimler ve renkli sözcükler, simgeleştirme düzeyinde ise bağlamlar içinde kendilerini ifade edebilmeleri için dilin kendisini ve tonlama, vurgu ve vücut dili gibi daha üst dil özellikleri kullanılabilirler.

Bruner (2003) herhangi bir eğitim kuramının şu 4 özelliğe sahip olması gerektiğini belirtir :

- i.** Öğrenmeye karşı ilgi ve merak uyandırmak;
- ii.** Öğrenenin bilgiyi en iyi şekilde özümseyebileceği bir bilgi yapısı;
- iii.** Materyali sunmak için mümkün olan en iyi yolları bulmak;
- iv.** Güdüleme için ödül ve cezalardan en iyi şekilde yararlanmak.

Bilgiyi oluşturmak için seçilecek en iyi yöntemler bilgiyi basitleştirmeli, farklı bakış açılarını ortaya çıkarmalı ve bilginin yönlendirilmesini sağlamalıdır. Bu bağlamda, toplumsal ve kültürel durumları da göz ardı etmemelidir. Bruner oluşturmacılaşa en son katkıyı ise anlatıyı-anlatımı merkeze koyarak yapar. Buna göre insanlar dünya bilgilerini ve deneyimlerini anlatı yoluyla oluştururlar. Hikayeler, masallar, mitler, bir şeyi yapamadığımız için özürler ve sebepler bulma gibi araçlarla, dahası giriş-gelişme-sonuç çerçevesinde oluşturulan anlatımlarla dünya ile ilgili bilgiler oluşturulur. Anlatılar kültürler ve alt-kültürlere göre çeşitlilik gösterirler. Bireyler de bunları gelenek olarak kabul ederler, gösterdikleri gerçeklikleri sorgulamazlar, bu şekilde de anlatılar bireylerin gerçekliğinin bir parçasını oluştururlar. Anlatılar insan benliğinin ayrılmaz bir parçasıdır. Anlatılar insan deneyimi gibi, bağlamları, başları ve sonları ile bütünlük içersindedirler. Anlatıların bağlı ve sıralı olmalarıyla da insan yaşamının taklidi ve simgesidirler. Bruner'ın yanısıra Barthes de anlatının insan yaşamındaki önemini belirtmiştir (a.e.).

“Oluşturmacılık, felsefe, ruhbilim ve sibernetik alanlarında kökleri bulunan bir bilgi teorisidir.”

Bu tanım oluşturmacılığın öncü kuramcılarından biri olan E. Von Glasersfeld (1998)'e aittir. Ona göre (1996):“Olurşturmacılık, eğitim alnında dñnyayı sarsacak yenilikler yapma iddiasında değildir, şimdiye kadar, bazı esinlenmiş oğretmenlerin kuramsal temelleri olmaksızın yaptığı şeylere, sağlam kavramsal temeller sağlama iddiasındadır.”

Von Glasersfeld'in bu dñřñncesi bize, kuram ve uygulama arasında karşılıklı bir etkileşimin gñzlendiđini ve bu etkileşimin her zaman önceden kestirilemediğini bazen de ağıklanamadığını hatırlatır. Dahası oluşturmacılığın oğrenme teorisinden de öte olduğunu anlatır. Von Glasersfeld'e (a.e.) göre:

“Olurşturmacılık, dñnyaya, çoklu çıkarımlarla bakar dahası bizim hareketlerimizi yönlendirebilecek, karmaşık ve soyut olguları ağıklayabilecek bir bakış şeklidir”.

Olurşturmacılık, dñnyaya bakışımızı ve daha önemlisi davranışlarımızı da etkileyebilir. Eğitim yenilikleri de bu şekilde başlayabilir. Felsefe, teori ve bilginin daha da ağıklıkla sorgulanması ve anlaşılması uygulamasını da etkileyecektir. Eğitimde bugñnkñ davranışlarımızın ve uygulamalarımızın ne anlama geldiğinin farkına varmak değişim için yararlı olacaktır.

Von Glasersfeld geçerlilik-uygulanabilirliliği (vability) vurgular. Olurşturmacıya göre kavramlar, modeller, kuramlar vb., yaratıldıkları bağlamlarda yeterli olduklarını kanıtlarlarsa uygulanabilirlerdir.

Eğer oluşturmacılık kuramını kabul edersek – ki bu Dewey, Piaget ve Vigotsky'nin yolunu izlemek anlamına gelir – bilenden bağımsız bir bilginin var olamayacağını, oğrenirken sadece kendi oluşturduğumuz bilginin varlığını kabul etmemiz gerekir. Ođrenme, nesnelerin gerđer doğasını anlamak ya da dñřñnceleri hatırlamak değil, oğrenme sürecinde örgñlediđimiz açıklamalar, şemalar ve yapılardan duyuşsal olarak kişisel ve ya toplumsal anlamlar oluşturmadır.

Genel olarak, oluşturmacılık geleneksel bilgi işleme kuramlarından daha bñtñncñl (holistic) ve daha az mekaniktir. İnsanlar, yaşadıkları çevreden bilgiyi alarak ve önceden var olan şemalarıyla ve anlayışlarıyla özñmseyerek dñnyalarını anlamlandırırılar (Novak, 1998). Ođrenenler, yanlış kavramlarla doğrudan yñzleřerek kavramsal değişiklikler oluştururlar. Bazı oluşturmacılar da bilişsel sñreçlerin insanların

deneyim ve bilişsel yardımlaşmaya dayandığını belirtmişlerdir. (Piaget, 1973, Vygotsky, 1978, Wilson, 1996).

Oluşturmacılık kuramı kendi içinde iki farklı eğilimi barındırmaktadır (Deryakulu 2001). Bunlar Piaget'nin görüşleri çerçevesinde bireyi, onun öğrenme ve gelişimini, bilgi oluşturmalarını merkeze alan bilişsel oluşturmacılık ve Vygotsky'nin görüşleri doğrultusunda bireyden çok toplumu, toplumsallığın bireye, öğrenmeye ve gelişime etkisini ve bilgi oluşturmadaki rolünü merkeze alan toplumsal oluşturmacılıktır. Piaget öğrenmeyi temelde bireysel bir etkinlik olarak görüyordu, ona göre bireyin bilgiyi nasıl özümseyeceği, sahip olduğu diğer bilgilerle nasıl bütünleştireceği, yaşadığı çelişkili durumları nasıl çözeceği öğrenme açısından en önemli bileşenlerdir. Vygotsky'ye göre ise öğrenme bireyin yaşadığı toplumsal ve kültürel doku içinde gerçekleştirdiği bir bilinçli etkinliktir (a.e.). Dahası, birey toplumsal ve kültürel çevresi ile olan ilişkisinden bilgiyi oluşturmakta ve içselleştirmektedir. Cobb (1994: 18) ise her iki eğilimi birleştirmeye çalışmıştır, ona göre “iki eğilimden birini seçmek için ilk önce hangisinin öğrenenin gelişimine katkıda bulunacağını belirlenmesi gerekmektedir”.

Dougiamas (1998)'de bu iki eğilime ek olarak bugün von Glasersfeld'in öncülük ettiği gerçeklik kavramını sorgulayan Radikal Oluşturmacılık, bireyin toplumsal ve kültürel yaşamında kullandığı sembelleri sorgulayan ve bunların kültür ve topluma sağladığı kolaylıkları sorgulayan Kültürel Oluşturmacılık, kültürel ve toplumsal çevrenin birey üzerindeki etkilerini, bunların eleştirilmesini ve bilginin öğrenildiği bağlamları sorgulamayı merkeze alan Eleştirel Oluşturmacılık ve bilgi oluşturmaya diğer bireylerle olan ilişkimiz sırasında onlar için bir şey yapma çabası olarak ve dili bir etkileşim içinde belirli bir zaman içindeki karşılıklı konuşma parçaları olarak gören, öğrenmeyi diğerleriyle olan etkileşimimiz sürecinde oluşan bir etkinlik olarak tasarlayan metin oluşturmaya ve yorumlamaya merkeze alan ve Papert'in öncülük ettiği İnşacı Yaklaşım'ı da tanıtmaktadır.

Oluşturmacı yaklaşıma göre “Bilgi” bilenden bağımsız değildir. Deneyimlerle oluşturulur. Dolayısıyla “bilme” bir yorum meselesidir. Öğrenenin amacı bilgiyi inşa etmek, ya da yeniden kendi inançları, deneyimleri, var olan şemaları yoluyla yaratmasıdır. Birey öğrenirken geçmişten gelen deneyim ve bilgilerini, karşılıklı

konumsa ve yansıtma yöntemiyle paylaşarak yeni bilgilerin oluşturulmasını sağlar (Shunk, 1996 akt. Akar ve Yıldırım, 2004). Bilgi edinme bir sonuç değil, yeni bilginin oluşturulması için bir kaynaktır. Dolayısıyla, böyle bir öğrenme sürecinin, geleneksel sınıf ortamlarında gerçekleştirilemeyeceği ortadadır.

Oluşturmacı Kuramda Öğrenme - Öğretme Süreci

Oluşturmacı öğrenmenin başlıca ilkesi insanların dünya hakkında kendi görüşlerini ve bunun karşılığında kendi bilgilerini de oluşturmalarıdır. Fakat herhangi bir öğrenme teorisi öğrenmenin kendi kapsamının ötesinde dallara sahiptir.

Basitçe ortaya koymak gerekirse, oluşturmacı bir öğrenme bakış açısını kabullenmek öğretimi, sınıf içi uygulamaları ve öğrencinin sınıf içi davranışlarını etkiler.

Von Glaserfeld (1993) bilgi teorisine karsıt olarak, oluşturmacılığa bilme teorisi adını verir. Onun görüşüne göre, oluşturmacılığın nasıl bir perspektif veya dünyayı anlamaya ve bilmeye yarayan bir lens olduğunu görmek kolaydır ki bunun anlamı gerçekler, bilgi ve öğrenmenin bireyler tarafından oluşturulduğunun düşünüldüğüdür.

Oluşturmacı öğrenme modelinin en önemli savunucularından Bodner (1986, 1990 akt. Özmen, 2004) öğrenme ve öğretmenin eş anlamlı kelimeler olmadığını, öğretmenlerin çok iyi öğretici olsalar bile, öğrencilerin her zaman öğrenemeyeceklerini vurgulamıştır. O'na göre bilgi, öğrenenin kafasında yapılandırılır ve bilginin öğretmenin kafasından öğrencinin kafasına hiçbir değişikliğe uğramadan geçme şansı çok azdır. Başka bir ifade ile öğrencilerin okuldaki eğitim-öğretim ortamlarında kazandıkları bilgiler onların bu ortama gelmeden önce sahip oldukları ön bilgilere ve eğitim-öğretim ortamının onlara sağladıklarına bağlıdır. Bu nedenle öğrencilerin ön bilgileri ve varsa yanlış kavramaları ciddi bir şekilde ortaya çıkarılmalı ve öğretim bunların dikkate alınmasıyla planlanmalıdır. Çünkü bu tür ön bilgiler genellikle kabul edilen bilimsel teorilerden daha az mantıklı, daha az kesin ve daha az yaygındır ve öğrenci yeni kazandığı bilgileri bu ön bilgiler üzerine inşa etmektedir. Bu nedenle ön bilgiler hatalı ise onlar üzerine inşa edilen bilgiler de hatalı olabilir

(Hewson & Hewson, 1984 akt. Özmen, 2004). Temel olarak bilginin öğrenenin zihninde yapılandırıldığını savunan oluşturmacı öğrenme teorisinin temel felsefesi beş basamakta ifade edilmektedir.(Bodner, 1986; Geelan, 1995; Shiland, 1999 akt. Özmen, 2004).

i. Öğrenme zihinsel bir süreçtir. Bilginin yapılanması zihinsel işlemleri gerektirir. Bu teoride materyal veya bilgi öğrenene doğrudan verilmez. Bilgiler anlamlı bir şekilde öğrenilir.

ii. Öğrencilerin önceki bilgi birikimi öğrenmeyi etkiler. Öğrenciye yeni bilgi onun önceki bilgi birikimi ile ilişkilendirilerek verilmelidir. Öğrenenlerin zihninde yeni bilgilerin öğretilmesine engel olabilecek çeşitli yanlış kavramalar bulunabilir. Öğrencilerin bu yanlış kavramaları bilimsel olarak kabul edilebilir bilgilerle değiştirilerek öğretim işlemi gerçekleştirilmelidir.

iii. Öğrenme, öğrencilerin mevcut bilgilerinin yanlış ya da tatmin edici düzeyde olmadığına onlara ispatlanması ile daha sağlıklı bir şekilde meydana gelir. Öğrencilerin mevcut bilgilerinin yetersiz olduğunun gösterilmesi ve anlamlı öğrenmenin sağlanması için öğrenci tarafından kazanılan deneyimler kullanılabilir. Eğer öğrenci deneyimleri ile ilgili olarak mevcut bilgilerini kullanarak doğru tahminler yapabilirse, anlamlı öğrenme gerçekleşmiş olur.

iv. Öğrenme aynı zamanda sosyal bir süreç olduğundan dolayı, bilişsel anlamda gelişme sosyal etkileşimler sonucunda meydana gelir. öğrenme sorgulayıcı tarzda yapılan konuşmalarla daha da kolay gerçekleşir.

v. Öğrenme kavramla ilgili ek uygulamaları gerektirir. Yeni uygulamalar öğrencinin konuyla ilgili bilgilerinin pekişmesini sağlar Oluşturmacı öğrenme kuramı genel olarak *“dışarıdan alınan bilgiler zihnimize nasıl yerleşir?”*, *“bu bilgileri zihnimizde nasıl isler ve kendimize mal ederiz?”* ve *“önceki bilgilerimizle çelişen yeni bilgiler zihnimizde yapılırken ne gibi değişiklikler olur?”* sorularına cevap aramaktadır (Baker & Piburn, 1997; Martin, 1997; Turgut et al., 1997; Çepni, Akdeniz & Keser, 2000 akt., Özmen, 2004).

Oluşturmacılığa göre öğrenme özetle aşağıdaki şekilde gerçekleşir (Baker & Piburn, 1997; Martin, 1997; Turgut et al., 1997; Çepni, Akdeniz & Keser, 2000 akt., Özmen, 2004).

i. Özümleme: Bireyin yeni kazandığı bilgiler, önceden sahip oldukları ile çelişmiyorsa birey bu yeni bilgileri kolayca kabullenebilir.

ii.Yerleştirme: Yeni kazanılan bilgiler önceki bilgilerle çelişiyorsa öğrencinin kafası karışır. Buna zihin dengesizliği denir. Bu zihin dengesizliğinin ortadan kaldırılması için zihin yeniden yapılanmaya girer. Bu yapılanma üç şekilde gerçekleşebilir:

i) Birey yeni kazandığı deneyimi göz ardı eder,

ii)Birey yeni kazandığı deneyimi zihninde kendine uygun tarzda değiştirerek kabullenir.

iii) Birey düşünme tarzını yeni kazandığı deneyimi kabullenecek şekilde değiştirir. Amaçlanan öğrenmenin üçüncü durumda gerçekleşmesi beklenir.

iii) Zihinde yapılanma (zihinsel denge): Yerleştirme işlemi başarılı olduğunda insan zihni yeniden yapılanır. Böylece kişi kendi gayretleri ile bilgilerini genişletmiş ve düzeltilmiş olur. Buna kendi kendine ayarlama denir.

iv) Sürekli özümleme: İnsan hayatı boyunca sürekli dışarıdan bilgiler aldığı için özümleme ve kendi kendine ayarlama hayat boyu devam eder.

v) Yaratıcılık (kendi kendine sorular üretme): Birey dışarıdan bilgi almadan da zihninde çeşitli sorular üretip bu sorulara cevap bularak yeni bir takım bilgiler kazanabilir.

Bireysel deneyimler, deneyimler ve şemalar yoluyla bütünüyle bizim kendi duyu perspektifimizi oluşturduğumuza ilişkin önermeye dayanır. Oluşturmacılık şüpheli (iki anlamlı) durumlarda problem çözmeye yönelik olarak öğreneni hazırlamaya odaklanır (Mergel, 1998). Oluşturmacı öğretimin temel ilkeleri Semerci tarafından (2001) aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

i) Öğretim programlarının öğrenci öngörülerine göre düzenlenmesi,

ii) Öğrencilerin çoklu bakış açılarından yararlanılması,

iii)Öğrencilerin, konuya ilgi uyandıran sorunlara yönlendirilmesi,

- iv) Öğrenmenin temel kavramlar çerçevesinde yapılandırılması,
- v) öğrenci öğrenmelerinin öğretme süreci bağlamında değerlendirilmesi.

Oluşturmacı öğrenme teorileri üç temel varsayımı vurgular. Bunlar:

- i) Bilgi, pasif olarak ya da kişisel bir katkıda bulunma olmaksızın inşa edilemez.
- ii) Anlama, adaptasyon sonucu ortaya çıkar; kişi kendi tecrübeleri, bilgi ve birikimleriyle tartışılan konu arasında uyumlandırma sağlayarak, ele alınan konuyu anlar.
- iii) Bilgi, etkileşim sonucu oluşturulur; kullanılan dil ve içine gömülü bulunan sosyal yapı bu etkileşimde önemli rol oynar.

Oluşturmacı Öğrenmenin ilkeleri

- i. Öğrenci duyuşal veriyi kullanır ve onunla bir şey yaparak nihayetinde ondan bir anlam çıkarır.
- ii. Öğrenme hem anlam oluşturma hem de anlam sistemlerini oluşturmaya kapsar.
- iii. Öğrenme zihinde meydana gelir. Fiziksel faaliyet gerekli olabilir fakat tek başına yeterli değildir.
- iv. Öğrenme dili de kapsar. Vygotsky dilin ve öğrenmenin çok karmaşık bir şekilde iç içe geçtiğine inanmıştır.
- v. Öğrenme sosyal bir faaliyettir.
- vi. Öğrenme bağlamsaldır. Gerçekleri alakalı oldukları durumlar ve ortamlardan ayırmayız.
- vii. Bilgi öğrenmek için gereklidir. Yapının ve anlam çıkarmanın temelidir. Ne kadar fazla bilirsek o kadar fazla öğrenebiliriz.
- viii. Öğrenme zaman alır; kendiliğinden olan bir şey değildir. Öğrenen kimseler bilgi üzerinden geçer, onlar hakkında düşünür, kullanır, uygular ve deneyimler.

ix. Güdülenme gerekli bir unsurdur çünkü öğrenen kimsenin duysal gereçlerinin etkin hale gelmesini sağlar. Bağıntı, merak, eğlence, başarı, tamamlama, dışsal ödüller ve diğer güdülenmeler öğrenmenin kolaylaşmasını sağlar.

Öğrenciler yukarıda açıklanan şekillerde öğrendiğine göre,öğretmenin uygulamalarında dikkat etmesi gereken noktaları Brooks ve Brooks (1999) şu oluşturmacılık ilkeleri şeklinde sıralamıştır.

i. Birinci ilke öğrencilerle alaka kurabilmeye ilgili problemleri yansıtmaktır. Öğrencilerin ilgi alanlarına yoğunlaşmak ve onların önceki bilgilerini çıkış noktası olarak kullanmak öğrencilerin ilgi göstermelerini ve öğrenmeye koşullanmalarına yardımcı olmaktadır. Öğrencilere yöneltilen ilgili sorular onları düşünmeye ve kendi düşünce ve kavramlarını sorgulamaya zorlar.

ii. Diğer bir rehber niteliğindeki ilke öğrenmeyi öncelikli kavramlar çerçevesinde yapılandırmaktır. Bu, ğrencileri birbiriyle alakalı olabilen veya olmayan parçalı ve ayrı konulara maruz bırakmaktansa dersleri baslıca fikir ve kavramlar etrafında oluşturmaya işaret eder. Geniş kavramların kullanımı her bir öğrenciyi bireysel tarzları, yaradılışı ve düzeni hesaba katmaksızın katılım göstermeye davet etmektedir.

iii. nc ilke öğrencilerin bakış açılarını araştırmak ve değerlendirmektir. Bu ilke öğrencilerin mantık kurma ve düşünme süreçlerine erişmeye olanak tanır ki bu da karşılığında öğrenme olayını daha anlamlı kılabilmek için öğretmenlerin öğrencileri daha fazla mücadeleye sokmasını sağlar. Bunu başarmak için ğretmen yine de öğrencileri dinlemeye ve bunun oluşması için olanaklar sağlamaya istekli olmalıdır.

iv. Öğrencilerin varsayımlarına hitap edecek eğitim programını uyarlamak dördüncü ilkedir. Öğrencilerin varsayımlarına cevap vermek için eğitim programı görevlerinin uyarlanması belli başlı görevlerde ve bu görevlere katılan öğrenciler tarafından yöneltilen soruların doğasında var olan bilişsel taleplerin işlevidir.

Oluşturmacı Kuramda Sınıf Ortamı

Oluşturmacılıkta bilgiyi yapılandırma öğretimle kolaylaştırılabilir, ancak, öğretimin doğrudan bir sonucu olarak gerçekleşmez. Bu nedenle, öğretim, öğrencinin bilgiyi yapılandırma sürecinde gereksinim duyacağı bilgi kaynaklarını sağlamalı ve bilginin geçerliğinin sınanacağı öğretmen ve diğer öğrencilerle işbirliği gerektiren toplumsal bir alan oluşturmalıdır (Deryakulu, 2000: 64-66 akt. Ersoy, 2005). Bilginin yapılandırıldığı ve öğretimin gerçekleştirildiği sınıf ortamının fiziksel özelliklerinin yapılandırmacı öğrenme açısından önemli bir değişkendir. Sınıf ortamında gerçekleştirilen etkinlikler ve etkileşimin öğrenme üzerinde önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Nitekim Yurdakul'un (2004: 226 akt., Ersoy, 2005) yaptığı araştırmada, yapılandırmacı öğrenme uygulamalarında ele alınması gerekli öncelikli değişkenlerden birinin fiziksel çevre olduğu ortaya çıkmıştır. Bir sınıfın fiziksel özellikleri içinde sınıfta benimsenen yerleşim düzeni öncelikli olarak yer almaktadır.

Oluşturmacılıkta bilgi bireysel olarak oluşturulmakta ve bilginin yapılandırılmasında içinde bulunulan ortamının önemli bir etkisi olmaktadır. Her sınıfın kendine özgü özellikleri vardır. Bu nedenle, yapılandırmacılık açısından esnek, öğrenci merkezli sınıf ortamlarının düzenlenmesi gerekmektedir. bireylerin öğrenme ortamıyla daha fazla etkileşimde bulunmalarına, dolayısıyla zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Böylece bireyler, daha önceki öğrendiklerini sınama, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatı elde ederler (Yaşar, 1998: 596). Geleneksel olarak sınıf ortamını davranışçı eğitim anlayışı kapsamında değerlendirilir. Sınıf ortamının fiziksel özellikleri öğrenme-öğretme üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Sınıfın fiziksel özellikleri kapsamında, basta sınıf yerleşim düzeni olmak üzere aydınlatma, havalandırma, ses ve renk düzeni sayılabilir (Özden, 2002: 49 akt., Ersoy, 2005). Oluşturmacılık açısından sınıfın fiziksel özellikleri, öğrenci merkezli ve esnek öğrenme ortamlarını kapsayacak biçimde olmalıdır. Öğrenciler, sınıfa farklı öğrenme stil, inanç, değer ve sosyal tercihler gibi özelliklerle gelmektedir. Bu özellikler öğrencilerin bireysel bilgi yapılandırmalarını etkilemektedir. Örneğin, bireyin öğrenmeye yönelik eğilimlerini ya da tercihlerini gösteren özellikler olarak tanımlanan öğrenme stilleri,

çevresel koşullar, duyuşal özellikler, sosyal tercihler ve fiziksel özelliklerden etkilenmektedir (Özer, 2001: 164 akt., Ersoy, 2005). Bu nedenle, sınıf yerleşim düzeni, benimsenen eğitim anlayışı ve diğer yapısal düzenlemelerin göstergesidir denilebilir (Özden, 2002: 50' den aktaran, Ersoy, 2005).

Oluşturmacı öğrenme ortamları, öğrencilerin öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarını ve etkin olmalarını gerektirir (Yaşar, 1998: 70). Bir sınıfın yerleşim düzeni, öğrencilerin o sınıfta edilgen ya da etkin bir role sahip olup olmadıklarının belirleyicisidir (Saban, 2002). Sınıf ortamında öğrencilerin etkin olabilmesi sınıfın esnek yapılanmaya olanak vermesiyle sağlanabilir. Bunun için gerektiğinde sınıfta farklı yerleşim düzenleri yapılabilmelidir. Sınıf yerleşim düzenleri; *bireysel yerleşim düzeni-U yerleşim düzeni, sıralı yerleşim düzeni, küme yerleşim düzeni* ve *yuvarlak masa yerleşim düzeni* olarak sayılabilir (McKeinze, 1997; Bal, Keles ve Erbil, 2002: 219–222; Özden, 2002: 50–52 akt., Ersoy, 2005).

Oluşturmacı sınıf ortamlarının yaratılması, öncelikle öğrenilecek materyalin gerçekçi olması ve öğrenci için anlam taşıması gerektirmektedir. Oluşturmacı öğrenme kuramı bireyin eleştirel düşünme, sorgulama, problem-çözme ve girişimciliğini ön plana çıkarır (Brook & Brooks, 1993, Marlowe & Page, 1998 akt., Akar & Yıldırım, 2004). öğretim etkinlikleri, aktif öğrenmeyi destekleyen gerçekçi etkinlikler çerçevesinde yürütülmelidir (Wilson, 1996 akt., Akar & Yıldırım, 2004). Etkinlikler, paylaşımcı ve işbirlikçi çalışma ortamlarında yürütülmelidir. Bu etkinliklere örnek olarak; Araştırma yâda proje hazırlamak, benzetim ya da rol çalışmaları yapmak, çoklu öğrenme ortamları yaratmak, durum çalışmaları yapmak, sözlü durum çalışmaları yapmak, sorgulamaya dayalı konuşma, tartışma ortamları yaratmak verilebilir. Oluşturmacı anlayışın başarılı uygulandığı ortamlar, gerçek demokrasinin yaşandığı yerlerdir. Bu ortamlarda hem eğitici hem de öğrenci etkin olarak çalışırlar. öğrenci, öğrenme ortamına, sorgulayarak, zihinsel çaba göstererek, araştırma yaparak, bilinen ya da sunulan gerçekleri sorgulayarak başkalarıyla etkileşimde bulunur ve yeniliğe açık tutumlar geliştirerek katkı sağlar. (Deryakulu, 2000). Bu açıklamalar doğrultusunda geleneksel sınıf ile bilgiyi yapılandıran, oluşturmacı sınıfın karşılaştırılması farklı boyutlarıyla Tablo-1'de görülmektedir

Tablo 1
Geleneksel Sınıf ile Bilgiyi Yapılandıran Sınıfın Karşılaştırılması

<i>Geleneksel Sınıf</i>	<i>Bilgiyi Yapılandıran Sınıf</i>
• Öğrenciler bireysel olarak çalışır. Eğitim programı tümevarım ile temel becerilere ağırlık verilerek işlenir. • Önceden belirlenmiş, sabit olan programların uygulanması esastır. Program, öğretmenler tarafından içi doldurulan bir boşluk gibi algılanır. • Öğretmenler, öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin geçerliliği için doğru cevapları araştırır. • Değerlendirme, öğrenci öğrenmelerini kontrol etmek için genellikle de testler ile yapılır.	• Eğitim programı tümdengelim ile, temel kavramlara ağırlık verilerek işlenir. Öğrenci sorunlarına göre program değerlendirilir. Grup halinde çalışılır. • Program etkinliklerinde ağırlık kullanılan materyaller üzerindedir. Öğrenciler yaşam ile ilgili kuramları oluşturmaya katkı getiren düşünürler olarak görülür. • Öğretmenler, öğrencilere çevre ayarlaması yapan ve onlarla etkileşimde bulunan kişidir ve öğrencilerin derslerde geçen temel kavramları anlayıp-anlamadıklarını temel alır. • Değerlendirme, öğretim ile birlikte öğrencilerin sergiledikleri işlere dönük

(Deryakulu, 2000)

Oluşturmacı sınıf ortamlarının yaratılması, sadece etkinliklerin o bağlamda uygulanması ile sınırlı değildir. Öncelikli olarak, oluşturmacı anlayışın başarılı uygulandığı ortamlar, gerçek demokrasinin yaşandığı yerlerdir. Bu ortamlarda hem eğitici hem de öğrenci etkin olarak çalışırlar. (Deryakulu, 2000). Nunes, Lebow'dan oluşturmacılık çerçevesinde hazırlanacak ders planlarına yönelik aşağıdaki beş ilkeyi alıntılanmaktadır (Nunes, 1996 akt., Can, 2004):

- i. Bazı eğitim uygulamalarının öğrenen üzerinde olumsuz etkileri vardır, bunların ortadan kaldırılmasına aracılık etmek.
- ii. Özerklik ve ilgililik için destek sağlayan bağlamlar yaratmak.
- iii. Öğrenme etkinliği içine öğrenme nedenleri dâhil etmek.

iv. Öğrenene, öğrenme için sorumluluk veren tutumları yücelterek kendini düzenleyen eğitimi desteklemek.

v. Yanlırların keşfedilmesini teşvik ederek öğrenenin öğrenme sürecine katılımı eğilimlerini güçlendirmek.

Oluşturmacı öğrenme anlayışının başarılı olarak uygulandığı bir sınıf, gerçek anlamda demokrasinin yaşandığı bir yerdir. Herkes etkin olarak çalışır, daha çok öğrenmek için zihinsel çaba gösterir, araştırma yapar, bilinen ya da sunulan gerçekleri sorgular, başkalarıyla etkileşimde bulunur, görüşlerini paylaşır, işbirliğine girer, öteki insanların öğrenmesine katkı sağlar, yeniliğe açık tutumlar geliştirir, esnek yargılar üretir, mutlak doğrulara inanmaz, demokratik değerlere önem verir, ılımlı davranır, sorumluluk bilinci taşır ve olayları bütünlük içinde değerlendirir. Başka bir deyişle, oluşturmacı öğrenme ortamlarında yetişen bireylerin hedefi kendileri olmak, ama dünyayı başkalarıyla eşit biçimde paylaşmaktır. Kuşkusuz, bunun olabilmesi için, başta öğretmenler olmak üzere eğitimin tüm boyutlarında köklü değişimler gerekmektedir (Deryakulu, 2001).

Öğretmen ve öğrenen merkezli sınıflara ait özellikler Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2
Öğretmen ve Öğrenen Merkezli Sınıflar

	Öğretmen merkezli	Öğrenen merkezli
Sınıfta etkinlik	Öğretici	Etkileşimli
Öğretenin rolü	Bilgi verici, daima uzman	Katılımcı, bazen öğrenci
Öğrenenin rolü	Dinleyici, daima öğrenci	Katılımcı, bazen uzman
Ders ağırlığı	Bilgiler	İlişkiler
Bilgi kazanımı	Hatırlama ve ezber bilginin birikmesi	Sorgulama ve buluş, bilgilerin yeni bilgilere dönüşümü
Başarı göstergesi	Miktar	Kalite
Ölçme	Normlara göre	Ölçütlere göre
Teknoloji kullanımı	Tekrar ve uygulama	İletişim, katılım, bilgiye erişim

(Titiz, 1998:115)

Oluşturmacılık yaklaşımı öğrenen merkezli eğitimi savunmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumlardaki eğitimin de bu doğrultuda yapılması gerekmektedir. Öğretmenin kendisi sınıf içinde etkileşimci, katılımcı, sorgulayıcı, kaliteye önem veren, iletişimci ve teknolojiyi tanıtan olmalıdır. Bilgi vermek yerine bilgiye nasıl ulaşılacağı ve bu bilginin nasıl kullanılabileceği doğrultusunda yönlendirme ve danışmanlık yapmalıdır. Ezberleme ve hatırlama yerine bilginin sorgulanmasını, etkin olarak öğrenen tarafından bulunmasını desteklemelidir. Öğrenenlerin sürekli olarak etkin olmalarına ve sürekli olarak çevreleriyle etkileşim içinde bulunmalarına dikkat etmelidir.

Uygulama Boyutuyla Oluşturmacılık

Oluşturmacılığın öğrenme ilkeleri, öğrenmenin bireylerin anlamlar oluşturmaktan doğduğunu vurgular (Piaget, 1973; Bruner, 2003; Brooks & Brooks, 1999; Duffy ve a., 1992).

i. Öğrenme etkin bir süreçtir, öğrenciler duyuşal girdiyi anlam oluşturmak için kullanır. Bu ilkenin daha geleneksel oluşturulmuş şekli etkin öğrenenin bir şey yapması gerektiği düşüncesinin vurgulanmasıdır. Öğrenme, öğrenenin dış dünyada var olan bilgiyi doğrudan kabul ediş i değildir, öğrenenin gerçek yaşamla etkileşime geçmesidir.

ii. İnsanlar, öğrenirken öğrenmeyi de öğrenirler. Öğrenme hem anlamın oluşturulmasından, hem de anlamlar dizgesi oluşturmaktan meydana gelir. Oluşturduğumuz her anlam, benzer örneğe uyacak diğer olguları da daha iyi anlamamızı sağlar.

iii. Anlam oluşturma etkinliğı zihinseldir: zihinde gerçekleşir. Fiziksel etkinlik, elle tecrübe etmek öğrenmek için gerekli olabilir, özellikle çocuklar için, ancak yeterli değildir; elleri olduğu kadar zihinsel becerileri harekete geçirecek etkinlikler sağlamak gerekmektedir. Dewey buna yansımali (reflektif) etkinlik demiştir.

iv. Öğrenme dili içerir: dil öğrenmeyi etkiler. Araştırmacılar, insanların öğrenirken kendi kendilerine konuştuğunu vurgulamışlardır. Vigotsky'ye göre dil ve öğrenme ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır.

v. Öğrenme toplumsal bir etkinliktir: bizim öğrenmemiz çok yakın bir şekilde diğer insanlarla, öğretmenlerimizle, arkadaşlarımızla, ailemizle ve tanıdıklarımızla ilişkilidir. Dewey'in vurguladığı gibi: "Geleneksel eğitim öğrenciyi bütün toplumsal etkileşimden yalıtmaya ve eğitimi öğrenci ile öğrenilmesi amaçlanan materyalin bire bir ilişkisi olarak görmeye yöneliktir. Buna karşılık olarak, gelişimci eğitim öğrenmenin toplumsal tarafını kabul eder ve konuşmayı, diğerleriyle etkileşimi ve bilginin uygulanmasını öğrenmenin bir parçası olarak kullanır.

vi. Öğrenme bağlamsaldır: biz yalıtılmış gerçeklikleri ve kuramları hayatımızdan ayrı, zihnimizin soyut bir yerinde öğrenmiyoruz. Korkularımıza, önyargılarımıza, inandıklarımıza ve bildiklerimize, başka bir anlatımla ön bilgi ve deneyimlerimize göre öğreniyoruz. Öğrenme etkin ve toplumsal bir kavramdır, hayatımızla öğrenmeyi birbirinden ayıramayız.

vii. Öğrenmek için bilgiye gereksinim vardır: üzerine inşa edebileceğimiz daha önceden oluşturulmuş bir bilgi olmadan yeni bilgiyi özümsemek olası değildir. Öğrendikçe daha da fazla öğrenebiliriz. Bu yüzden, öğretme ile ilgili her eylem öğrencinin ön bilgisini ve deneyimini temel alma yönünde olmalıdır.

viii. Öğrenmek için zamana gereksinim vardır, öğrenme anlık değildir. İyi öğrenmek için düşüncelerimizi tekrar tekrar gözden geçirmeli, denemeli, onlarla oynamalı ve kullanmalıyız. Öğrendiğimiz herhangi bir bilgiye bakarsak onun tekrar tekrar maruz kalma ve düşüncenin ürünü olduğunu anlarız. Hatta, çok derin görüşlerin, öncesel uzun hazırlanmalara bağlı olduğunu görürüz.

ix. Güdüleme öğrenmede anahtar kavramlardan biridir. Öğrenmeye yardımcı olmakla kalmaz öğrenmek için temeldir aynı zamanda. Nedenini bilmeden öğrendiğimiz bilgiyi kullanıma geçiremeyebiliriz.

Oluşturmacı Kuramda Öğretmen Roller

Oluşturmacı eğitim ortamında öğretmen, geleneksel öğretimde alıştığı ve yıllardır sürdürdüğü sınıfta disiplin sağlayıcılık, bilgi dağıtıcılık vb. rollerinden sıyrılarak öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yardımcı, dost ya da her hangi bir gereksinme anında

kendisine başvurulabilecek bir danışman gibi görünür. Sınıfta işbirliği ve etkileşimi kolaylaştırıcı tutum ve davranışlar sergiler. Öğrenilecek öğeleri, öğrenciler bakımından anlamlı ve ilginç kılacak fırsat ve ortamlar yaratır (Slavin, 1994). Verimli bir öğrenmenin gerçekleşmesi için, öğrencinin, öğrenme-öğretme sürecinde sorumluluk alması gerektiğine inanır. Okul ortamında gerçekleştirilecek öğrenmelerin öğrenci-merkezli olmasını ister ve bu yönde çaba gösterir. Öğrencilerin bağımsız düşünme ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde özel bir iletişim biçimini benimser. Bu iletişim biçiminde öğrencilere, "Bu konuyla ilgili olarak ne düşünüyorsunuz?", "Niçin böyle düşünüyorsunuz? "Nasıl bu sonuca ulaştınız?" gibi sorular yöneltilir. öğrencilere, "Evet", "Hayır" yanıtı gerektiren sorular yöneltmekten özellikle kaçınır (Alkove ve McCarty, 1992 akt. Yaşar, 1998).

Oluşturmacı ortamda öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunar, yönergeler verir. Her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmaya yardımcı olur. Herhangi bir sorunla karşılaşan öğrencinin sorununu hemen çözmek yerine, sorunun bizzat öğrenci tarafından çözümlenmesi yönünde çaba gösterir. öğrencinin açıkça yanlış yapması durumunda bile hemen hataya işaret etmek yerine, hatanın bizzat öğrenci tarafından görülerek düzeltilmesine yardımcı olur (Yaşar, 1994: 515–521). Oluşturmacı ortamda öğretmen, çalışma grupları oluşturup, grup ve grup üyelerinin sorumluluklarını belirleyerek işbirliğine dayalı bir öğrenmenin gerçekleşmesi yönünde çaba gösterir. Bu amaçla gruplar arasında dolaşır, yardıma gereksinim duyan grubun yanına giderek gruba yardımcı olur ve gerektiğinde grubun doğal üyesiymiş gibi öğrenme-öğretme etkinliklerine katılarak öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmaya çalışır (Yaşar, 1993: 32). Örneğin oluşturmacı anlayışın benimsediği bir Türkçe dersinde, cümle çözümlemesiyle ilgili hatalı bir çözümleme yapan bir öğrenciye, öğretmen, “ Şuradaki çözümlemeniz hatalı, onu şöyle düzeltiniz! “ biçiminde uyarmak yerine, “ cümlelerin çözümlenmesiyle ilgili olarak hangi soruları, hangi gerekçeyle sorarak, çözümlemenizi yaptınız?” “ çözümlemenizde herhangi bir hata olduğunu düşünüyor musunuz?” “ Eğer varsa, bu hatanın nerede olduğunu düşünüyorsunuz?” “ Bu hatayı nasıl düzeltebilirsiniz?” gibi sorular yönelterek öğrencinin hatayı bizzat kendisinin bulması ve düzeltmesi yönünde çaba gösterir. Oluşturmacı öğretmenin görevi öğrencilere Türkçe çalışmada “doğru” olan yetişkin

yöntemlerini nakletmektense öğrencilerin uygun Türkçe dersi fikirlerine rehberlik yapıp onları desteklemek olduğu için bazıları oluşturmacı yaklaşımı yetersiz ve herkese açık bir keşif olarak görmektedir. Aslında en az yönlendirici olduğunda dahi öğretmenin rehberliği oluşturmacılığı yönlendirilmemiş keşiften ayıran özelliktir. Oluşturmacı öğretmen diyalog için uygun görev ve fırsatlar sunarak öğrencilerin dikkatlerinin yoğunluğuna rehberlik edebilir, bu nedenle belirgin olamayan bir şekilde onların öğrenmelerini de yönlendirmiş olur (Bruner, 1991).

Oluşturmacı öğretmenler öğrenciler için uygun olan kavramsal yeni düzenlemeler ortaya çıkaran görevleri onlara yönetebilmelidir. Bu yaklaşım öğrencilerin hem belirli fikirleri öğrendiği normal gelişim sırası bilgisini hem de sınıf içindeki şu an mevcut olan bireysel öğrenci yapıları bilgisini gerektirmektedir. Bu tür öğretmenler ayrıca sınıfın bilişsel ve sosyal havasını yapılandırmada da becerikli olmalıdırlar böylece öğrenciler bu görevleri tartışmış, yansıtmış ve bunlardan anlam çıkarmış olur. Oluşturmacı anlayış uyarınca öğretmen öğrenci başarısını değerlendirmede de test sonuçlarından daha çok, düzenli olarak gerçekleştirdiği gözlemlerinden yararlanır. (Alkove ve McCarty 1992 akt., Yaşar, 1998). Bu amaçla öğretmen, sınıfta kullanılmak üzere gözlem formları hazırlar ve öğretim sırasında sürekli kayıtlar tutar. öğretim sonunda da, ya bire bir ya da gruplar halindeki öğrencilerle öğrenme sonuçlarını tartışır. Sınıfta bir öğrenme ortamı oluşturarak öğrenciyi o ortamın etkin bir üyesi haline getirip öğrenmeyi kolaylaştırır. Oluşturmacı öğrenme ortamlarında öğretmenin rolü, öğrenciyi canlandırmak, araştırmaya yöneltmek, var olan bilgisini geliştirmesini veya yönetmesini sağlamak için dengesizlikler, soru işaretleri oluşturmaktır (Heuwinkel 1996 akt., Yaşar 1998). Oluşturmacı öğrenme ortamlarının hazırlandığı öğrenci-merkezli sınıflarda, öğretmen, bilgi vermekten uzaklaşır ve öğrencileri konuyu kendileri anlamaları, fikir yürütebilmeleri konusunda çaba sarf etmeye yönlendirir. Öğretmen, öğrencilere yaparak öğrenecekleri, onları düşünmeye sevk edecek durumlar yaratır. Öğretmen, öğrencileri önceki bilgilerini açığa çıkarmaları için dinler, izler ve sorgular. Böylece yanlış öğrenenleri ve yanlış ipuçlarını ortaya çıkarır. Daha sonra ileri düzeyde öğrenme deneyimleri sağlayarak, eksiklerini gösterip bunları gidermelerini ister. Genellikle ek bilgi vererek, öğrencilerinin bu olaylardan ders almalarına yardımcı olur. Tüm bu

saydığımız ilkelerden hareketle öğretmen, bilginin öğrenciler tarafından daha kolaylıkla yapılanmasını sağlamış olacaktır yani öğretmen yönlendirici, öğrenci aktif olacaktır.

Oluşturmacılığı benimseyen öğretmenlerin aşağıdaki tutum ve davranışları sergilemeleri gerektiği kabul edilmektedir (Brooks – Brooks, 1993, Honebin, 1996; Windschitl, 2002 akt. Akar ve Yıldırım, 2004).

i. Öğrenci özelliğini ve girişimciliğini kabul ederler. Öğrencilerin ileri sürdükleri düşünceleri desteklerler.

ii. Birinci kaynaktan bilgi toplarlar. Ham veriler ve temel kaynakların yanı sıra öğrencilerin etkileşimini sağlayan farklı kaynakları ve çeşitli materyalleri kullanırlar.

iii. Bilişsel alanla ilgili terimlerden, sınıflama, analiz etme, yordama ya da kestirme ve yaratma kavramlarını kullanırlar. Öğrencilere ödev verirken bu bilişsel kavramlara yer verirler.

iv. Öğrencilerin, dersi yönlendirmelerine, öğretme stratejilerini değiştirmeye ve içeriği değiştirmelerine izin verirler ve öğrencileri aktif kılarlar. Öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenleriyle karşılıklı iletişime ve diyaloga girmelerine özendirirler.

v. Öğrencilerin birbirlerine düşündürücü açık uçlu sorular sormalarına izin verir, onları teşvik ederler.

vi. Öğrencilerin gerçek yaşamla ilgili deneyimleri yaşamaları için problem çözme gerektiren etkinlikler hazırlarlar ve bunlara eleştirel yaklaşımlarını isterler.

vii. Soruları yönelttiğinde bekleme süreci tanır ve soruların amacı ilişkilerin güçlenmesi yönündedir. Özellikle kavramların, bekleme süresi içerisinde cevapların gelişmesini beklerler. Bu şekilde bireylerin kendilerini ifade etmelerini kolaylaştırmış olurlar (Brooks – Brooks, 1993, Honebin, 1996, Windschitl, 2002 akt. Akar ve Yıldırım 2004). Bu listeye Yager'in tavsiyeleri de eklenebilir (Yager 1991 akt. Akar ve Yıldırım 2004) ;

i. Yazılı materyal ve uzmanlardan elde edilecek alternatif bilgilerin kullanılmasını teşvik eder.

ii. Kitap ve diğer kaynaklardaki fikirleri ve kendi düşüncelerini ortaya koymadan önce, öğrencilerin ne düşündüklerini anlamaya çalışır.

iii. Grup çalışmasını, is bölümünü ve diğer bireylere saygıyı teşvik ederler.

iv. Öğrenmeyi sınıfın ve okulun dışına taşırlar.

Özetle, öğrencilerin daha önceki deneyimlerinden ve ön bilgilerinden yararlanarak yeni karşılaştıkları durumlara anlam verebileceklerini ve onları özümleyebileceklerini savunan oluşturmacı yaklaşıma göre öğretmenin rolü, öğrencilerin zihinsel yapılarının oluşmasına rehberlik yapmak ve anlama kabiliyetlerinin gelişmesine uygun öğrenme etkinliklerini düzenlemektir. Öğretmen, öğrencinin dikkatini çekmek amacıyla bilgiyi kavramsal problemler ve sorular çerçevesinde organize eder. Öğretmen, öğrenci dikkatini geniş kavramlar üzerinde yoğunlaştırır daha sonra bu geniş kavramlar parçalara bölünür. Öğrenciler kendi sorularını sormaya ve kendi sonuçlarına varmaya özendirilir. Böylece öğrenciler, kendi öğrenmelerini kendileri oluştururlar.

Ayrıca oluşturmacı öğretmen çocuklarla iyi iletişim kurabilen, çocuk psikolojisi ve öğrenme teorilerine hâkim, sınıfta dinamik bir öğrenme ortamı yaratan, bu ortamı yöneten ve yönlendiren bir öğretmendir (Chiu 1995 akt. Kılıç, 2001). Oluşturmacı öğretmen öğrencilerin sorularına “ hazır cevaplar” vermeyi bırakmalıdır. Öğrencilerin sorularını cevaplamak yerine soruyu öğrenciye geri yöneltmeli ve ne düşündüğünü anlamalı, etkili sorularıyla öğrencinin düşünce sürecini yönlendirip cevabı kendisinin bulmasına yardımcı olmalıdır. Cevap gelmiyorsa, çocuğu cevaba götürecek etkinlikler yaratmalı ya da ilgili kaynağa yöneltmelidir. Ayrıca öğrenciden gelen sorular karşısında otoriter ve her şeyi bilen, bilmediği sorular gelince de geçiştiren kişi rolünü bırakıp, “Ben de bilmiyorum, ama gel, araştıralım.” diyebilmelidir. Oluşturmacı kuramda öğretmen, öğrenenlerin ezberleme yeteneklerine dayalı olarak belirli bir konuya ilişkin ne bildikleri üzerinde değil, daha çok performans ve düşünme süreçleri üzerinde odaklanır. Bu nedenle, ölçüt-dayanaklı, yani neyin başarılı olarak kabul edileceğini önceden belirleyen ve tek doğrulu sınavlardan çok, gerçek durumlara dayalı sorun çözme becerilerini ölçen performans değerlendirme yaklaşımlarını kullanır. Bu tür bir değerlendirmenin amacı, öğrenenlerin sınav sorularına doğru yanıt verip vermediklerini belirlemekle sınırlı değildir. Bunun çok ötesinde, öğrenenlerin konuları nasıl anladıklarını ve önceki düşüncelerinden farklı ne tür yeni düşünceler oluşturduklarını belirlemektir. O nedenle, değerlendirme etkinlikleri, yalnızca öğretimin ortasında ve sonunda uygulanan sınavlarla değil, tüm öğretim boyunca sürer ve yalnızca sınavlarla

değil, gözlem, görümse, tartışma, öğrenme etkinlikleri sırasında örgencilerce oluşturulan tüm yaratıları (raporlar, notlar, çizimler, ödevler, proje çalışmaları, resimler, bültenler, koleksiyonlar vb.) içeren dosyaların değerlendirilmesini de kapsar. Bu yapıldığında, daha geniş ve ayrıntılı bir değerlendirme ortaya çıkar. Daha da önemlisi, bireysel gelişim, yaratıcı etkinlik ve toplumsal sorumluluk bilinci özendirilmiş olacaktır. Bu da, her öğrenenin kendi çabaları hakkında geribildirim alması demektir. Burada dikkat edilmesi gereken temel nokta, geribildirim ne kadar ayrıntılı ve değişik bağlamlara dayalı olursa, yararlanma düzeyi de o kadar artmaktadır. Oluşturmacılık kuramında ölçme değerlendirme yapan bir öğretmen, sistematik hataya düşmemek için çaba harcamalıdır. Öğrencilerle birlikte belirlediği ölçme ve değerlendirme ölçütlerini standart hale getirmelidir. Ayrıca öğretmen gözlem tekniklerine ilişkin ayrıntılı bilgiye sahip olmalıdır ve gerek değerlendirme ölçütlerinden gerekse sınav türlerinden birkaçını birlikte kullanmalıdır.

Oluşturmacı Kuramda Öğrenci Roller

Oluşturmacı sınıf ortamlarının yaratılması, öncelikle öğrenilecek materyalin gerçekçi olması ve öğrenci için anlam taşıması gerektirmektedir. Oluşturmacı öğrenme kuramı bireyin eleştirel düşünme, sorgulama, problem-çözme ve girişimciliğini ön plana çıkarır (Brook & Brooks, 1993, Marlowe & Page, 1998, akt. Akar, Yıldırım 2004). Öğretim etkinlikleri, aktif öğrenmeyi destekleyen gerçekçi etkinlikler çerçevesinde yürütülmelidir (Wilson, 1996). Bu etkinlikler, bilişsel üst düzey becerilerinin kullanılmasını gerektirir. Etkinlikler, paylaşımcı ve işbirlikçi çalışma ortamlarında yürütülmelidir. Paylaşım ve tartışmaların amacı, var olan bilgilerin yansıtma yöntemiyle paylaşılmasını sağlamak, yeni bilgilerin oluşturulmasını, yani kavramsal farklılığın oluşturulmasını kolaylaştırmaktır. Etkinlikler çeşitlilikleri ve farklılıkları ile ortamı zenginleştirirler. Bu etkinliklere örnek olarak aşağıdakileri sıralayabiliriz:

- i. Araştırma ya da proje hazırlamak
- ii. Benzetim ya da rol çalışmaları yapmak
- iii. Çoklu öğrenme ortamları yaratmak

- iv. Durum çalışmaları yapmak
- v. Sözlü durum çalışmalar yapmak
- vi. Sorgulamaya dayalı konuşma/tartışma ortamları yaratmak

Oluşturmacı sınıf ortamlarının yaratılması, sadece etkinliklerin o bağlamda uygulanması ile sınırlı değildir. Öncelikli olarak, oluşturmacı anlayışın başarılı uygulandığı ortamlar, gerçek demokrasinin yaşandığı yerlerdir. Bu ortamlarda hem eğitici hem de öğrenci etkin olarak çalışırlar. Öğrenci, öğrenme ortamına, sorgulayarak, zihinsel çaba göstererek, araştırma yaparak, bilinen ya da sunulan gerçekleri sorgulayarak başkalarıyla etkileşimde bulunur ve yeniliğe açık tutumlar geliştirerek katkı sağlar (Deryakulu, 2000). Bir konuya bütünsel boyutta bakar ve mutlak doğrularla değil, ortamın ve kültürün gerekliliklerini göz önünde bulundurarak esnek yargılar üretir.

Oluşturmacı sınıf ortamında öğrenciler;

Kubaşık Öğrenme ile Çalışan: Öğrenciler kubaşık öğrenme ile araştırdıkları bilgileri grup içinde tartışır ve grup içinde bulunan bireyler araştırma sonuçlarından elde ettikleri bilgileri tartışarak doğru bilgiye kendileri ulaşmaya çalışırlar. Burada öğretmen grup içindeki tartışmalara sadece yön vermeli, doğru çıkarımları desteklemeli ve yanlış çıkarımları sorular sorarak doğru çıkarımlara dönüştürmelidir.

Kendi Öğrenmesinden Sorumlu: oluşturmacı öğretimde öğrenci kendi öğrenmelerinden sorumludur. Verileni olduğu gibi değil; verilerin taşıdığı anlamı keşfedendir. Öğrenciler neyi öğrenip neyi öğrenmeyeceklerine kendileri karar vermeli ve öğrenmek istediği konular üzerinde grup çalışması veya bireysel çalışmaları yaparak öğretimi gerçekleştirmelidir.

Araştırmacı: öğrenci karşılaştığı sorunlar karşısında çözüm üretirken hazır bilgilerden değil, araştırmaları sonucunda elde ettiği bilgilerden faydalanmalıdır. Bunun öğretmen için anlamı ise sınıfta kitaplardan veya çeşitli kaynaklardan elde ettiği bilgileri sınıfa getirip sunması değildir. Sınıf ortamında öğrencilere problemler sunup bu problemi çözmelerini istemeli, problem çözüm aşamasında kaynaklardan nasıl yararlanmaları gerektiği konusunda rehberlik etmeli ,onları araştırmaya teşvik etmelidir.

Problem Çözücü: Öğrenciler öğrenecekleri bilgileri öğretmen ve kaynak kitaplardan aynen almamalıdır. Oluşturmacı öğretmenler öğrencilerine bilgi öğrenebilecekleri problemleri sunarlar, öğrencilerinin araştırma yapmalarını sağlarlar ve kendi bilgilerini oluşturmalarını sağlarlar.

Teknoloji Kullanıcısı: Öğrenciler bilgi öğrenecekleri yer sadece sınıf ortamı, kitaplar, okul olmamalıdır. Teknolojik gelişmelerden yararlanarak birinci elden bilgilere ulaşmalı ve sınıf ortamına bu bilgileri taşımalı, arkadaşları ile paylaşarak arkadaşlarının da bu bilgileri öğrenmelerini sağlamalıdır. Öğrenciler çoklu teknolojik ortamları kullanmaya hevesli olmalı , yanı sıra edindikleri bilgileri paylaşarak çoğaltma isteğine sahip olmalıdırlar.

Hayat Boyu Öğrenen Bireyler: Oluşturmacı sınıflarda öğrenim gören öğrenciler bilgiye nasıl, nereden ulaşabileceklerini öğrenecekleri için öğrenmeleri sadece okula bağlı olarak kalmayacaktır. Öğretim süreci bittikten sonra herhangi bir bilgi öğrenmeleri gerektiği zaman bilgiyi arayıp öğreneceklerdir. Bilgiyi değil o bilgiye nasıl ulaşacaklarını akıllarında tutacaklardır (<http://www.tojet.net/articles/117.htm>).

Oluşturmacı bir sınıfta dersin bazı safhalarında öğrencilerin kendi öğrenme ve çalışmalarında gruplar ve ikili gruplar halinde etkin bir şekilde katılım göstermeleri yüksek olasılıktır. Diğer öğrencilerle fikirleri tartışıyor ve bu fikirleri farklı yollarla ortaya koyuyor olabilirler. Öğrenciler ayrıca kendi çalışmalarının değerlendirme aşamalarına dâhil olup neler öğrendiklerini yansıttırıyor olabilirler. Sınıf içinde oluşturmacı bir yaklaşım neticesinde öğrencilerin nelere dâhil olabileceği hakkında kısa bir kontrol listesi:

- i. Araştırma, bulma, keşfetme ve uygulamaya etkin katılım;
- ii. Kendi öğrenmelerini oluşturmaya etkin katılım;
- iii. Görevleri anlamak için gruplar halinde çalışmak;
- iv. Diğerleriyle fikirlerini tartışmak;
- v. Kendi çalışmalarını değerlendirmeye almak;
- vi. Konu başlıklarını araştırmak, açıklamak, ayrıntılar sunmak ve değerlendirmek;

İlköğretimde Sosyal Bilgiler Programının Yeri

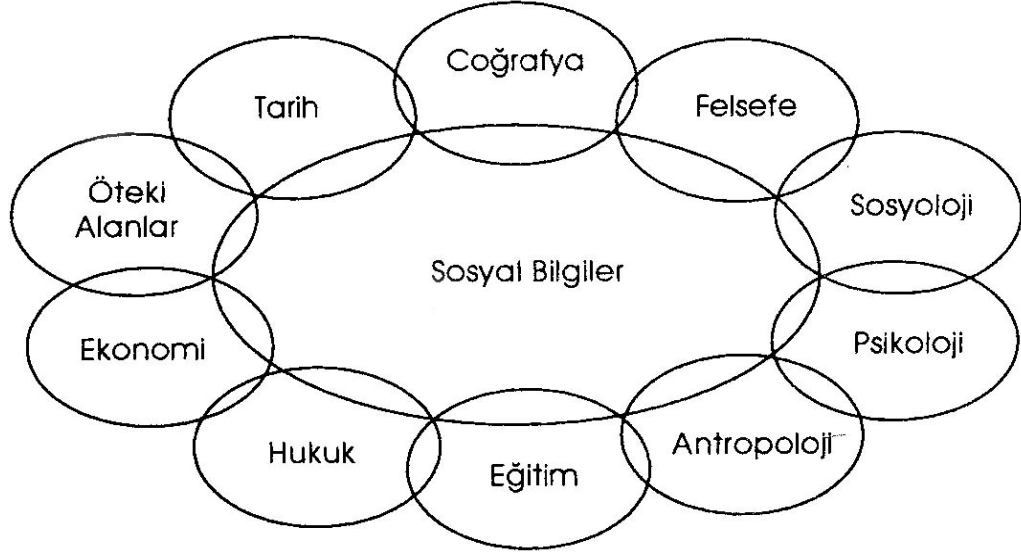
Bir toplumda yaşayan insanların, o toplumun yaşayışı, kültürü, dünyadaki diğer toplumlar içindeki yeri, çeşitli toplumlarla bağlantıları konusundaki bilgilerinin önemli bir bölümünü “Sosyal Bilgiler” oluşturmaktadır.

Sosyal Bilgiler; Tarih, Coğrafya, Vatandaşlık ve İnsan Hakları gibi günümüzde ilköğretim programında da yer alan; aslında “Sosyal Bilimler” denilen Sosyoloji, Ekonomi, Psikoloji, Antropoloji, Hukuk vb. gibi bilimlerden seçilerek, ilköğretim öğrencilerinin düzeyine uygun, daha somut ve daha sade bir hale getirilen konuları içermektedir. Son yıllarda, toplumsal gelişmelerin hızlanması ve bilimsel bilginin hızla artmasıyla, ortaya çıkan “bilgi patlaması” sonucu, Sosyal Bilimler içinde yeni yeni disiplinler oluşmakta ve disiplinler arası çalışmalar giderek önem kazanmaktadır.

Sosyal Bilgiler Programı mevcut yaklaşımlardan farklı olarak; Bilginin taşıdığı değeri ve bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını, doğru karar vermesini, ve sorun çözmesini geliştirici bir yaklaşım doğrultusunda yapılandırmayı önemseyen bir gelişim göstermektedir.

Sosyal Bilgiler dersi, temel kültür öğelerini, disiplinler arası bir yaklaşımla alıp yoğurmakta; ilköğretim düzeyine ve kendi yapısına, kendi doğasına uygun bir anlayışla varlığını bütünleştiren bir ders olarak programdaki yerini almaktadır. Sosyal Bilgilerin kapsadığı alanlar Tablo 3’te görülebilir.

Tablo 3: Sosyal Bilgilerin Kapsamı

(Sözer,1998)

İlköğretimde, çocuk toplumsallaştırılırken, sınıfta, değişik bilim dalları ile ilgili ilke ve genellemeler, ayrı ayrı dersler olarak değil, onların ortak noktaları alınarak belirli bir bütün içinde, birbiriyle kaynaştırılmış olarak sunulur. Bütünü görüp anlamak ve ona uygun öğrenme yaşantıları içine girmek daha kolaydır ve böyle bir yaklaşım çocuğun gelişim ve öğrenme ilkelerine de uygun düşmektedir. Öğretimde bütünlük yaklaşımının izlenmesi, öğrencilere önemli yararlar sağlar. Böylece, öğrenciler toplum içindeki vatandaş rolüne daha iyi hazırlanabilirler. İlköğretimde Sosyal Bilgiler Programı; Sosyal Bilimlere ait kavram ve yöntemleri kullanan, çağın gerektirdiği temel bilgi, beceri ve değerlerle donanmış; etkin, üretken, hak ve sorumluluklarını bilen ve kullanan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yetiştirmeyi geniş görüşlülük olarak belirlemiştir. Ayrıca böyle bir yaklaşım, öğretmenlere daha çok esneklik, hayal gücü ve yaratıcılık olanakları sağlar.

İlköğretimde Sosyal Bilgiler derslerine dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda haftada üçer saat zaman ayrılmıştır(bknz. EK-8). Sekizinci sınıfta Sosyal Bilgiler dersi yoktur. Onun yerine, haftada iki saat T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi konmuştur. Ayrıca, yedinci ve sekizinci sınıflarda haftada birer saat "Vatandaşlık

ve İnsan Hakları Eğitimi" adında bir ders daha bulunmaktadır. Böylelikle, vatandaşlık ve insan hakları ile ilgili konular Sosyal Bilgiler programı içeriğinden ayrı tutulmuştur.

Özetlemek gerekirse Sosyal Bilgiler dersi öğrenciye yaşama ve yaşama uyum sağlama becerisi kazandıran bir derstir. Dolayısı ile Sosyal Bilgiler, ilköğretim programının en önemli öğelerindendir.

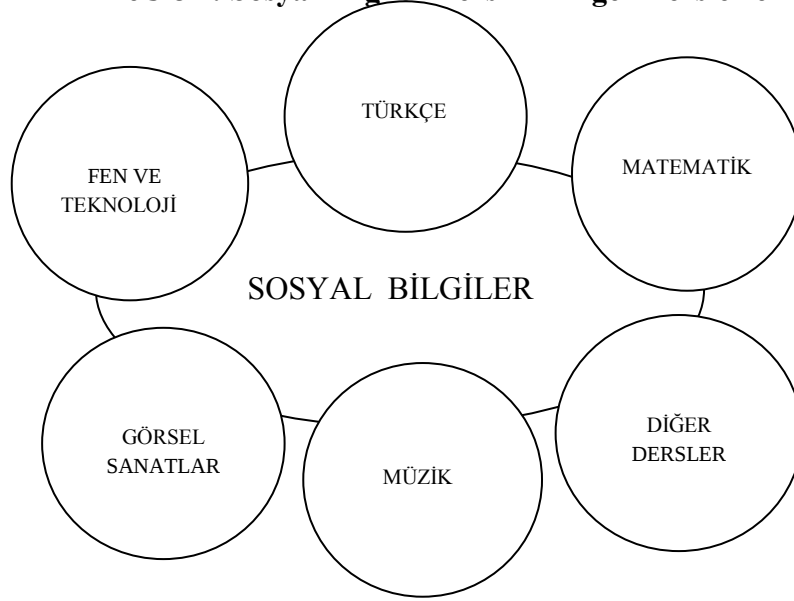
Sosyal Bilgiler Programının Kapsamı ve Diğer Derslerle İlişkisi

İlköğretimdeki Sosyal Bilgiler programı uygulaması, dördüncü ve beşinci sınıflarda sürerken 1998'deki düzenlemeye göre, altıncı ve yedinci sınıflara da getirilmiştir. 2004 yılında Talim Terbiye Kurulu Bakanlığı tarafından kabul edilerek uygulanmaya başlanan Sosyal Bilgiler Programı (4, 5, 6, 7. sınıflar) ile Türkiye’de sosyal bilgiler öğretimi konusunda yaşanan sorunların çözümüne yönelik yeni uygulamalara yer verilmeye çalışılmıştır. İlköğretimin ilk üç yılında ise, bu dersin yerine Hayat Bilgisi bulunmaktadır. Bir başka deyişle, Hayat Bilgisi dersi, Sosyal Bilgiler dersinin çekirdeğini oluşturur. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersleri, eski terimle birer mihrer (eksen) ders özelliği gösterirler. Anlatım ve beceriye dayanan öteki dersler ilk üç sınıfta Hayat Bilgisinin, sonraki sınıflarda da Sosyal Bilgilerin çevresinde gelişir. Mihrer dersler, konu alanlarının aralarındaki ilişkiyi öğrencilerin görmesi ve bir bütün olarak kavraması amacıyla belirlenmiştir. Dolayısıyla, öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde, temel kaynak ünite mihrer dersten alınır ve öteki derslerde de bu temel ünite istendik amaçlara ulaşmada konulara kaynaklık eder. Örneğin, beşinci sınıf Sosyal Bilgiler dersinde “Toplum İçin Çalışanlar” teması işlendiği sırada, Türkçe dersinde çeşitli kurumlarla ilgili bir şiir ya da okuma parçası işlenebilir. Matematik dersinde kurumlarda çalışan personel sayıları, faaliyet alanlarına ilişkin grafikler vs gibi konulara yönelik problemler çözülebilir. Müzik dersinde yardımlaşmaya değinen bir şarkı öğretilirken, resim dersinde Türkiye'nin yardım kuruluşları ve bunların çalışma alanlarıyla ilgili bir resim yaptırılabilir. Kuşkusuz, Sosyal Bilgiler dersinin öteki derslerle olan bu etkileşimi kimi derslerle oldukça fazla, kimi derslerle ise oldukça azdır. Gereğine ve yerine göre, az ya da çok, bu ilişki ve etkileşime yer verilir. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinde mihrer ders yaklaşımı günümüzde de sürmektedir.

Kimi eğitim çevrelerinde mihver dersin Türkçe olması savunulmakta öteki derslerin Türkçenin çevresinde yer alması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak kimi çevrelere göre de, ilköğretim çağındaki çocuğun küresel algılama özelliği ve yakından uzağa doğru, çevresinde gelişen yaşamsal dünyası, Hayat Bilgisi ve bir yerde onun süreği sayılan Sosyal Bilgiler derslerinin mihver dersler olarak benimsenmesini gerekli kılmaktadır.

Tablo 4'te Sosyal Bilgiler dersinin öteki derslerle ilişkisi gösterilmiştir.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Dersinin Diğer Derslerle İlişkisi

(Sözer,1998'den uyarlanmıştır)

Hayat Bilgisi derslerinde öğrenilen temel kavram ve bilgiler, yakından uzağa, basitten karmaşığa, somuttan soyuta ilkelerine uygun biçimde, konuları bakımından birbirinin önkoşulu olma durumuna göre, derinlik ve genişlik açısından biraz daha kapsamlı olarak ve gerektikçe yeni konuların da eklenmesiyle Sosyal Bilgiler derslerinde de yıllara göre yoğunlaşarak sürer.

Sosyal Bilgiler programında, dersin temalarının yıllara/sınıflara göre dağılımına bakıldığında, dördüncü sınıfta yer verilen öğrenme alanları ve tema isimleri şöyledir;

- 1) Birey ve kimlik- Herkesin Bir kimliğı Var
- 2) Kùltür ve Miras – Geçmişimi Öğreniyorum
- 3) İnsanlar Yerler ve Çevreler - Yaşadığım Yer
- 4) Üretim, Dağıtım ve Tüketim – Üretimden Tüketime
- 5) Bilim Teknoloji ve Toplum - İyi ki Var
- 6) Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler - Hep Birlikte
- 7) Güç, Yönetim ve Toplum - İnsanlar ve Yönetim
- 8) Küresel Bağlantılar - Uzaktaki Arkadaşlarım

Beşinci sınıfta yer verilen öğrenme alanları ve tema isimleri şöyledir ;

- 1) Birey ve kimlik- Haklarımı Öğreniyorum
- 2) Kùltür ve Miras – Adım Adım Türkiye
- 3) İnsanlar Yerler ve Çevreler - Bölgemizi Tanıyalım
- 4) Üretim, Dağıtım ve Tüketim – Ürettiklerimiz
- 5) Bilim Teknoloji ve Toplum - Gerçekleşen Düşler
- 6) Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler – Toplum İçin Çalışanlar
- 7) Güç, Yönetim ve Toplum – Bir Ülke Bir Bayrak
- 8) Küresel Bağlantılar – Hepimizin Dünyası

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Oluşturmacı Yaklaşımlar

Bir öğrenme teorisi olan oluşturmıcılıkta bilgi, öğrenciler tarafından doğal çevre, sosyo-kùltürel içerik ve ön bilgi ile ilişkilendirme sonucu oluşturulur. Bu teoride uyum, uyma ve dengesizlik gibi ön bilgi yapıları yeni fikirlere ve yaşantılara hem rehberlik eder hem de seçer ve bunlar sürekli bir dönüşüm ile devam eder. Oluşturmacılık bir öğretim yaklaşımı değildir (Airasian&Walsh1997). Oluşturmacılığa göre öğrenme, bir yorumlama sürecidir. Her öğrenci bir öğretmen gibi bilgiyi farklı kaynaklardan alır ve anlamak için yeniden bir araya getirerek çalışmalar yapar. Bu teorinin öğretim tasarımı

ile ilgili sonuçlara gelince öğrenme performans temelli olarak yapılır. Değerlendirmede performans esastır. Geleneksel kâğıt-kalem testlerine alternatif aktifliği içeren değerlendirmeler yapılmalıdır. Diğer grup üyeleri, araştırma kaynakları ya da mevcut yaşantılardan alternatif sunumlar ile öğrenci hâli hazırdaki bilgilerini kullanarak yeni uygulamalarla bir problemi anlar. Sınıf içinde öğretmen bir rehber gibi davranır.

Gagnon ve Collay’a göre (2001), oluşturmacı öğrenme, son yıllarda öne çıkan bir öğretme yaklaşımıdır. Oluşturmacılık, davranışçılığa dayanan eğitimden bilişsel teoriye dayanan eğitime dönüşen bir paradigmayı vurgulamaktadır. Davranışçı bilgi kuramı zekâ, hedeflerin alanı, bilginin seviyesi ve bunu güçlendirme üzerine odaklanır.

Bilgi kuramının şu dört çıkarımı, oluşturmacı öğrenme olarak neden söz edildiğinin temel ifadeleridir:

- i.** Bilgi, aktif öğrenmeye sokulan öğrenciler tarafından fiziksel olarak oluşturulur.
- ii.** Bilgi, kendi davranışının betimlemesini yapan öğrenciler tarafından sembolik olarak oluşturulur.
- iii.** Bilgi, bunu diğerlerine anlamlarıyla taşıyan öğrenciler tarafından toplumsal olarak oluşturulur.
- iv.** Bilgi, tamamen anlamadıkları şeyleri açıklamaya çalışan öğrenciler tarafından teorik olarak oluşturulur.

Bu anlamda Tyler modeli gibi modellerin yetersiz olduğunu belirterek oluşumcu öğrenme modeli oluşturmuşlardır. 7 yıllık bir çalışmada çeşitli düzeltmelere uğramış olan bu model şu altı önemli öğeyi vurgulamaktadır: Durum, Gruplamalar, Köprü Kurma, Sorular, Sergileme ve Dönütler. Bu öğeler, öğretmeni planlamaya ve öğrencinin öğrenme süreci ile ilgili dönüt vermeye teşvik etmek için tasarlanmıştır.

Öğretmenler öğrencilerin açıklamada bulunmaları için durumu geliştirir, materyallerin ve öğrencilerin gruplanmaları için bir süreç ayırır, hâlihazırda bilen öğrencilerle öğrenmek isteyen öğrenciler arasında köprü kurar, soru sormalarını ve bir açıklamada bulunmaksızın cevap vermelerini bekler, öğrencileri düşüncelerini diğerleriyle paylaşarak belirtmeleri için cesaretlendirir ve öğrencilerin öğrenmelerine ilişkin dönütleri teşvik eder. Öğrenme yaşantıları öğrencilerin keşfetmesini, analiz yapmasını, değerlendirme yapmasını, bilgiyi var olan kaynaklardan sentezlemesini,

yorumlamasını ve anlamasını kapsamalldır ve yeni bilgi öğrencinin ön bilgisi üzerine inşa edilmelidir (Jadallah, 2000).

Öğretmenler oluşturmıcılığın geleneksel öğretim teknikleri gibi soyut yöntemlere oturtulamayacağını göz önüne almalıdır. Yukarıda temelleri açıklanan oluşturmacı öğrenmede öğretmenler aşağıdaki hususlara dikkat etmelidirler. Bunlar:

- i.** Öğrencilerin öğrenme süreciyle ilgili ön bilgilerini düşünmelerini sağlama,
- ii.** Öğrenmede sadece yeni kavramların var olması değil, aynı zamanda eskileriyle birlikte yeniden organizasyonu sağlama,
- iii.** Öğrencilerin kendi bilgilerini oluşturmaları için rehberlik ve yardım etme,
- iv.** Öğrencilerin yeni fikirlere adapte olma ya da var olan ön bilgisi ile ilişkilendirme için stratejiler planlama,
- v.** Süreç içinde ön kavramlar, kontrol etme ve fikirleri yeniden oluşturma ile bağlantılı sınıf aktiviteleri planlama,
- vi.** Fiziksel çevrede kişisel ve sosyal yaşantı ile bilgi oluşumuna yardım etmek için laboratuvar uygulama çalışmaları planlama,
- vii.** Öğrenmede temel sorumluluğun öğrenciler ile bağlantılı olduğunun farkına varma.

Ülkemizde ilköğretim sosyal bilgiler dersi, öğrenci aktifliğinin az sağlandığı ve en az materyal kullanılan derslerden birisidir (Yanpar, 2005). İlköğretim öğretmenlerin pek çoğu dil ve mantık- matematik zekâsına ilişkin derslere daha çok önem vermektedir. Oysa zekâ anlayışının değiştiği günümüzde insan zekâsı çok boyutludur ve bunun eğitime yansımalarında en önemli doğurgu, çok yönlü materyal ve aktivitelerin kullanılmasıdır. Öğrenme-öğretme ortamında temel materyal olarak genelde ders kitabı ve öğrenme ortamında da öğretmen merkezli yaklaşım, düz anlatım ve soru cevap kullanılmaktadır. Bu durum, ilköğretim programlarında öğretimle ilgili esaslara uymamaktadır. Programlarda yer alan ilkelere öğrencilerin aktif hale getirilmesine ilişkin ifadeler çoğunluktadır (problem çözme, yaratıcılık vb.). Kullanılan teknik olarak soru-cevap tekniğinde de tanıma-hatırlamayı içeren sorular çoğunlukla bilişsel alanın bilgi basamağına özgüdür. Sosyal bilgilerde özellikle uygulama basamağında sorular ve uygulamalar pek yapılmamaktadır. Bundan dolayı sosyal bilgiler yeterince

öğrenilememektedir. Bütün hedeflerde olumlu özellikler söz konusu olmasına rağmen, uygulama boyutu yeterince verilemediği için öğrenciler çoğu nitelikli bilgiyi hayata geçirememektedir. Öğrenciler bu derste bilgi seviyesini aşmalı, daha üst bilişsel ve duyuşsal hedeflere ulaşmalıdır. Bunun için, öğretmenlerin hedeflerin ne anlama geldiğini ve ne tür davranışları kapsadığını, bu davranışların performansı nasıl oluşturdıklarını bilmeleri gerekir. Öğretmenler, hedefleri gerçekleştirirken, hangi hedefler için hangi yaklaşım, yöntem ve teknikleri, hangi materyalleri kullanacaklarını ve en önemlisi öğrenme ilkelerini, program geliştirmeyi bilmelidir.

Cumhuriyetten Günümüze İlköğretim Sosyal Bilgiler Programı

Cumhuriyet döneminde ilkokullarla ilgili 1926, 1930, 1932, 1936, 1948, 1962, 1968, 1989, 1993 ve 1998 yıllarında programlarda düzenlemeye gidilmiştir. 1926 programında, “ilk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir” ilkesi temele alınmış; tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir. 1932 programında 1926 programındaki amaçlara ek olarak “bedence ve ruhça en iyi alışkanlıklara sahip olmak, milli, medeni ve insani fikir ve hislere sahip bir hale getirmek” gibi ilkelerde eklenmiştir(MEB,1932). 1952 yılında Türkiye’ye gelen J.Dewey’den etkilenecek, öğretmen okulları programına, daha önce ayrı ayrı dersler olarak okutulan Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi’nin yerine, Sosyal Bilgiler adlı yeni bir dersin konulduğu görülür. Öte yandan, 1952 yılında toplanan Beşinci Milli Eğitim Şurası’nda, Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında da okutulması kararlaştırılmış olmasına karşın, ancak 1962 yılında sınırlı biçimde uygulamaya konulmuş bulunan İlkokul Program Taslağı’na bu dersin "Toplum ve Ülke İncelemeleri" adıyla girdiği bilinmektedir. Daha sonra 1968 tarihli yeni İlkokul Programı’nda aynı ders, "Sosyal Bilgiler" adıyla benimsenmiş; dördüncü ve beşinci sınıflarda haftada beşer saat olarak okutulmuştur. 1997 yılında sekiz yıllık zorunlu ve kesintisiz ilköğretim uygulaması ile ilgili yasanın yürürlüğe girmesinde sonra, Milli Eğitim Bakanlığı Tâlim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı kararı ile ilköğretim okullarında okutulan Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri uygulamadan kaldırılmış; yerlerine Sosyal Bilgiler dersinin konması kararlaştırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu

Başkanlığı'nın 02.04.1998 gün ve 62 sayılı kararı ile kabul edilen yeni "Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı" ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıflara yönelik olup "öğretimin kalitesini yükseltmek, ezberci bir eğitim yerine, günün ihtiyaçlarına cevap vermek" amacını taşımaktadır.

İlköğretimde Sosyal Bilgiler temel derslerden birini oluşturmaktadır, Sosyal Bilgiler dersi, çocukların toplum ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmalarını ve bir vatandaş olarak sorumluluklarını öğrenmede, insan ilişkilerini anlamada, ulusal özellikleri kavramada en gerekli olan derslerden birisidir, Bu bağlamda öğrencilerin Sosyal Bilgileri öğrenmelerini etkileyen unsurların belirlenerek önlemlerin alınması gerekmektedir. Öğrencinin öğrenme sırasında düşündükleri de oldukça önemlidir. Öğrencilerin öğrenme stratejileri, bilgiyi seçme, kazanma, bütünleştirme yollarını etkilemektedir. Öğrenme stratejileri öğrencilerin gelişim düzeyi ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermektedir. Öğrenci bir öğrenmeyi gerçekleştirirken kendi kendini olumlu şekilde güdüleyebilir, büyükleriyle ya da, not tutarak çalışabilir, sesli okuyabilir... vb. Bu etkinlikler derse göre farklı olabilir. Örneğin, öğrencinin matematiği öğrenme yolları ile sosyal bilgileri öğrenme yolları farklı olabilir. İyi bir öğretim, öğrencilerin nasıl düşünüp öğreneceklerini kendilerini tanıyıp bilgiyi en iyi nasıl alacaklarını ve kendilerini öğrenmeye nasıl güdüleyeceklerini öğretmeyi içerir. Bu noktada, öğretim stratejisi, bir başka deyişle öğretmenin öğretme şekli ve öğrenme stratejisi bireyin öğrenme düzeyi üzerinde oldukça etkilidir. İlköğretim çocuğun ilerideki yaşantısına temel oluşturacak özellikleri içermektedir, Bu nedenle öğrenciler yeterince tanınmalı ve öğrenme stratejilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır. Bu stratejiler tekrar canlandırma, irdeleme, örgütleme ve kavrayarak izleme gibi stratejilerdir (Erden- Demirel, 1991). Stratejiler; özetleme, gruplama, konunun ana hatlarını çıkarma, aşamalı sıra oluşturma, altını çizme, kopya etme, zihinde bir imaj oluşturma, kendini sorgulama, kendini öğrenme için rahat hissetme gibi özellikleri içerir.

Sosyal Bilimler, insanların diğer insanlarla ve toplumla olan ilişkilerini inceleyen bir disiplinler topluluğudur. Sosyal Bilgiler ise, Sosyal Bilimlerin bulgu ve ayrıştırmalarının, bir toplumda yaşayan insanlar için gerekli olan temel ve ortak öğelerini kapsamaktadır. Bir toplumu oluşturan bireylerin, o toplumdaki yaşayışı, ilişkileri, kültürü, öteki toplumlarla olan ilişkiler içindeki yerini ve bu konulardaki ortak

ve temel bilgilerin oldukça kapsamlı bir bölümünü Sosyal Bilgiler oluşturur. Sosyal Bilgiler öğretiminde içerik, genellikle Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerden seçilir. Toplumsal yaşamdaki düzenlemeler, her türlü ilke ve genellemeler bu alanın konusu olabilir. Sosyal Bilgiler derslerinde olgulara bir bütün içinde yer verilir. Bunun nedeni de, özellikle çocuğun, somut işlemler döneminde, her türlü olguyu ayrı ayrı ve parça parça değil, bir bütün içinde algılamasından kaynaklanır. Onun bu küresel algılama özelliği ve Sosyal Bilimlerin bütüncül bir yaklaşıma uygun düşen niteliği Sosyal Bilgiler derslerinin böyle bir yaklaşımla ele alınmasını gerektirmiştir. Sosyal Bilimler, toplumda insan davranışlarının sistematik olarak incelenmesiyle ilgilenen disiplinleri içerir. Sosyal bilimler kapsamına giren alanları kesin çizgilerle birbirinden ayırmak güçtür. Yapılmış olan bölümler de genellikle farklılıklar gösterir. Sosyal Bilimleri, fen ve teknik alanların dışında kalan ve insan bilimlerini de kapsayan bir tanım içinde düşünmek gerekir. Sosyal Bilimlerin, Tarih ve Ahlâk Felsefesi ile başladığı görülür. Bu bilimler içinde yer alan disiplinler 19. yüzyılda büyük bir gelişme göstermiş, 20. yüzyılda yeni disiplinlerle bu gelişimini sürdürmüştür. Sosyal Bilimlerin ilköğretim çağındaki bir bireşimi sayılan Sosyal Bilgiler dersinde, çocuk, içinde yaşadığı yakın ve uzak toplumsal çevresini, geçmişi, bugünü ve geleceği ile yakından tanıma olanağı bulur. Çocuğun toplumsal kişiliğinin oluşturulması ve geliştirilmesinde bu dersin önemli bir işlevi vardır.

Cumhuriyet döneminde, ilköğretimde değişik yıllarda çeşitli program düzenlemelerine gidilerek kimi zaman Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık (Vatandaşlık) Bilgisi konuları ayrı ayrı dersler halinde programlarda yer almış; kimi zaman da Sosyal Bilgiler adı altında bir bütün içinde birleştirilmiştir. Bugün Milli Eğitim Bakanlığı'na yeniden geliştirilmiş olan Sosyal Bilgiler Programı, ilköğretimin dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarında haftada üçer saat olarak uygulanmaktadır.

Ders kitaplarına ilişkin yapılan araştırmaların incelenmesi ortaya koymaktadır ki, ders kitaplarına yönelik araştırmalarda, dünya ölçeğinde kabul edilmiş belirli ölçütler yoktur. Bunun temel nedeni, her toplumun kendi kültürel ihtiyaçlarının; eğitim anlayışları ve demokratik düzeyleri çerçevesinde ders kitabı kavram ve içeriğini belirlemesidir.

2004 Sosyal Bilgiler Programının Önceki Programlardan Farkı

2004 yılında kabul edilerek pilot bölgelerde uygulamaya konulan sosyal bilgiler (4-5-6-7) programı bilim ve teknolojideki gelişmelerin eğitim bilimlerine yansımaları, eğitimde kalite ve eşitliğin artması, ekonomiye ve demokrasiye duyarlılığın sağlanması, bireysel ve ulusal değerlerin küresel değerler içinde geliştirilmesi, sekiz yıllık temel eğitim için program bütünlüğünün sağlanması, yatay ve dikey ekseninde kavramsal bütünlüğün oluşturulması, öğretim programlarının Avrupa Birliği normları ile uyumlu hale getirilmesi gibi gerekçelerle hazırlanmıştı (Yaşar, 2005). Yeni sosyal bilgiler programının hazırlanma gerekçesi Bakanlıkça şöyle açıklanmaktadır (MEB, 2005): “Tüm dünyada bireysel, toplumsal ve ekonomik alanda yaşanmakta olan değişimi ve gelişimi; ülkemizde de demografik yapıda, ailenin niteliğinde, yaşam biçimlerinde, üretim ve tüketim kalıplarında, bilimsellik anlayışında, bilgi teknolojisinde, iş ilişkileri ve iş gücünün niteliğinde, yerelleşme ve küreselleşme süreçlerinde görmek mümkündür. Tüm bu değişim ve gelişmeleri eğitim sistemimize ve programlarımıza yansıtmak bir zorunluluk halini almıştır.”

Milli Eğitim Bakanlığı’nın gerekçesinde de belirtildiği, son yıllarda birçok gelişmiş ülkenin programlarında çeşitli düzenlemelere gidilmiş ve oluşturmacı yaklaşım program hazırlama sürecinde işe koşulmuştur. Özellikle, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Finlandiya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde oluşturmacı yaklaşım ışığında programlar hazırlanarak uygulanmaya konmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2004 yılında hazırlanan Sosyal Bilgiler (4-5-6-7) Programı ’nda da bu ülkelerde de temel alınan *oluşturmacı kuram* benimsenmiştir. *Oluşturmacı kuram*, öğrencilere, yaparak-yaşayarak öğrenme, problem çözme ve karar verme gibi becerilerin kazandırılması konusunda eğitimcilerin dikkatini çekmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programlarının, öğrencilerin kazandıkları bilgileri problem çözmeye ve karar vermeye transfer edebilecekleri zihinsel becerileri geliştirmelerine yardım edecek bir biçimde düzenlenmesi, bu dersin daha etkili olmasına olanak sağlayacaktır.

Yeni programla Türkiye’deki Sosyal Bilgiler Öğretim Programının temel amacı, Milli Eğitimin Genel Amaçları çerçevesinde bireyin kendisini, yaşadığı toplumu ve

dünyayı kendi istek ve becerileriyle anlamasına ve katkıda bulunmasına fırsat ve ortam sağlamak olarak belirtilmiştir (Safran, 2005: 32).

2004 yılında kabul edilerek uygulamaya konulan sosyal bilgiler (4–7) programında 4. ve 5. sınıflarda 16 “öğrenme alanı” belirlenmiştir. Bu öğrenme alanlarından sekizi 4. sınıfta, diğer sekizi 5. sınıfta yer almaktadır. Öğrenme alanları belirlenirken ilköğretimin temel amaçları ile 20. yy.ın ikinci yarısında bilim ve teknolojiye meydana gelen değişiklikler, toplumsal ve sosyal gelişmeler ve Türk toplumunun dünya toplumları ile ilişkilerini düzenleyen hususları dikkate alınarak davranışlar yerine kazanımlara yer verilmeye çalışılmıştır. Kazanımlar, “fark eder, ilişkilendirir, ayırt eder, belirler, örnekler verir” gibi üst düzey bilişsel öğrenmeleri oluşturacak şekilde ifade edilmiştir. Kazanımlara erişmede oluşturmacı yaklaşım temel alınmış olmakla birlikte bu kazanımlar, programın çeşitli bölümlerinde sıklıkla tekrar edilmektedir. Programın içeriğinde temel nokta olarak sadece kazanımlar ile öğrenme alanları dikkate alınmamış, daha önceki programlarda olmayan değer ve becerilere de yer verilmiştir. Her öğrenme alanı için bir beceri ve bir değer belirlenmiştir. Beceri ve değerler belirlenirken öğrencilerin bedensel ve zihinsel gelişimleri dikkate alınmaya çalışılmış, bu yolla da etkin ve sorumlu vatandaş olabilmek için sahip olunması gereken özelliklerin kazandırılması amaçlanmıştır. Öğrenme alanları, kazanımlar, değer ve beceriler bir bütün olarak incelendiğinde tüm bunların öğrencilere kazandırılabilmesi için klasik eğitim anlayışından farklı bir uygulamanın gerekli olduğu görülmektedir. Zaten programın işleniş ile ilgili olarak yapılan açıklamalarda sıklıkla bu konulara değinilmektedir. Özellikle eleştirel düşünme ile kavram eğitimi üzerinde durulmaktadır. Daha önceki programlardan farklı olarak kavram eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Kavramların kazandırılmasında öğrenci seviyeleri de dikkate alınarak giriş, geliştirme ve pekiştirme olmak üzere üç aşamalı bir öğretim yolunun izlenmesi öngörülmüştür. 2004 Sosyal Bilgiler Programı’nda diğer derslerle ve ara disiplinlerle ilişkilendirmenin nerede ve nasıl yapılacağı açıkça ifade edilmiştir. Bu şekilde bütün programlarda eş zamanlılık takip edilerek öğretimde eş güdümün sağlanabilmesi hedeflenmiştir. Dersin işlenişinde; sosyal bilgiler dersinin klasik ders araç gereçlerinin yanında konu ya da konuları destekleyen birinci el kanıtlardan oluşan (gazete, makale, dergi yazıları, resim, efsane, şiir, masal ya da görgü tanığı vb.) yeni araç gereçler de önerilmektedir.

2004 yılında kabul edilen yeni sosyal bilgiler programına göre hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı 4 (MEB, 2005 a) ve 5 (MEB, 2005 b). Sınıf sosyal bilgiler seti; *ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı* olarak yayınlanmıştır.

2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren dört yıllık bir süre ile okutulmaya başlanan ve Milli Eğitim Bakanlığı’na hazırlanan sosyal bilgiler ders kitapları önceki yıllarda Tâlim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından kabul edilerek okutulan ders kitaplarından biçim, içerik ve yapısal olarak farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda yeni hazırlanan sosyal bilgiler ders kitapları ders işleniş sürecinde materyal olarak önemini artırmıştır.

Yeni program doğrultusunda hazırlanan ders kitaplarında öğrenci başarısının ölçülmesinde ölçüt, tek başına sözlü ve yazılı sınavlara bağlanmamaktadır. Çağdaş ölçme yöntemlerinin önde gelen metotlarından olan performansa dayalı ölçme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu program ve ders kitapları ile toplumumuzda bilginin, toplumun merkez kaynağı haline gelmesi durumunda, okulun sorumluluğunun zayıf öğrencileri de kapsayacağı varsayılmıştır. Bu durumda, performans veren okullarla, performans veremeyen okullar olabilir. Performans gösteren okullar öğrencilerin motivasyonunu artırıp, onlara başarıyı tattırdıkları için bu öğrencilerde tiryakilik yaratacaktır. Öyle ki başarı, bağımlılık yapan bir konudur. Bu da eğitimimizi çok daha ileri düzeylere getirecektir.

Bu araştırmada da öğrenci başarısını ve motivasyonunu artıracak düşüncesinden hareketle; Sosyal Bilgiler dersinde oluşturmacı yaklaşımın öğrenci başarısı ve derse karşı tutumu üzerindeki etkileri araştırılacaktır.

Araştırmanın Problemi ve Alt Problemler

Problem Cümlesi

“İlköğretim 5.sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin başarıları düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisi”

Alt Problemler

1. Araştırmanın yürütüldüğü deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarına göre başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Araştırmanın yürütüldüğü deney ve kontrol gruplarının son test puanlarına göre başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Araştırmanın yürütüldüğü deney grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Araştırmanın yürütüldüğü kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
5. Araştırmanın yürütüldüğü deney grubundaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre başarı düzeyleri son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık oluşturmakta mıdır?
6. Araştırmanın yürütüldüğü deney grubundaki öğrencilerin sosyoekonomik durumlarına göre başarı düzeyleri son test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Deney ve kontrol grubunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik ön test tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
8. Deney grubunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
9. Kontrol grubunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik ön test ve son test tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
10. Deney ve Kontrol grubunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik son test tutum puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin kazanımlarına, başarıları düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisinin incelenmesidir. Bu doğrultuda oluşturmacı kurama göre tasarlanmış eğitim ortamı, öğretmen-öğrenci rolleri düşünülerek “Toplum

İçin Çalışanlar” temasının uygulanması, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine bakış açıları ile akademik başarılarının, geliştirilen başarı testi (bkz. EK-2) ve tutum ölçeği (bkz. EK-3) ile karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın amacı doğrultusunda, “Toplum İçin Çalışanlar” teması oluşturmacı yaklaşım kullanılarak yeniden tasarlanmış; eğitim ortamı, öğrenci-öğretmen rolleri, kullanılacak etkinlikler planlanmış, hazırlanan planın (bkz. EK-4) uygulanmasının ardından öğrencilerin başarıları ve derse karşı tutumları geleneksel sınıf yöntemleriyle karşılaştırılmıştır.

İlköğretim 1. kademe sosyal bilgiler derslerinde; geleneksel öğrenme-öğretme modellerinin, öğretmen bilgiyi doğrudan öğrenciye naklettiği için artık etkili olmadığı bilinmektedir. Öğretmen öğrenciyi daha da yaratıcı olmaya, düşünmeye, araştırmaya teşvik eden, öğrenciyi güdüleyerek başarıya motive eden, yol gösterici olmalıdır.

20. yy da yaşanan bilgi patlaması ve bilgiye erişim kaynaklarının hızla artması neticesinde artık bilgiyi hafızasında tutan, bilgiyi ezberleyen insanlar yerine bilgiyi kullanabilen, onu hayatına uygulayabilen insanlara gereksinim duyulmuştur. İşte yenilenen ilköğretim programları ile elindeki bilgiyi kullanan, eski bilgisi üzerine yenisini yapılandırabilen, düşünen ve sorunlara çözüm getirebilen insan tipi hedeflenmektedir. Bu programda ülkemizin tarihi, kültürel sosyal ve ahlaki değerleri, Atatürk’ün kurduğu Cumhuriyetin temel değerleri, Dünyada yaşanan bilim ve teknolojik alandaki gelişmeler ile insanoğlunun evrene ve bilimsel bilgiye bakış açıları referans noktası olarak ele alınmış; Misyonu da :Atatürk İlke ve İnkılaplarını benimsemiş, toplumun temel değerlerine sahip, bireysel farklılıkları dikkate alan, araştırma sorgulama becerileri gelişmiş, yaşam boyu öğrenmeyi ilke edinmiş, insan haklarına saygılı, demokratik Cumhuriyeti özümsemiş iyi insanlar ve iyi vatandaşlar yetiştirmek olarak belirlenmiştir.

Yeni İlköğretim Programı ile öğrenmeye ilişkin davranışçı yaklaşımlardan çok bilişsel ve oluşturmacı yaklaşım dikkate alınmıştır. Ölçme ve değerlendirme kriterlerinde oluşturmacı yaklaşıma paralel farklı değerlendirme ölçütleri getirilmiştir. Dersler yaparak yaşayarak öğrenme, öğrenirken eğlenme ve beceri kazanma amacına uygun olarak yapılandırılmıştır. Öğrencilerin, okuldaki zamanlarının büyük bir bölümünü, kendi girişimleri ile gerçekleştirecekleri etkinliklere ayrılmıştır. Her aşamada geleceğin ve yarınların Türkiye'sinin ihtiyaçları dikkate alınarak hazırlanmıştır. En önemli gelişmelerden biri de dersler etkinliklerle zenginleştirilerek öğrenci merkezli hale getirilmiştir. Böylece öğrenci edilgen konumdan etken ve aktif konuma getirilmiştir.

Yenilenen ilköğretim programlarında öğrencilere kazandırılması hedeflenen temel beceriler şunlardır:

i-Türkçeyi doğru etkili ve güzel kullanma

ii-Yaratıcı düşünme

iii-İletişim becerisi

iv-Araştırma- sorgulama

v-Problem çözme

vi-Bilgi teknolojilerini kullanma

vii-Girişimcilik

viii-Eleştirel düşünme

Şüphesiz ki bu programda hedefler ne kadar mükemmel olursa olsun programı uygulayacak olanlar yeterince önem vermedikleri zaman istenilen hedeflere ulaşmak mümkün değildir. Bu sebeple başta öğretmenlerimize, idarecilerimize ve velilerimize büyük iş düşmektedir. Burada öğretmen, öğrenciyi sadece yaratıcı olmaya, araştırmaya ve en önemlisi de kendi deneyimlerini kullanarak öğrenmeye teşvik eden bir yol gösterici olmalıdır. Oluşturmacı yaklaşım, derslerde öğrencilere; yaratıcı düşünme olanağı sunan, konuların birbiriyle ilişkilerinden kendi ön bilgileriyle faydalanıp, yeni fikirler üretebilen ve öğrencilerin nasıl öğrendiği konusunda geliştirilmiş bir kuram olduğu için çalışmadaki önemi büyüktür.

Sınırlılıklar

- Araştırma Bursa ili Yıldırım ilçesi Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu 5/B ve 5/E öğrencilerini kapsamaktadır.

-Araştırma 5. sınıf sosyal bilgiler dersi “Toplum için Çalışanlar” teması ile sınırlıdır.

-Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama araçlarından elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Oluşturmacılık : Geleneksel eğitim süreci içinde öğrenenler bilgiyi öğretmen ve kitaplar aracılığıyla almaktadırlar. Öğretmen ve ders kitaplarının sunduğu bilgi kesin, gerçek ve mutlaktır. Oysa oluşturmacılık yaklaşımına göre bilgi sadece içinde bulunulan duruma göre nitelik kazanabilir. Bir anda doğru olan bilgi bir sonraki anda işe yaramayabilir. Bu açıdan da bilgi sürekli olarak bireyler tarafından süreç içinde oluşturulur. Bu bağlamda, bilgi gerçek, kesin ve mutlak değil ancak uygulanabilir ve geçerli olabilir (Von Glasersfeld, 1998).

Başarı Testi : Başarı testleri belli bir programa dayalı bir öğretim dönemi sonunda öğrencilerin bilgi, kavram ve anlayış yönlerinden sağladıkları gelişmeyi saptama amacı ile hazırlanan ve kullanılan testlerdir. (Yıldırım, 1999: 15).

Sosyal Bilgiler : Sosyal bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, tarihsiz, 8).

İlköğretim : Okul öncesi öğrenimden sonra gelen, zorunlu, parasız, yedi yaşında başlayıp on beş yaşında biten temel öğrenim.

Tutum Ölçeği : Kişilerin belli bir durum, etkinlik, olay, kavram karşısında tercih ettikleri davranış biçimini ya da sahip oldukları düşünceyi saptamak amacıyla geliştirilen ölçek.

Kısaltmalar

a.e. : Aynı eser

a.g.e. : Adı Geçen Eser

akt. : Aktaran

bkz. : Bakınız

GY : Geleneksel Yöntemler

OYDÖM: Oluşturmacı yaklaşıma dayalı öğretim modeli

TİÇBT : Toplum için çalışanlar başarı testi

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARASTIRMALAR

Oluşturmacılık yaklaşımı ile ilgili oldukça fazla araştırma yapılmıştır. Bunlardan bazıları bu bölümde kısaca tanıtılmaktadır.

OLUŞTURMACILIK YAKLAŞIMI İLE İLGİLİ YAPILMIŞ ÇALIŞMALAR

Şimşek (2006) tarafından öğrencilerin Sosyal Bilgiler ders içeriğinde nelerin bulunmasını, nelerin bulunmamasını istediklerine ilişkin yapılan araştırma ile Sosyal Bilgiler ders içeriklerinin öğrencilerin ilgilerine ne derece cevap verebildiğini bulgulamak amaçlanmıştır. Kırşehir merkezinde bulunan iki devlet okulunda okuyan 4-7. sınıf öğrencilerinden rastgele birer şube öğrencinin örneklemini oluşturduğu bu çalışmada, açık uçlu sorulardan oluşan bir ölçme aracı ile veriler toplanmış ve içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. 4-7. sınıf öğrencilerine Sosyal Bilgilerin içeriğine ilişkin sorulan; “nelerin olmasını”, “nelerin olmamasını” istedikleri ile “neleri kolay”, “neleri zor buldukları” sorularına farklı cevaplar alınmıştır. Yeni programın uygulandığı 4. ve 5. sınıflarda daha çok ünite adları olarak ortaya çıkan bulgular, 6. ve 7. sınıflarda konu düzeyine inmiştir. Yine 4. ve 5. sınıflarda ilgili sorulara kitap dışından da cevaplar verilirken, 6. ve 7. sınıfların verdikleri cevapların tamamen kitap merkezli olduğu görülmüştür. 6. sınıflarda en çok istenmeyen konu olan “Moğollar ve İlk Müslüman Türk devletleri” ile 7. sınıflarda “Osmanlı duraklama ve gerileme dönemlerini ele alan 17. ,18. ,19. ve 20. yy.daki gelişmeler” konularının yeni programda farklı bir içerik ve formatta verilmesini yeni programın öğrenci isteklerine cevap verdiği görülmüştür.

Literatürde, öğretim sürecinde öğrencilerin davranış, tutum, ilgilerini inceleyen pek çok araştırma vardır. Bu çalışmalardan Sosyal Bilgiler alanına ilişkin iki araştırma konu bağlamında değerlendirilebilir. Bunlardan biri ABD’de yapılmıştır. Araştırmaya göre, çocukların Sosyal Bilgilere olumlu tutum göstermeleri için, dersin eğlenceli geçmesi kadar yaşamlarıyla da ilişkili olması beklenilmektedir (Zhao and Hoge, 2005: 218). Bir diğer araştırma ise Türkiye’de gerçekleştirilmiştir. Buna göre ise, çocukların Sosyal Bilgilerde sevdikleri konuları sevme nedenleri olarak, “önemli olduklarını

düşünmeleri”, “eğlenceli bulmaları”, “kolay olduğunu düşünmeleri” ve “gerçeklerle ilişkili olduğuna inanmaları” belirlenmiştir (Alkış, 2006:11). Bu iki araştırma sonucuna göre, Sosyal Bilgiler öğretiminde, ders içeriğinin çocuğun ilgisini çekebilmesi belirlenen amaçlara ulaşmasını kolaylaştıracağı söylenebilir. Yani oluşturulacak içeriğin, Sosyal Bilgiler öğretiminin gerekçelerini kapsaması yanında, çocuklar açısından; önemli, kolay ve işe yarar, yaşamı olabildiğince kolaylaştırıcı bilgi, beceri, değer ve tutumu da kapsaması amaçlanmalıdır. Dolayısıyla, Sosyal Bilgiler öğretiminin verimli olması için öğrencilerin hangi konuları öğrenmek istediklerini, hangilerini istemediklerini, hangi konularda zorlandıklarını hangilerinde ise başarılı olduklarını belirlemenin bir anlamda öğrencilerin içeriğe yönelik yaklaşımlarını/ilgilerini açıklayıcı olacağı düşünülmektedir.

Erdoğan (2007) tarafından Sosyal Bilgiler derslerinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin bilişsel öğrenme düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisinin araştırıldığı yüksek lisans tez çalışmasında; ilköğretim sosyal bilgiler derslerinde oluşturmacı öğrenme yaklaşımın öğrencilerin bilişsel öğrenme düzeylerine ve derse yönelik tutumlarına etkisini; geleneksel yöntemle karşılaştırarak araştırmak amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda ayrıca öğrencilerin başarı düzeylerini en üst düzeye çıkarmak, sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak, derslerde öğrenciler arasında işbirliğini geliştirmek ve öğrencilerin bilgiyi oluşturmaya yönelik çalışmalarını teşvik edip, etmediğini keşfetmek te diğer amaçlar arasında yer almıştır.

2006–2007 eğitim-öğretim yılının II. döneminde İstanbul ilinin Eyüp ilçesinde bulunan bir devlet okulunda öğrenim gören iki 7. Sınıf öğrencilerinin örneklemini oluşturduğu çalışmada araştırmacı kendisi tarafından oluşturmacı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan ders planları ile bunların uygulanması sonucu elde edilen öğrenci ürünleri, başarı ve tutum ölçeği sonuçları ve görüşme kayıtlarını kullanmıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubunda 38 ve kontrol grubunda yer alan 41 öğrenciye Bireysel Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğini ön test-son test olarak uygulayan araştırmacı; gruplar arasında bilişsel ve duyuşsal olarak bir farklılığın oluşup oluşmadığını belirlemeyi amaçlamıştır.

Bu çalışma sonucunda; Oluşturmacı öğrenme yaklaşımına dayalı işlenen sosyal bilgiler derslerinin öğrencilerin bilişsel başarı düzeylerini arttırmada oldukça etkili bir yaklaşım olduğu, deney grubunda işlenen Oluşturmacı öğretim tekniğinin, kontrol grubunda işlenen geleneksel öğretim tekniğinden öğrencilerin başarı düzeyini arttırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yanpar-Şahin (2001) araştırmasında 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde oluşturmacı yaklaşımla işlenen derslerin öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki çok yönlü etkisini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada deney ve kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma 2000–2001 öğretim yılında Zonguldak'ın Ereğli ilçesinde bulunan iki devlet ve iki özel okulun 5. sınıflarından seçilen dört grup üzerinde yürütülmüştür. Devlet okulundan deney:43, kontrol: 37; özel okuldan, deney:25, kontrol:23 kişilik gruplar olmak üzere toplam 128 öğrenci üzerinden yapılmıştır. Araştırmada hem nitel hem de nicel veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Nitel veri toplama araçları olarak, gözlem ve görüşme yapılmış, nicel veriler için başarı testi, sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ve akademik benlik kavramı ölçeği kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde Mancova, Scheffe ve t testi istatistik tekniği kullanılmıştır. Nitel veriler kamera kayıtları yazılı olarak kaydedilmiş, gözlem sonuçları da kodlama yoluyla analiz edilmiştir.

Bu çalışma sonucunda, hem devlet hem de özel okulda oluşturmacı yaklaşımın etkisinin geleneksel yaklaşıma göre anlamlı derecede farklı olduğu, özellikle devlet okulunda duyuşsal açıdan öğrencilerin daha yüksek tutuma sahip oldukları, özel okulda da bilişsel başarının diğer gruplara nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür.

İlkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin akademik benlik kavramları, ders içi öğrenme ve ders dışı çalışma yolları ile başarıları arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesini amaçlayan çalışmada Yanpar(1994) betimsel yöntem kullanmış, verilerini likert tipi ölçek ve başarı testi yoluyla elde etmiştir. Bu araştırma 1992-93 öğretim yılında Ankara'da iki devlet ilkokulunda öğrenim gören toplam 80, 4. Sınıf öğrencisi üzerinde uygulanan başarı testi ve tutum ölçeği verileri ile yorumlanmıştır.

Bu araştırma sonucunda üst sosyo-ekonomik düzey okulundaki öğrencilerin başarılarının daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ayar (2006) “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde “Hepimizin Dünyası” Teması için Oluşturmacı Yaklaşımına Göre Etkinlikler Düzenlenmesi” çalışmasında aynı doğrultuda yer alan çalışmalara örnek teşkil etmeyi amaçlamıştır. Sosyal Bilgiler dersi 5. Sınıf temalarından olan Hepimizin Dünyası temasının oluşturmacı yaklaşımla birlikte daha verimli olarak geliştirebilmeyi amaçlayan araştırmacı her bireye göre değişen, öznel ve her zihinde farklı biçimde gelişme gösteren özelliği ile şikâyetlerin biteceği ve öğrencinin merkeze alınması ile de sosyal bilgiler dersine ilginin artacağını düşünmektedir.

Çalışkan (2005) “Çözümlemeli Öykü” yönteminin öğrenci başarısına etkisini ölçmek amacıyla hazırladığı çalışmasını 2003-2004 öğretim yılında Hatay ilinde bulunan iki devlet okulundaki 4. Sınıf öğrencileri üzerinde uygulamıştır. Bu çalışmada deney ve kontrol gruplarına başarı testi ve sosyal bilgiler tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmacı ayrıca uygulamada her hafta sonunda öğrencilere DESCİA anketleri uygulamıştır. Araştırma sonunda deney grubu lehine sonuçlar ortaya konmuştur.

Koç (2002) Oluşturmacı öğrenme ortamının duyuşsal ve bilişsel öğrenme ürünleri üzerindeki etkisini bulmayı amaçladığı araştırmasında, Oluşturmacı ve geleneksel sınıflardaki öğrencilerin temel ve üst düzey öğrenmeler ile problem çözme becerilerindeki eriş ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını karşılaştırmıştır. Araştırma Gazi Üniversitesi Meslek eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği bölümünden 2 deney 2 kontrol grubu olmak üzere 180 öğrenci ile birlikte yürütülmüştür. Araştırmada hem nitel hem de nicel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Araştırma Gelişim ve Öğrenme Derslerinde 14 hafta boyunca sürdürülmüştür. Uygulama öncesinde öğrencilere temel ve üst düzey öğrenme testleri ile problem çözme senaryoları ön test olarak uygulanmıştır. Oluşturmacı öğrenme sınıfındaki (Deney Grubu) öğrenciler küçük heterojen gruplarla problem çözme senaryoları ve eleştirel düşünme soruları üzerinde çalışmıştır. Nicel ölçme araçları

olarak deney sonrasında son test amaçlı ve deneysel işlemde 10 hafta sonra bilişsel öğrenme ürünlerinin kalıcılığını ölçmek için tekrar uygulanmıştır. Araştırmanın nitel kısmında ise Oluşturmacı öğrenme sınıfındaki öğrenciler her hafta öğrenme günlükleri tutmuşlar; dönem sonunda hem deney hem de kontrol grubundan 30'ar öğrenci ile beşer kişilik gruplar halinde görüşmeler yapılmış ve deney ve kontrol sınıflarındaki öğrenme ortamına ilişkin gözlem notları alınmıştır. Araştırmanın nicel verileri frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız gruplar için t testi, bağımlı gruplar için t testi kullanılarak çözümlenmiştir. Nitel veriler ise içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiştir.

Çalışmanın sonunda Oluşturmacı öğrenme ortamındaki öğrencilerin daha fazla zevk aldıkları, öğrenme etkinliklerine istekle katıldıkları, kendilerine daha fazla güvendikleri, çalışmalarda daha fazla işbirliği yaptıkları, diğer arkadaşlarının görüşlerini dinledikleri ve saygı duydukları görülmüştür. Oluşturmacı ve geleneksel öğrenme sınıflarındaki öğrencilerin üst düzey öğrenme erişimi ve kalıcılık puanları ile problem çözme becerisi erişimi puanları arasında Oluşturmacı sınıflar lehine anlamlı farklılıkların olduğu saptanmıştır. Fakat bunun yanında deney ve kontrol gruplarının temel düzey öğrenme erişimi ve kalıcılık puanları ile problem çözme becerisi kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

Yurdakul (2004) Oluşturmacı öğrenme programına uygun hazırladığı program tasarısını, geleneksel yaklaşıma göre öğrenenlerin problem çözme becerilerine, biliş ötesi farkındalık ve derse yönelik tutum düzeylerine etkisi ile öğrenme düzeylerine katkısını saptamaya çalışmıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli ile nitel veri birleşiminden oluşan karma araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma, Ankara'da bir devlet okulu altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yürütülmüştür. Araştırmada biri deney (n = 35), diğeri kontrol (n =34) grubu olmak üzere toplam 69 öğrenci ile yürütülmüştür. Grupların deney öncesinde akademik başarı, RAVEN Standart Progresif Matrisler testi'nden elde ettikleri test puanları, okuduğunu kavrama düzeyleri, duyuşsal giriş özellikleri ve bilişsel hazır bulunuşluk düzeyleri açısından birbirine denk oldukları belirlenmiştir. 10 hafta süresince deney grubu Oluşturmacı yaklaşıma dayalı hazırlanan Sosyal Bilgiler program tasarısı

uygulamalarına katılırken, kontrol grubu geleneksel öğretim uygulamalarına devam etmiştir. Program tasarısının değerlendirilmesinde araştırmanın veri toplama araçlarından yararlanılmıştır. Nitel veriler, öğrenenlerin süreç boyunca her öğrenme etkinliğinden sonra yazdıkları günlüklerden ve biliş ötesine yönelik proje etkinliği sırasında tuttukları düşünme kayıtlarından; yapılandırılmış gözlem formuyla sağlanan alan notlarından ve video-kamera görüntülerinden; yapılandırılmamış öğretmen günlüklerinden ve katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilmiştir. Problem çözme becerilerinin gelişimini nicel olarak test etmek için, gerçek yaşamdan seçilen yapılandırılmamış problem durumlarının öykülenmesiyle oluşan problem çözme senaryoları ve bu senaryolara bağlı olarak düzenlenen açık uçlu sorular kullanılmıştır. Öğrenenlerin geliştirdikleri çözüm tasarıları, puanlama yönergeleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bunun yanında 5’li Likert tipi ölçek formuyla öğrenenlerin biliş ötesi farkındalık ve derse yönelik tutumlarındaki değişiklikler test edilmiştir.

Araştırma neticesinde, Oluşturmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanan derslerin ve uygulamaların; öğrenenlerin problem çözme becerilerini, biliş ötesi farkındalıklarını ve derse yönelik tutumlarını geliştirmede geleneksel yaklaşıma göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2006) araştırmasında ilköğretim 4.sınıf Sosyal Bilgiler dersinde kubaşık öğrenme yönteminin, geleneksel küme çalışması yöntemine göre benlik saygısına ve akademik başarıya etkisini sınımaya çalışmıştır. Araştırmasını Adana’da bir devlet okulunda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri üzerinde 14 hafta süreyle gerçekleştirmiştir. Araştırma Sosyal Bilgiler dersinin ”Geçmişimi Öğreniyorum” ve “Yaşadığımız Yer” temaları üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Yeniden Uyarlanmış Birleştirme Tekniği ve geleneksel küme çalışması yöntemleri uygulanmıştır. Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği ve Sosyal Bilgiler başarı testi kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre YUB tekniğinin kullanıldığı 1.Deney grubu ile geleneksel küme çalışması yönteminin uygulandığı 2.Deney grubundaki öğrencilerin “Geçmişimi Öğreniyorum Başarı Testi” ve “Yaşadığımız Yer Başarı Testi”nin toplam öntest puanları kontrol altına alındığında, sontest puanları açısından; Deney grupları arasında 1.Deney grubu lehine anlamlı farklar bulunmuştur.

Karakuş (2006) ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersi “Tarih, ilk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu I ve II ünitelerinin öğretiminde Oluşturmacı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının, öğrencilerin akademik başarıları, kalıcılık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına olan etkisini araştırmıştır. Araştırma 2004–2005 eğitim öğretim yılında Adana’nın Seyhan ilçesindeki iki devlet okulunda bir deney iki kontrol olmak üzere toplam 90 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Gruplar, “Tarih, ilk Yurdumuz ve Tarihte Anadolu Ünitesi kâğıt-kalem testi, sosyal bilgiler tutum ölçeği ön test puanları ve kişisel bilgi formları ve araştırmadan önce yaptırılan resim ve öykülerdeki verilere göre eşitlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarına, Ünite ile ilgili hazırlanan otantik kâğıt-kalem testi ve sosyal bilgiler ön test- son test ve kalıcılık testi uygulanmıştır. Deney grubuna Oluşturmacı öğrenme sürecini değerlendirme formu, otantik değerlendirme sürecini değerlendirme formu verilmiştir. Uygulamalar öncesi ve sonrasında resim yaptırılmış ve öyküler yazdırılmıştır. Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizi için tek yönlü varyans ve kovaryans analizleri yapılmıştır ($p<.05$ olarak alınmış). Nitel veriler ise içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Araştırmanın sonunda deney grubu ile kontrol gruplarının ön test başarı puanları kontrol altına alındığında, deney grubu lehine anlamlı bir fark oluşurken, kalıcılık puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sosyal bilgiler tutum ölçeğinden aldıkları ön test puanları kontrol altına alındığında, son test ve kalıcılık tutumları deney grubu lehine anlamlı bir farkın oldu görülmüştür. Nitel sonuçlarda da deney grubu öğrencilerinin süreci değerlendirmeye yönelik formlara verdikleri cevaplarda yapılan içerik analiz sonucunda, deney grubu öğrencilerinin Oluşturmacı öğrenme ve otantik değerlendirme sürecinin algıları üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Çelebi (2006) Konya’nın Karatay ilçesindeki bir devlet okulundaki 5. Sınıflardan iki şube üzerinde 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı yaklaşımına dayalı işbirlikçi öğrenmenin öğrencilerin erişimi ve tutumlarına etkisini araştırmıştır. Araştırmada ön test- son test kontrol gruplu deneysel deseni kullanmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için başarı testi, tutum ölçeği, öğrenci görüşleri anketi ile süreç değerlendirme ölçekleri kullanılmıştır. Öğrenci görüşleri anketinin verilerinin analizinde yüzde ve frekanslar hesaplanmış, süreç değerlendirme ölçütlerinin analizinde ölçüm sonuçlarının

ortalamları hesaplanmıştır. Araştırmanın sonucunda deney grubundaki öğrencilerin daha yüksek erişiler elde ettikleri ve daha olumlu tutum geliştirdikleri ifade edilmiştir. Ankete göre öğrenciler bu yöntemle dersi daha iyi öğrendiklerini ve bu yöntemle ders işlemekten memnun olduklarını söylemişlerdir. Süreç değerlendirme ölçeklerinin bulgularına göre öğrenciler, grup süreçlerinde paylaşma, arkadaşlık, yardımlaşma, sorumluluk alma, bilimsel yöntem kullanma ve inceleme-araştırma yapma gibi birçok becerilerini geliştirdikleri görülmüştür.

Türkiye’de oluşturmaçılığa dayalı sosyal bilgiler eğitim programı geliştirme çalışmaları çağdaş eğilimlere paralel olarak son birkaç yılda hız kazanmıştır. Programın dayandığı yapılandırmacılık yaklaşımında öğrenme bir öğrenme konusuyla ilgili problem çözme, kritik düşünme öğrencilerin aktif katılımı üzerinde temellendirilmiştir. Öğrenciler, önceki bilgi ve yaşantıları üzerine yeni bir durumu uygulayarak yeni bir anlama düzeyi oluşturmak için yeni bilgi ile önceden var olan zihinsel oluşumlarını birleştirirler. Bu yaklaşımda bilginin öğretmen tarafından öğretilmesinden ziyade öğrencinin yeni bilgi inşa etmesi önemlidir. Öğrenciler bir olayı ya da kavramı kendi kendilerine keşfettiklerinde daha çok heyecan duyduklarından dolayı yeni bilgiyi daha iyi hazmederler ve farklı yerlerde kullanabilirler (Yanpar- Şahin; 2001, 465).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Deney Deseni

Araştırmada ön test – son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır.

Bu araştırmada, çalışmaya katılan öğrenciler deney ve kontrol grubu olmak üzere seçkisiz olarak iki gruba ayrılmışlardır. Deney grubunda bulunan öğrencilere araştırmanın uygulama süresi boyunca “Toplum İçin Çalışanlar” teması için oluşturmacılık yaklaşımına göre hazırlanan ders planları uygulanmış, kontrol grubu öğrencilerine ise bu süre boyunca geleneksel öğretim yöntemlerinden soru-cevap yöntemi ve düz anlatım yöntemi kullanılarak aynı tema ile ilgili öğretim yapılmıştır. Araştırmada hazırlanan bu planların gruplar arasında fark yaratıp yaratmadığı test edileceğinden her iki gruba da ön-test son-test olarak “Toplum İçin Çalışanlar” teması için hazırlanan başarı testi ve tutum ölçeği uygulanmıştır.

Araştırma modeli aşağıdaki Tablo 5’te özetlenmektedir

Tablo 5:Araştırma Modeli

Gruplar	Şube	Ön Test	Son Test	Uygulama
Deney	5-E	TİÇBT	TİÇBT	OYDÖM
Kontrol	5-B	TİÇBT	TİÇBT	GY
TİÇBT: Toplum için çalışanlar başarı testi GY: Geleneksel Yöntemler OYDÖM: Oluşturmacı yaklaşıma dayalı öğretim modeli				

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma grubunu Bursa il merkezinde bulunan Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu 5-E ve 5-B sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır.

Uygulama Bursa ili Davutkadı Eşref Evcil ilköğretim Okulu 5-B ve 5-E şubelerinden toplam 82 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bunlardan 41 tanesi deney grubunu, 41 tanesi de kontrol grubunu oluşturmuştur.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmektedir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarındaki öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Grup	Cinsiyet		Toplam
	Kız (n)	Erkek (n)	
Deney	20	21	41
Kontrol	19	22	41

Tablo–6 incelendiğinde araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin sayılarının birbirlerine çok yakın oldukları görülmektedir.

Araştırma grubundaki öğrencilerin ailelerinin sosyoekonomik düzeylerine göre dağılımları ise Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7:Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Ailelerinin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Dağılımları

Sosyoekonomik Düzey	Grup	n	%
400 YTL ve altı	Deney	13	32
	Kontrol	12	29
400 -600 YTL	Deney	14	34
	Kontrol	13	32
600 YTL ve üzeri	Deney	14	34
	Kontrol	16	39
Toplam	Deney	41	100
	Kontrol	41	100

Tablo–7 incelendiğinde deney grubu öğrencilerinin % 32’sinin ekonomik düzeyinin düşük, % 34’ünün ekonomik düzeylerinin orta , % 34’ ünün ise ekonomik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Kontrol grubu öğrencilerinin ise % 29’unun ekonomik düzeyinin düşük, % 32’sinin ekonomik düzeylerinin orta, % 39’unun ise ekonomik düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları ve üzerlerinde yapılacak geçerlilik güvenirlik çalışmaları ile verilerin toplanmasına yönelik işlem yolu belirtilmektedir.

Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği

Araştırmada kullanılan tutum ölçeği formu “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3.sınıf öğrencilerinin Coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi” (Demirkaya-Arıbaş, 2006) isimli tez çalışmasından faydalanılarak araştırmacı tarafından oluşturulan 3’lü likert tipi tutum ölçeğidir. Uygulanan tutum ölçeği EK-3 de sunulmaktadır. Yapılan güvenirlik hesaplamaları sonucunda ölçeğin alfa iç tutarlılık katsayısı .83 olarak saptanmıştır. Tutum ölçeği 23 maddeden oluşmaktadır. Sorular “Katılıyorum”(3) , “Kısmen Katılıyorum”(2) ve “Katılmıyorum”(1) seçeneklerini içerecek şekilde düzenlenmiştir.

Araştırmada kullanılan Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinde bulunan 23 maddeden 5 tanesi olumsuz, 18 tanesi ise olumlu maddeden oluşmuştur. Ölçek üzerinde maddelerin sıralanması için her maddeye bir numara verilmiş ve hangi maddenin kaçınıcı sırada olacağı kura yöntemiyle belirlenmiştir. Maddelerin puanlandırılmasında ise şu yöntem kullanılmıştır:

Olumlu maddelerde; “ Katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 3 puan, “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 2 puan, “Katılmıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 1 puan, verilmiştir.

Olumsuz maddelerde; “Katılmıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 3 puan, “Kısmen Katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 2 puan, “Katılıyorum” seçeneğini işaretleyen öğrenciye 1 puan verilmiştir.

Tutum ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 69, en düşük puan ise 23’tür. Ölçek her iki grupta bulunan öğrencilere ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği için öğrencilere 30 dakika cevaplama süresi verilmiştir.

Ölçeğin güvenirliğinin belirlenmesi için ise öğrencilerin testlere verdiği yanıtlar SPSS programına aktararak Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve güvenirlik 0,83 olarak belirlenmiştir. Rıza’nın (1981: 162) tarafından belirtildiğine göre tutum testinin kalitesi hakkında karar verebilmek için Ebel (1972: 361) maddelerin ayırt edicilik yüzdelerinin şu oranlarda olması gerektiğini belirtmiştir:

Maddelerin %25'inden fazlası yüksek derecede (0,40 ve üzerinde), maddelerin % 25'inden azı orta derecede (0,20 ve 0,39 arasında), %15'inden azı düşük düzeyde (0,01 ve 0,19 arasında) ve %5'inden azı sıfır ya da negatif düzeyde olmalıdır.

Tablo 8: Geçerli Bir Test İçin Madde Ayırt Edicilik Yüzdeleri

Düzy	Değer
Yüksek (0,40 ve üzeri)	%25'ten fazla
Orta (0,20 ve 0,39 arası)	%25'ten az
Düşük (0,01 ve 0,19 arası)	%15'ten az
Sıfır veya negatif	%5'ten az

(Ebel,1972)

Tablo 9: Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine Ait Maddelerin Ayırt Edicilik Yüzdeleri

DÜZEY	OLMASI GEREKEN	TUTUM TESTİ SAYI	TUTUM TESTİ YÜZDE(%)
Yüksek (0,40 ve üzeri)	% 25 ten fazla	20	87
Orta (0,20 ve 0,39 arası)	% 25 ten az	3	13
Düşük (0,01 ve 0,19 arası)	%15 ten az	----	----
Sıfır veya Negatif	% 5 ten az	----	----
Toplam		23	100

Ebel'in yaptığı güvenilirlik tanımına göre araştırmada kullanılan Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği yeterli derecede, Özdamar (akt. ; Tavşancıl, 2002: 29)'ın belirttiğine göre ise yüksek derecede güvenilirlerdir.

Toplum için Çalışanlar Başarı Testi

Araştırmada veri toplama aracı olarak “5. Sınıf Toplum İçin Çalışanlar” teması ile ilgili 30 soruluk bir “Başarı Testi” geliştirilmiştir. Kullanılan Başarı Testi EK 2 'de sunulmaktadır.

Başarı testi, Toplum İçin Çalışanlar Teması'ndan seçilmiş ve aşağıdaki 5 kategorideki soruları içermektedir. Bu kategoriler;

- i.** Toplumun temel ihtiyaçları
- ii.** Kurumların insan yaşamında yeri
- iii.** Sivil toplum kuruluşlarının etkinlik alanları
- iv.** Sivil toplum kuruluşlarının etkileri ve sonuçları
- v.** Resmi ve sivil toplum örgütlerinin karşılaştırılmasıdır.

Başarı Testinin Hazırlanması

Başarı testi planı hazırlanırken aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

i. Testte Bulunacak Toplam Soru Sayısının Kararlaştırılması:

Test sorularını hazırlarken, önce ölçülecek davranışlar ve bu davranışların hangi içerikler içinde ölçüleceğine karar vermeye çalışılmıştır. Materyaller ve başarı testi hazırlanmadan önce ilgili hedef ve davranışlar belirlenmiştir. Bu hedef ve davranışlar EK-6'da verilmektedir.

Daha sonra kullanılacak soru tipi kararlaştırılmıştır. Sonraki aşamada ise testte bulunacak toplam soru sayısı belirlenmiştir. Testte bulunacak soru sayısının

belirlenmesinde, birçok etkeni göz önünde bulundurulmuştur. Sınav süresi, kullanılan soru tipi, soruların güçlük derecesi ile öğrenci düzeyleri gibi etkenler, bunlar arasında sayılabilir. Araştırmada geliştirilen başarı testinin kapsam geçerliliği için öncelikle hedeflerin hangi konu içeriği ile ilgili olduğunu belirtmek için belirtke tablosu hazırlamıştır. Hazırlanan “belirtke tablosu” Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10: “Toplum İçin Çalışanlar ” Teması Başarı Testi Belirtke Tablosu

Konular Kazanımlar	Her İşin Başı Sağlık	Geçmiş- ten Bugüne Kızılay	Sivil Toplum Kuruluş- ları	Çevre İçin Çalışanlar	Kültür Varlıklarını Koruma	Onlar Bir Hayırsever	Türk Silahlı Kuvvetleri
1.Toplumun temel ihtiyaçları ile bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir.	X 40'						
2.Kurumların insan yaşamındaki yeri konusunda görüş oluşturur.		X 40'					X 40'+40'
3.Sivil toplum kuruluşlarını etkinlik alanlarına göre sınıflandırır.			X 40'		X 20'		
4. Sivil toplum kuruluşlarının etkilerinin sonuçlarını değerlendirir.			X 40'	X 40'+40'	X 20'		
5.Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır.						X 40'+40'	

Tablonun yatay kısmında hedeflerin bilişsel basamaklara göre dağılımı yapılırken, dikey kısmında konu adları yer almıştır. Ayrıca test planı hazırlanırken soruların hangi konulara ve bilişsel basamaklara ait olduğunu belirlemede ve soru sayılarını göstermede belirtke tablosundan yararlanılmıştır.

Her basamakta kaç soru olacağına uzman görüşü alınarak karar verilmiştir.

Bu bağlamda başarı testinde Bloom taksonomisine göre; 7 tane bilgi basamağında, 8 tane kavrama basamağında, 11 tane uygulama basamağında ve 4 tane üst düzey basamakta olmak üzere toplam 30 soru seçilmiştir.

Başarı testine ilişkin temada yer alan konulara göre hangi soruların hangi basamakta olduğunu gösteren dağılım Tablo 11’ de verilmektedir.

Tablo 11: Belirtke Tablosu: “Toplum İçin Çalışanlar ” Teması
Kazanımlar Evreni

Konular Kazanım Nitelikleri	Her İşin Baş Sağık	Geçmiş ten Bugüne Kızılay	Sivil Toplum Kuruluşları	Çevre İçin Çalışanlar	Kültür Varlıkları nı Koruma	Onlar Birer Hayırsever	Türk Silahlı Kuvvetleri	Toplam
Bilişsel Kazanımlar	XX	XX	X	X	-	X	X	8
Duyuşsal Kazanımlar	X	X	-	-	X	X	-	4
Devinişsel Kazanımlar	X	-	X	X	X	-	X	5
Toplam	4	3	2	2	2	2	2	17

ii. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması:

Hazırlanan başarı testinde soru sayısı önce 40 olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu 40 soru yine aynı okulda bulunan 6-F sınıfında öğrenim gören 33 öğrenciye uygulanmıştır (bkz EK 1). Yapılan geçerlik güvenirlik analizinin sonuçlarına göre soru sayısı 37'ye inmiştir.

Her maddenin testin bütününe olan korelasyonuna bakılarak, iç tutarlılığı sağlamak için 1, 23 ve 32. Maddeler elenmiştir. Testin Alpha güvenirlik katsayısı (0,85) bulunmuştur. Geliştirilen başarı testinde geriye kalan 37 madde içerisinde 7 soru daha madde gücüne ve ayıricılık indisine göre yapılan madde analizi sonucunda elemine edilmiştir.

Testin madde gücüne ve ayıricılık indisine göre madde analizi sonuçları aşağıdaki Tablo 12 ve Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 12: Madde Gücüne Göre Madde Analizi Sonuçları

Madde gücü	Madde Sayısı	Madde Numarası	Maddenin Değerlendirilmesi
0,70 ve 1,00 arasında olanlar	6	2,6,7,27,31,40	Çok kolay maddeler
0,50 ve 0,69 arasında olanlar	14	3,4,5,10,12,15,17,19 28,29,30,35,36,37	Kolay maddeler
0,30 ve 0,49 arasında olanlar	13	8,9,13,16,18,20,21 24,25,33,34,38,39	Orta güçte Maddeler
0,29 ve altında olanlar	4	11,14,22,26	Çok zor maddeler

Tablo 12’ye bakıldığında, madde güçlüğü 0,70 ve 1,00 arasında olan 6 madde, 0,50 ve 0,69 arasında olan 14 madde, 0,30 ve 0,49 arasında olan 13 madde, 0,29 ve altında olan 4 madde vardır. Buradan testin orta güçlükte olduğu söylenebilir.

Ayırt etme indeksi 0, 40 ve daha büyük olan maddeler, ayırt etme gücü yüksek olan maddelerdir. 0, 20 ve 0, 39 arasında ayırt etme gücüne sahip olan maddelerin ayırt etme gücü orta, 0,19 ve daha küçük olan maddelerin ayırt etme gücü ise düşüktür (Tekin, 2000: 249).

Tablo 13: Ayırıcılık İndisine Göre Madde Analizi Sonuçları

Maddenin Ayırt Etme İndeksi	Madde Sayısı	Madde No	Maddenin Değerlendirilmesi
0,40-daha büyük	21	2,3,4,5,6,12,15,17,19,24,25 28,30,31,33,35,36,37,38,39,40	Çok iyi maddeler
0,30– 0,39	8	7,8,9,13,16,18,20,27	Oldukça iyi maddeler
0,20- 0,29	5	11,14,21,22,26	Düzeltilmeye ve geliştirmeye muhtaç maddeler
0,19-daha küçük	3	10,29,34	Çok zayıf maddeler

Tablo 13’e bakıldığında, ayırıcılık indisi 0,40 ve daha büyük olan 21 madde, 0,30 ve 0,39 arasında olan 8 madde, 0,20 ve 0,29 arasında olan 5 madde, 0,19 ve altında olan 3 madde vardır.

Tablo 12 ve Tablo 13’ te görüldüğü gibi bir madde çok kolay ya da kolay olabilirken ayırt edicilik bakımından çok iyi bir madde olabilmektedir.

Geliştirilen başarı testinde ayırt etme indeksi 0, 19 ve daha küçük olan 11. 14. 22. ve 26. Maddeler ve ayırt etme indeksi 0, 20 ve 0, 29 arasında olan 10. , 29. ve 34. Maddeler testten çıkarılmıştır.

Ayırt etme indeksi 0, 20 – 0, 29 arasında olan maddelere verilen yanıtların seçeneklere göre dağılımı aşağıdaki Tablo 14, Tablo 15 ve Tablo 16’ da görülmektedir

Tablo 14: 10. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı

	A*	B	C	D	Boş
10. madde	9	3	14	4	3
%	26	9	44	12	9

Tablo 14’e bakıldığında, sorunun doğru yanıtı A şıkkı iken, C çeldiricisi doğru yanıttan fazla frekans toplamıştır. Bu sebeple **bu soru testten çıkarılmıştır.**

Tablo 15: 29. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı

	A	B	C*	D	Boş
29. madde	4	12	7	6	4
%	12	36	22	18	12

Tablo 15’e bakıldığında, sorunun doğru yanıtı C şıkkıdır. Fakat B çeldiricisini 12 kişi işaretlemiştir. A, C ve D sıklarını işaretleyenlerin sayısı birbirine yakındır. Bu durumda **bu soru testten çıkarılmıştır.**

Tablo 16: 34. Maddeye Verilen Yanıtların Seçeneklere Göre dağılımı

	A	B*	C	D	Boş
34. madde	4	8	4	7	10
%	12	24	12	22	30

Tablo-16'ya bakıldığında, sorunun doğru yanıtı B şıkkıdır. Bu soruyu boş bırakan çok öğrenci olduğu için, **bu soru testten çıkarılmıştır.**

iii. Sınav Süresinin Tespiti:

Sınav süresinin tespitinde; ilköğretim öğrencilerine çok uzun sürede cevaplandırılacak uzun testlerin pek uygun olmayacağı düşünülerek; testte var olan aynı düzeydeki benzer sorulardan bazılarının testten çıkarılması uygun görülmüştür. Aynı zamanda testteki toplam soru sayısının, o testin cevaplandırılması için tanınan süreyle belirlenmesi gerektiği düşünülmüştür. Böyle bir durumda ise öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasından, bıkmalarından ve yorulmalarından ötürü, elde edilen puanların güvenilirliklerinin de düşme riski olabileceğine karar verilmiştir. Test 30 soruya indirgenmiştir ve sorular kolaydan zora doğru sıralanarak yazılmıştır.

Sınav süresi için ise her öğrencinin, soruların tümüne erişmesine yetecek uzunlukta olması gerektiğine karar verilmiştir. Bu düşünce doğrultusunda bir grup öğrenciye test uygulanmıştır ve ortalama 40 dakikanın test için yeterli olacağı görülmüştür.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın sorularına yanıt olacak verileri toplamak amacıyla sırasıyla şu şekilde işlemler yapılmıştır:

i. 2007-2008 öğretim yılında yapılacak olan bu çalışma ile ilgili olarak Davutkadı Eşref Evcil İ.O. idarecileri ve kontrol grubu olarak belirlenen 5-B sınıf öğretmeni ile görüşülmüştür.

ii. Hazırlanan başarı testi önce 6. Sınıflarda uygulanarak, testin geçerliği güvenilirliği tespit edilmiştir.

iii. Deney ve kontrol grubuna sosyal bilgiler tutum ölçeği uygulanmıştır.

iv. Deney ve kontrol grubuna başarı testi uygulaması yapılmıştır. Her iki grup ta da hazırlanan ders planlarına uygun olarak konular işlenmiştir.

v. Uygulama bittikten sonra her iki gruba da ön test ile aynı olan son test uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Uygulama sonucunda öğrencilerin Sosyal Bilgiler Başarı testine verdikleri yanıtlardan doğru olanlara 1, yanlış veya boş olanlara 0 puan verilip, değerler bilgisayar ortamına yüklenerek SPSS 13.00 programı ile analiz edilmiştir. Ayrıca 30 soruluk başarı testinin her bir maddesi için “p” (madde güclüğü) ve “r”(ayrıt edicilik gücü) değerleri hesaplanmış ve madde analizi yapılmıştır. Geliştirilen başarı testinin güvenilirliği hesaplanmıştır. Verilerin analiz aşamasında; frekans, yüzde, t-testi, anova istatistiksel teknikleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, önceki bölümde açıklanan yöntemlerle toplanan verilerin, her bir alt problem ile ilgili olarak istatistiksel tekniklerle yapılan çözümlemeleri sonucu elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve yorumlanmıştır.

Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi “Araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarının ön test puanlarına göre başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bunun için deney ve kontrol gruplarına uygulanan ön test dağılımları normal olduğundan t-testi analizi yapılarak karşılaştırılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesi başarı durumunu gösteren ön test aritmetik ortalamaları ve t-testi çözülmesi Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17:Deney ve Kontrol Gruplarının Ön Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi

Grup	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p
Deney	41	15,50	4,52	-0,45	0 ,65
Kontrol	41	15,94	4,01		

Tablo 17 incelendiğinde, deney grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 15,50$) ile kontrol grubunun ön test puan ortalaması ($\bar{X} = 15,94$) arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p > 0,05$).

Bu bulgu doğrultusunda deney ve kontrol gruplarının uygulama öncesinde, sosyal bilgiler dersinde akademik başarı açısından denk olduğu söylenebilir. Yapılan ön test sonucuna göre ön test başarı puanları açısından bir farklılığın görülmemesi grupların ön bilgi düzeylerinin denk olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Uygulama boyunca deney grubunda oluşturmıcılık kuramına dayalı öğretim, kontrol grubuna ise geleneksel öğretim uygulanmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi “Araştırmaya katılan deney ve kontrol gruplarının son test puanlarına göre başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bunun için deney ve kontrol gruplarına uygulanan son test dağılımları normal olduğundan t-testi analizi yapılarak karşılaştırılmıştır. Uygulama sonrası grupların başarı durumunu gösteren son test aritmetik başarı ortalamaları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18:Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi

Grup	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	P
Deney	41	23,30	2,67	2,95	0,004
Kontrol	41	17,77	3,58		

Tablo 18 incelendiğinde sosyal bilgiler dersini oluşturmacı yaklaşım temelli yöntem tekniklerle ders işleyen deney grubunun son test puan ortalamasının($\bar{X}$ =23,30)

geleneksel yöntem tekniklerle ders işleyen kontrol grubunun son test puan ortalamasından ($\bar{X} = 17,77$) yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan t-testi sonucunda da deney ve kontrol grupları son test başarı puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Araştırmaya katılan deney grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bunun için deney grubuna uygulanan ön test - son test dağılımları normal olduğundan t-testi analizi yapılarak karşılaştırılmıştır. Uygulama öncesi ve sonrası deney grubu öğrencilerinin başarı durumunu gösteren ön - son test puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 19’ da verilmiştir.

Tablo 19: Deney Grubunun Ön Test - Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi

Grup	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p
Deney Ön Test	41	15,50	4,52	14,23	0,00
Deney Son Test	41	23,30	2,67	27,65	0,00

Tablo 19 incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin ön test ortalamalarının

$\bar{X} = 15,50$ son test ortalamalarının $\bar{X} = 23,30$ olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan deney grubu öğrencilerinin akademik başarı puanlarının ortalamaları arasında ön test - son test puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Deney grubu öğrencilerinin Toplum için Çalışanlar teması işlendikten sonra uygulanan son testten aldıkları puanlar, Toplum için Çalışanlar teması işlenmeden önce uygulanan ön testten aldıkları puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Buradan oluşturmıcılık yaklaşımının öğrenci başarısını arttırmada çok etkili olduğu görülmektedir.

Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Araştırmaya katılan kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ve son test puanları arasında başarı düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır? şeklinde ifade edilmiştir.

Uygulama öncesinde ve sonrasında kontrol grubu öğrencilerinin başarı durumunu gösteren ön test - son test puanlarının aritmetik ortalamaları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Kontrol Grubunun Ön Test - Son Test Başarı Sonuçlarına Göre Yapılan t-testi Çözümlemesi

Grup	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p
Kontrol Ön Test	41	15,94	4,01	10,54	0,00
Kontrol Son Test	41	17,77	3,58	11,09	0,00

Tablo 20 incelendiğinde, kontrol grubu öğrencilerinin ön test ortalamalarının $\bar{X}=15,94$ kontrol grubu öğrencilerinin son test ortalamalarının $\bar{X} = 17,77$ olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı puanlarının ortalamaları arasında ön test - son test puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($p < 0,05$).

Kontrol grubu öğrencilerinin Toplum İçin Çalışanlar teması islendikten sonra uygulanan son testten aldıkları puanlar, Toplum İçin Çalışanlar teması işlenmeden önce uygulanan ön testten aldıkları puanlardan daha yüksek çıkmıştır. Kontrol grubu öğrencileri ile ders işlenirken genellikle düz anlatım yöntemi ve soru cevap tekniği kullanılmıştır. Tema sonunda öğrenciler konuyu öğrendikleri için başarıları yükselmiştir.

Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi “Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerinin cinsiyetlerine göre başarı düzeyleri son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bunun için deney grubunun cinsiyete göre başarı düzeyleri t-testi yapılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo 21: Deney Grubunun Son Test Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t değeri	p
Son test	Kız	20	25,40	5,66	2,40	0,757
	Erkek	21	21,30	4,69	2,43	0,754

Deney grubundaki kız ve erkek öğrencilerin puanlarına bakıldığında, kız öğrencilerin akademik başarıları ile $\bar{X} = 25,40$ iken erkek öğrencilerin akademik başarıları $\bar{X} = 21,30$ bulunmuştur. Deney grubu kız ve erkek öğrencilerinin son test puanlarına göre aralarında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($t = 2,40$ $p > 0,05$)

Çalışma süresince kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından daha çok yükseldiği görülmektedir. Bu duruma göre, oluşturmıcılık kuramına dayalı öğrenme yönteminin kız öğrencilerin başarısına daha olumlu etkiler yarattığı düşünülebilir.

Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi “Araştırmaya katılan deney grubundaki öğrencilerin sosyoekonomik durumuna göre başarı düzeyleri son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Bu sebeple ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin araştırmaya olan etkisini belirlemek için deney grubunda yer alan öğrencilerin son test analizleri tablo-23’ te verilmiştir.

Tablo 22: Deney Grubunun Son Test Puanlarının Ailelerinin Sosyoekonomik Düzeylerine Göre Karşılaştırılması

	Sosyoekonomik Durum	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
Deney Grubu son test	400 YTL ve altı	13	22,74	2,05
	400–600 YTL	14	23,56	1,53
	600 YTL ve üzeri	14	23,56	1,29
	Toplam	41	23,30	0,88

Tablo 22 incelendiğinde öğrencilerden sosyoekonomik düzeyleri 400 YTL ve altında olanların son test puanlarına göre ortalamalarının $\bar{X} = 22,74$ sosyoekonomik düzeyleri 400 YTL – 600 YTL arasında olanların son test puanlarına göre ortalamalarının $\bar{X} = 23,56$ sosyoekonomik düzeyleri 600 YTL ve üzerinde olanların son test puanlarına göre ortalamalarının $\bar{X} = 23,56$ olduğu görülmektedir.

Deney grubunun son test başarı ortalamalarına göre ailelerinin sosyoekonomik düzeyi 600 YTL ve üzeri olanlar ile sosyoekonomik düzeyi 400-600 YTL arasında olan öğrencilerin ortalamalarının en yüksek ve birbirine eşit olduğu gözlenmiştir. Fakat diğer ortalamaların da en yüksek değere yakın olmasından dolayı ailelerin sosyoekonomik düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bulunan sonuç ta öğrencilerin akademik başarısının ailelerin düşük sosyoekonomik düzeyine bağlı olmadığını göstermiştir.

Bu bulgu, **“Araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerin sosyoekonomik durumlarına göre başarı düzeyleri son test puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.”** şeklinde yorumlanabilmektedir. Buna göre, ailelerin sosyoekonomik düzey faktörü bu araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerin başarı düzeylerini etkilememektedir.

Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi “ Deney ve kontrol grubunun çalışma öncesi Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Deney ve kontrol grupları arasında çalışma öncesi anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla T-Testi yapılmış olup, sonuçlar Tablo 23’te gösterilmektedir.

Tablo 23: Deney ve Kontrol Grubunun Uygulama Öncesi Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları

Gruplar	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	p
Kontrol Grubu	41	55,19	12,46	1,133	0,259
Deney Grubu	41	56,58	13,50		

Analiz sonuçlarından da görüldüğü gibi kontrol ve deney gruplarının yanıtladığı tutum testlerinin ön test puanları arasında, deney grubunun ortalamasının daha yüksek olmasına rağmen ($\bar{X}_K=55,19 < \bar{X}_D=56,58$) herhangi bir anlamlılık bulunamamıştır ($p>0,005$).

Bu bulgu doğrultusunda deney ve kontrol gruplarının çalışma öncesinde, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum bakımından eşit seviyede olduğunu göstermektedir.

Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Deney grubunun çalışma öncesi ve çalışma sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 24: Deney Grubunun Çalışma Öncesi ve Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları

Deney Grubu Tutum Ölçeği	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	P
Ön-Test	41	56,58	13,92	-14,656	0,01
Son-Test	41	60,86	16,08		

Analiz sonuçları incelendiğinde Tablo 24’te deney grubunun S.B.T.Ö. ön test -son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan ilişkili grup t-testi sonucunda; ön test puan ortalamaları ($\bar{X}=56,58$) son test puan ortalamaları ($\bar{X}=60,86$) olarak bulunmuştur. Bu durum ön test-son test puanları arasında istatistiksel açıdan son test puanları lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. ($t = -14,656$; $p < 0,05$) Son test lehine oluşan farklılığın bu derece yüksek çıkması Oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde arttırmada etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir.

Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Kontrol grubunun çalışma öncesi ve sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 25: Kontrol Grubunun Çalışma Öncesi ve Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları

Kontrol Grubu	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p
Ön Test	41	55,19	12,44	0,334	0,740
Son Test	41	54,59	15,34		

Analiz sonuçları incelendiğinde $p=0,740 > 0,005$ olduğundan kontrol grubunun yanıtladığı tutum testlerinin ön test ve son test puanları arasında anlamlılık bulunamamıştır. Ortalama değerlere bakıldığında ise son test puanının ön teste göre daha düşük ($\bar{X}_S=54,59 < \bar{X}_Ö=55,19$) olduğu görülmektedir. Bu düşüş istatistiksel olarak anlamlı görülmemektedir.

Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu alt problemi “Deney ve Kontrol grubunun çalışma sonrası Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 26: Deney ve Kontrol Grubunun Çalışma Sonrası Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanlarının T-Testi Analiz Sonuçları

Tutum Ölçeği Son test	n	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t-değeri	p
Kontrol Grubu	41	54,59	11,86	5,643	0,001
Deney Grubu	41	60,86	14,41		

Tablo 26’da deney ve kontrol gruplarının tutum ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek üzere yapılan ilişkisiz grup t-testi sonucunda; sosyal bilgiler derslerini oluşturmacı öğretim tekniğine göre işleyen deney grubunun son test puanları ($\bar{X}=60,86$), geleneksel öğretim yöntemine göre derslerin işlendiği kontrol grubunun son test puanları($\bar{X}=54,59$) olarak bulunmuştur.

Bu sonuç deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında istatistiksel açıdan deney grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermektedir. ($t=5,643$; $p< 0,05$) p değerindeki gruplar arasındaki farkın bu derece yüksek çıkması sonucunda deney grubunda oluşturmacı öğretim tekniğine göre işlenen derslerin öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde oldukça etkili olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularının belirlenen alt amaçlarla ilişkilendirilmesiyle elde edilen sonuçlar ile bu sonuçlar ile bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Araştırma probleminin istatistiksel bulguları ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

i. Oluşturmacı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan ders programının uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun akademik başarı ön test başarı puanları açısından bir farklılık olmamasına karşın son-test puanları arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olması oluşturmacı yaklaşım ders etkinliklerinin öğrenci başarısını artırmada oldukça etkili olduğunu göstermektedir.

Oluşturmacı öğrenme yaklaşımı merkeze öğrenciyi almasıyla dersi öğrencinin ilgi ve isteklerine uygun bir şekilde, aktif olarak işlemesine imkan tanımaktadır. Farklı ölçme araçlarının kullanılması öğrencilerin aktif olarak derslere karşı hazır bulunuşluk seviyelerinin artmasını sağlamıştır.

ii. Oluşturmacı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan ders programının uygulandığı deney grubunun akademik başarı puanları ortalamaları arasında ön test-son test puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Oluşturmacı yaklaşıma dayalı öğretim yöntem ve teknikleri akademik başarıyı olumlu yönde etkilemektedir.

iii. Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin akademik başarı puanları ortalamaları arasında ön test-son test puanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın nedeni öğrencilerin işlenen konuyu öğrenmesi olabilir.

iv. Deney grubundaki kız ve erkek öğrencilerin son test puanlarına bakıldığında kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerin puanlarından daha çok yükseldiği görülmektedir. Bu duruma göre, oluşturmacılık kuramına dayalı öğrenme yönteminin kız öğrencilerin başarısına daha olumlu etkiler yarattığı düşünülebilir.

v. Deney grubunun son test başarı ortalamalarına göre ailelerinin sosyoekonomik düzeyi öğrencilerin akademik başarılarına etki etmemektedir. Buna göre, ailelerin sosyoekonomik düzey faktörü bu araştırmaya katılan deney grubu öğrencilerin başarı düzeylerini etkilememektedir.

vi. Yapılan tutum ölçeği analiz sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının çalışma öncesinde, Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum bakımından eşit seviyededir.

vii. Deney grubunun S.B.T.Ö ön test-son test puanları arasında istatistiksel açıdan son test puanları lehine anlamlı bir farklılık olması oluşturmacı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde arttırmada etkili bir yöntem olduğunu göstermektedir.

viii. Kontrol grubunun yanıtladığı tutum testlerinin ön test ve son test puanları arasında son test puanının ön teste göre daha düşük olması geleneksel yöntemin öğrencilerde sosyal bilgiler dersine yönelik olumlu tutum geliştirmede bir etkisinin olmadığını düşündürmektedir. Buna karşılık deney grubu tutum ölçeği son test puanlarının kontrol grubu son test puanlarından yüksek olması deney grubunda oluşturmacı öğretim tekniğine göre işlenen derslerin öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde oldukça etkili olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

Gerçekleştirilen araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ve sonuçlar ışığında şu öneriler getirilebilir:

i. Bu araştırma, ilköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Toplum İçin Çalışanlar” teması ile sınırlıdır. Araştırma farklı sınıflarda ve farklı konularda da yapılabilir.

ii. Araştırma farklı derslerde yapılabileceği gibi farklı okullarda da yapılarak okul başarılarına etki eden faktörler araştırılabilir.

iii. Oluşturmacı yaklaşımda öğrenci aktif olarak çalışmalıdır, bu nedenle yaparak yaşayarak öğrenecekleri öğrenme modelleri hazırlanmalıdır.

iv. Öğrencilerin etkin katılımı önemli olduğundan, ders planı oluşturulurken öğrenci düşüncelerinden faydalanılmalı, hatta etkinlikleri kendilerinin düzenlemelerine izin verilmelidir.

v. Oluşturmacılık kuramına göre ders etkinlikleri düzenlenirken teknolojiden mümkün olduğunca yararlanılmalıdır.

vi. Her konu başlangıcında ön bilgileri harekete geçirme etkinlikleri düzenlenmeli ve uygulanmalıdır.

vii. Öğretmenler öğrencilerin derse etkin katılımını sağlayacak oluşturmacı öğrenme yöntemlerini kullanmalıdır ki, bilgiler kolay edinilebilir ve kalıcı olsun.

viii. Öğretmenlerin oluşturmacı öğrenme etkinliklerini sınıf içerisinde etkili kullanımı için seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- AİRASIAN P. W., WALSH, M. E** (1997), “Constructivist Cautions” Phi Delta Kappan, 78(6), 444-449.
- AKAR, H.,YILDIRIM, A.** (2004), “Oluşturmacı Öğretim Etkinliklerinin Sınıf Yönetimi Dersi’nde Kullanılması:Bir Eylem Araştırması” Sabancı Üniversitesi, İyi Örnekler Konferansı
- ALKAN, C., DERYAKULU, D., ŞİMŞEK, N.** (1995), “Eğitim Teknolojisine Giriş”, Ankara: Önder Matbaacılık
- ALKIŞ, S.** (2006), “İlköğretim Öğrencilerinin Yağış Kavramını Algılamaları Üzerine Bir Araştırma” adlı Doktora Tezi
- ASAN, A. & GÜNEŞ, G.** (2000), Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımına Göre Hazırlanmış Örnek Bir Ünite Etkinliği, Milli Eğitim. 147. (Çevrimiçi) <http://www.egitim.aku.edu.tr/31> Mayıs 2008
- AŞKAR AKTAMIŞ, H. & ERGİN, Ö. & AKPINAR, E.**(2003), “Yapısalcı Kurama Örnek Bir Uygulama”,(Çevrimiçi) [http://fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b-kitabi/PDF bildiri](http://fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b-kitabi/PDF%20bildiri), 31 Mayıs 2008
- AYAR, R.** (2006), “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Hepimizin Dünyası Ünitesi İçin yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Öğretim Etkinliklerinin Düzenlenmesi” Yüksek Lisans Tezi
- BACANLI, H.** (2000), “Gelişim ve Öğrenme” Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- BAKİ, A. & BELL, A.** (1997), “Ortaöğretim Matematik Öğretimi” (1. Cilt). Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu
- BROOKS, J. G. & BROOKS, M. J.** (1999), “In Search of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms”. Association for Supervision and Curriculum Development, New York, USA.
- BRUNER, J. S.** (1983), “Child’s talk : learning to use language”, New York : W.W. Norton
- BRUNER, J. S.** (1991), Bir Öğretim Kuramına Doğru, Çev. Fatma Varış ve Tanju Gürkan (Ankara: Ankara Üniv. Basımevi Yay.)
- BRUNER, J. S.** (2003), “Making stories : law, literature, life”, Cambridge, Mass. : London : Harvard University Press,

- BUDAK, L. ve KOCAMAN, Ç.** (2006), Yapılandırmacılık ve Sosyal Bilgiler Eğitimi. Yapılandırmacılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu. (29 Nisan 2006).İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları
- BUKOVA, G. ve ALKAN, H.** (2006), Yapılandırmacı Öğrenme Ortamında Fonksiyon Kavramının Öğrenilmesine yönelik Etkinlikler. Yapılandırmacılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu. (29 Nisan 2006). İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları.
- CAN,T.** (2004), **Yabancı Dil Olarak İngilizce Öğretmenlerinin Yetiştirilmesinde Kuram ve Uygulama Boyutuyla Oluşturmacı Yaklaşım**, Yüksek Lisans Tez Çalışması, İSTANBUL
- COBB, P.** (1994), Where is the mind? Constructivist and sociocultural perspectives on mathematical development. Educational Researcher, 23, 13-20.
- ÇAKAN, S. ve UYANGÖR, M.** (2006), Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımı ve Matematik Eğitimi. **Yapılandırmacılık ve Eğitime Yansımaları Sempozyumu**. (29 Nisan 2006). İzmir: Özel Tevfik Fikret Okulları.
- ÇALIŞKAN, F.** (2005), “Çözümlemeli Öykü Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi” Yüksek Lisans Tezi
- ÇELEBİ, C.** (2006), “Yapılandırmacılık yaklaşımına dayalı işbirlikli öğrenmenin ilköğretim 5.sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci erişimi ve tutumlarına etkisi” Yüksek Lisans Tez Çalışması
- DEMİRKAYA, H.- ARIBAŞ, K.** (2006), “Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 3.sınıf öğrencilerinin Coğrafya dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi”
- DERYAKULU, D.** (2000), “Yapıcı öğrenme”. Sınıfta Demokrasi. Derl. A. Şimşek. Ankara Eğitim Sen Yayınları.
- DERYAKULU, D.** (2001), Sınıfta Demokrasi, Ankara: Eğitim Sen Yayınları
- DEWEY, J.** (1996), Demokrasi ve Eğitim, (Çev: Salih Otaran). İstanbul: Başarı Yayıncılık, 1996.
- DOUGIAMAS, M.** (1998), “A journey into Constructivism” (Çevrimiçi) <http://dougiamas.com/writing/constructivism.html> 5 HAZİRAN 2008
- DÖNMEZER, İ.** (1996), “Eğitim Psikolojisi (Eğitimin Psikolojik Temelleri)”, İzmir,
- DUFFY, T. M., JONASSEN D. H, COLE,P.** (1992), “Constructivism and the technology of instruction : a conversation” Hillsdale, N.J. : Lawrence Erlbaum Associates Publishers,
- DUFFY, T. M. & CUNNINGHAM, D. J.** (1996), Constructivism: Implications for the Design and Delivery of Instruction. In David H. Jonassen, ed. Hand Book

- Of Research For Educational Communications and Technology, (170-197).
New York: Simon & Schuster Macmillan.
- EBEL, R. L.** (1972), Essential of Educational Measurement. (Second Edition).
Englewood Cliffs, New Jersey:Prentice- Hall, Inc.
- ERDEN, M. ve DEMİREL, M.** (1991), İlkokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Kullandıkları
Öğrenme Stratejilerinin Etkililiği, İzmir 1. Eğitim Kongresi Bildirileri, 25-
27, Kasım 1991, Buca Eğitim Fakültesi Yayını.
- ERDEN, M.** (tarihsiz), “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, Alkım Yayınları, Ankara.
- ERDOĞAN, H.** (2007), “Sosyal Bilgiler Derslerinde Oluşturmacı Öğrenme
Yaklaşımının Öğrencilerin Bilişsel Öğrenme Düzeylerine ve Derse Yönelik
Tutumlarına Etkisi” Yüksek Lisans Tezi
- ERSOY, A.** (2005), İlköğretim Bilgisayar Dersindeki Sınıf Yerleşim Düzeni ve
Öğretmen Rolünün Yapılandırmacı Öğrenmeye Göre Değerlendirilmesi.
The Turkish Online of Educational Technology. 4- 4
- ERTÜRK, S.** (1979), Eğitimde Program Geliştirme, Ankara:Beytepe Basımevi, 1979
- GAGNON, Jr, G. W., M. COLLAY** (2001), Designing for learning.Thousand Oaks,
CA : Corwin Press, Inc. <http://www.prainbow.com7cld/cldp.html>
05.06.2008
- GÜROL, M & ATICI, B.** (2001), “Nesnelci Öğretim Yaklaşımlarından Oluşturmacı
Öğrenme Yaklaşımlarına Doğru İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik
Gelişimsel Bir Model önerisi”, BTIE 2001. Bilişim Teknolojileri Işığında
Eğitim. Bildiriler Kitabı. Ankara 2001. 177-183.
- GÜROL, M. ve TEZCİ, E.** (2001), “Teknolojik Öğrenme Çevrelerinin Tasarımı:
Oluşturmacı Bir Yaklaşım”, BTIE 2001 Bilişim Teknolojileri Işığında
Eğitim Konferans ve Sergisi Yayınlanmış Bildiri, Ankara.
- JADALLAH, E.** (2000), Constructivist learning experience for social studies
education. The Social Studies, 91(5),221-225.
- JONASSEN D. H.** (1991), “Objectivism versus Constructivism: Do we need a New
Philosophical Paradigm?” Educational Technology, Research and
Development.
- KABAPINAR, F.** (2004), “Oluşturmacı (Constructivist) Öğrenme Ortamı İçin Fen
Ders Kitabı ve Öğretmen Kılavuzu Modeline Örnek Bir Materyal”,
(Çevrimiçi) <http://www.erg.sabanciuniv.edu/31> MAYIS 2008

KARA Y.&ÖZGÜN-KOCA,S.A. (2004), İlköğretim Online,3(1), online .org.tr.

KARAKUŞ, F. (2006), “Sosyal bilgiler öğretiminde yapıcı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi” Yüksek Lisans Tezi

KILIÇ, B. (2001), “Oluşturmacı Fen Öğretimi”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 1/1, 7-22 Haziran, s.9-22

KILIÇ, H. (2006), “İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kubaşık Öğrenme Yönteminin ve Geleneksel Küme Çalışması Yönteminin İlköğretim 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Akademik Başarı ve Benlik Saygısına Etkisi” Yüksek Lisans Tez Çalışması

KOÇ, G. (2002), “Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının duyuşsal ve bilişsel öğrenme ürünlerine etkisi” Doktora Tezi

KOÇOĞLU , Ç. ve KÖYMEN Ü. (2002), “Öğrencilerin Hiperortam Tasarımcısı Olarak Katıldığı Öğrenme Çevresinin Yaratıcı Düşünmeye Etkisi”

KÖSEOĞLU F. TÜMAY H. ve KAVAK N. (2002), Yapılandırıcı Öğrenme Teorisine Dayanan Etkili Bir Öğretim Yöntemi – Tahmin Et – Gözle – Açıkla – “Buz İle Su Kaynatılabilir Mi?” V.Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. (16–18 Eylül 2002).Ankara:Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Çevrimiçi)http://www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek5/b_kitabi/PDF/Kimya/Poster/t145d.pdf
31Mayıs 2008

MARTIN, D. J. (2000), “Elementary Science Methods: A Constructivist Approach” Wadsworth Thomson Learning, Belmont, USA

MEB,1932 Programı

MEB (2001), 2002 Yılı Başında Millî Eğitim. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Plânlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayını.

MEB (2005), Coğrafya Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (9-12. Sınıflar). Ankara: MEB yayınları. S.176.

MEB. (2005 a), İlköğretim Sosyal Bilgiler 4 Ders Kitabı. İstanbul,

MEB. (2005 b), İlköğretim Sosyal Bilgiler 5 Ders Kitabı. İstanbul,

MOLL, L. C. (1992), “Vygotsky and Education: Instructional Implications and Applications of Sociohistorical Psychology” Cambridge University Press, Cambridge, UK

- MUĞALOĞLU-AKTÜRK, E. Z.** (2001), “**Radical constructivism in science education**” Yüksek Lisans Tezi
- NOVAK, J. D.** (1998), “Learning, Creating, and Using Knowledge: Concept Maps as Facilitative Tools in Schools and Corporations.” Lawrance Erlbaum Associates, Publishers, Mahwah, New Jersey, USA
- ÖZMEN, H.** (2004), Fen Öğretiminde Öğrenme Teorileri ve Teknoloji Destekli Yapılandırmacı (Constructivist) Öğrenme, The Turkish Online Journal of Educational Technology, Volume: 3, Issue: 1, Article: 14.
- ÖZTÜRK C. ve OTLUOĞLU, R.** (2002), “Sosyal Bilgiler Öğretiminde Edebi Ürünler ve Yazılı Materyaller”, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- PIAGET, J.** (1973), “To Understand is to Invent”, Grossman, New York, USA
(Çevrimiçi) <http://curriculum.calstatela.edu/faculty/psparks/theorists/501const.htm> 5 Haziran 2008
- RIZA, A. T.** (1981), **Evaluation Of An Audio-Visual Aids Course For Further Education Teachers Attending In-service Training And Its Implications For Iraq University Staff Training.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. Wales University, Cardiff.
- SABAN, A.** (2002), “Öğrenme öğretme süreci: Yeni teori ve yaklaşımlar”. Geliştirilmiş 2.Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- SEMERÇİ, Ç.** (2003), “Oluşturmacılık Kuramına Göre Ölçme ve Değerlendirme” (Çevrimiçi) http://www.edam.com.tr/kuyeb_sayi_2.htm 31 Mayıs 2008
- SLAVİN, R. E.** (1994, “Educational Psychology: Theory And Practice.” (Fourth Edition),
Massachusetts: Allyn And Bacon.
- SÖZER, E.** (1998), “Kuramdan Uygulamaya Sosyal Bilimlerin Öğretimi”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.
- ŞAŞAN, H. H.** (2002), “Yapılandırmacı Öğrenme” Yaşadıkça Eğitim. 74-75., 49-52.
- ŞİMŞEK, A.** (2006), “İlköğretim Öğrencilerine Göre Sosyal Bilgiler Dersinde Neler Olmalıdır?” 15. Eğitim Bilimleri Kongresi Muğla
- TAVŞANCIL, E.** (2002), “Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi”, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti

- TEKİN, H.** (2000), “Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme” (16.basım). Ankara: Yargı Yayınevi
- TİTİZ, T.** (1998), “Ezbersiz Eğitim”. İstanbul: Beyaz Nokta Vakfı
- TURAN, M.** (2001), “Oluşturmacılık”, (Çevrimiçi)
<http://egitim1.sitemynet.com/sakarya/olusturma> 31 MAYIS 2008
- TYNJÄLÄ, P.** (1999), “Toward Expert knowledge? A Comparison Between a Constructivist and a Traditional Learning Environment in the University”
International Journal of Educational Research, 31, 357-442.
- VON , G. E.** (1993), Questions and answers about radical constructivism. In K. Tobin (Ed.), "The practice of constructivism in science education." Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum. (<http://www.ericdigests.org/2004-3/views.html>)
- VON ,G. E.** (1995), A Constructivist Approach to Teaching In P. Steffe and J. Gale, eds. Constructivism in Education, (3-15). Erlbaum, Hillsdale, NJ.
- VON, G. E.** (1996), “Aspects of Constructivism”. Constructivism. Teachers College Pres, Colombia University.
- VON G. E.** (1998), “Why Constructivism Must Be Radical” Ed. by Larochelle, M. & Bednarz, N. & Garrison, J. “Constructivism and Education” Cambridge University Press, Cambridge, UK, pp. 23-29.
- VYGOTSKY, L.** (1978), “Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes”, MA: Harvard University Press. edited by Michael Cole
- WILSON, B.G.** (1996), Reflections on Constructivism and Instructional Design, Denver, Englewood Cliffs NJ. Educational Technology Publications.
- YANPAR-ŞAHİN T.** (1994), “İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Benlik Kavramı, Ders İçi ve Ders Dışı Çalışma Yolları ile Başarı İlişkisi”
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, LO(1994) 4348
- YANPAR-ŞAHİN T.** (2001), “Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi”. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi. (Aralık)
- YANPAR-ŞAHİN, T.** (2003) “Oluşturmacı Yaklaşımın Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenmeye Etkisi” (Çevrimiçi)
http://www.edam.com.tr/kuyeb_sayi_2.htm 31 Mayıs 2008

- YANPAR-ŞAHİN, T.** (2005), “Sosyal Bilgiler Dersinde Oluşturmacı Yaklaşımda Öğrencilerin Etkinlik Dosyalarını Yordayan Değişkenler”
<http://www.ksef.gazi.edu.tr/dergi/pdf/Cilt13-No2-2005Ekim/513-526.pdf>
05.06.2008
- YAŞAR, Ş.** (1993), “Yabancı Dilde Okuma Becerilerinin Geliştirilmesinde Küçük Gruplarla Öğretim Yönteminin Etkililiği”. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- YAŞAR, Ş.** (1994), “Bireyselleştirilmiş Öğretimde Öğretmenin Rolü”, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Birinci Eğitim Bilimleri Kongresi - Bildiriler 2. (28–30 Nisan 1994), Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.
- YAŞAR, Ş.** (2005), “Sosyal Bilgiler Programı Ve Öğretimi, 2005”, Eğitimde Yansımalar VIII, Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu
- YAŞAR, Ş.** (1998), Yapısalcı kuram ve öğrenme-öğretme süreci. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitapçığı.
- YILDIRIM, C.** (1999), Eğitimde Ölçme Ve Değerlendirme. (4.basım). Ankara: ÖSYM yayınları.
- YURDAKUL, B.** (2004), Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine, Bilişötesi Farkındalık ve Derse Yönelik Tutum Düzeylerine Etkisi İle Öğrenme Sürecine Katkıları, (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- YURDAKUL, B. & DEMİREL, Ö.** (2004), “Yapılandırmacı (Constructivist) Öğrenme Yaklaşımının Öğrencilerin Düşünme Becerilerine ve Derse Yönelik Tutum Düzeylerine Etkisi İle Yapılandırmacı Öğrenme Sürecine İlişkin Öğrencilerin Tepkileri”, (Çevrimiçi: <http://www.erg.sabanciuniv.edu/iok2004/> 31 Mayıs 2008
- ZHAO, Y.; HOGE, J. D.** (2005), **What elementary students and teachers say about Social Studies?** Social Studies, Vol. 96 Issue 5, p216-221.
(<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>)
(<http://www.tojet.net/articles/117.htm>)

EK 1

TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR BAŞARI TESTİ
(UYGULAMA ÖNCESİ ÇALIŞMA)

Adı- soyadı :

Sınıfı- no :

SOSYAL BİLGİLER TEST SORULARI

1-) I. Sosyal güvenlik kurumları, bireyleri ve ailelerini; işsizlik, yaşlılık, emeklilik ya da ölüm gibi nedenlerle ortaya çıkan gelir kayıplarına karşı korur.

II. Ülkemizde çalışan her birey sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bireylerin bu haklarını güvence altına almak da devletin görevidir.

Yukarıdaki bilgiler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I ve II doğrudur.
- B) Yalnız I doğrudur.
- C) Yalnız II doğrudur.
- D) İkisi de yanlıştır.

2-) Emekli Sandığı'nın sosyal güvencesinden faydalananlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balıkçılar
- B) Çiftçiler
- C) Esnaflar
- D) Memurlar

3-) I-Dayanışma II-Gönüllülük
III-Yardımlaşma IV-Çıkar sağlama

Yukarıdakilerden hangileri sivil toplum kuruluşlarının temel amaçlarındandır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I, II ve III
- D) I, II, III ve IV

4-) Bireylerin, grupların ve kurumların birbirleriyle ilişki içinde olmalarına sosyal etkileşim denir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir sosyal etkileşimdir?

A) Belediye başkanın halka belediyenin yardım faaliyetlerini anlatması.

B) Devletin sivil toplum örgütlerini destekleyip aynı zamanda teşvik etmesi .

C) Gönüllü bir kişinin yoksul ve kimsesizlere yardım derneği kurmak istemesi .

D) Okulun çevreyi ağaçlandırmak için çevre örgütlerinden yardım istemesi .

5-) Sivil toplum örgütleri, demokratik toplum düzeninde çok değişik amaçlarla oluşturulan örgütlerdir. Aşağıdakilerden hangisi sivil toplum örgütü **değildir**?

- A) Okul Koruma Derneği
- B) Maliye Bakanlığı
- C) Sabancı Vakfı
- D) Eczacıbaşı Topluluğu

6-) Erozyonla mücadeleyi amaç edinen sivil toplum kuruluşu hangisidir?

- A) Çağdaş Eğitim Vakfı
- B) Tema Vakfı
- C) Troya Vakfı
- D) Türk Böbrek Vakfı

7-) Bir gazete haberinde Türk Kızılay'ının Asya'daki bir felakete yardım yaptığı haberini okuduğunuzu düşünün. Buna göre; Kızılay niçin Asya kıtasında bir bölgeye yardım etmiş olabilir ?

- A) Her devletin yapmadığını yaparak saygınlık kazanmak.
- B) Orada yaşayan insanlara ülkemizi ve insanımızı tanıtmak
- C) Ülkeler arasında yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirmek.
- D) Yardım ettiği ülkeyi ve ulusu etkileyerek reklam yapmak.

8-) Aşağıdaki kurumlardan hangisi toplumun güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur?

- A) İçişleri Bakanlığı
- B) Emniyet Müdürlüğü
- C) Milli Eğitim Bakanlığı
- D) Nüfus Müdürlüğü

9-) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi bir toplumun temel ihtiyaçları arasında **savılamaz**?

- A) Eğitim
- B) Güvenlik
- C) Sağlık
- D) Seyahat

10-) Türkiye’de eğitim ve öğretim hizmetlerinden sorumlu olan bakanlığın adı nedir?

- A) Adalet Bakanlığı
- B) Maliye Bakanlığı
- C) Milli Eğitim Bakanlığı
- D) Sağlık Bakanlığı

11-) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi sivil toplum örgütlerinin özelliklerinden biridir?

- A) Devlet kurumlarının yerini alırlar.
- B) Devletten tümü ile bağımsızdırlar.
- C) Genellikle kar amaçlı kuruluşlardır.
- D) Gönüllü bireyler tarafından oluşturulur.

12-) Aşağıdaki kurumlardan hangisi toplumun bazı ihtiyaçlarını karşılamak haklarını korumak amacıyla gönüllü kişiler tarafından oluşturulmuş kuruluşlardır?

- A) Büyükşehir Belediyeleri
- B) Devlet okulları
- C) Sivil Toplum Örgütleri
- D) Emniyet Müdürlükleri

13-) Aşağıdakilerden kuruluşlardan hangisi doğayı ve çevreyi korumak amacıyla oluşturulmuş sivil toplum örgütlerinden biridir?

- A) AKUT
- B) KIZILAY
- C) TEMA
- D) TSE

14-) Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuş resmi ve sivil toplum kuruluşları vardır. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir sivil toplum kuruluşu **değildir**?

- A) ÇEVKO
- B) KIZILAY
- C) TEK
- D) YEŞİLAY

15-) ”Resmi veya sivil bütün kurumlar göre kurulur ve işletilir.”

Yukarıdaki cümleyi hangi sözcükle tamamlamalıyız?

- A) Amaçlarına
- B) Geleneklere
- C) İsteğe
- D) Yasalara

16-) “İnsanlar sosyal etkileşimde **bulunamazlar**.”

Yukarıdaki cümleyi en uygun hangi seçenekle tamamlayabiliriz?

- A) Arkadaşları ile beraberken
- B) Bir kurumda çalışırken
- C) Sınav için test çözerken
- D) Sosyal faaliyetlere katılırken

17-) “Bir toplumda gelişmiş olduğu, o toplumda sivil toplum örgütlerinin çok sayıda kurulmuş olmasından anlaşılabilir.”

Yukarıdaki cümlede noktalı yere hangi sözcük gelmelidir?

- A) Demokrasinin
- B) Ekonominin
- C) Sanayileşmenin
- D) Turizmin

18-)“Türkiye çöl olmasın!” kampanyasını aşağıdaki kuruluşlardan hangisi başlatmıştır?

- A) AKUT B) ÇEKÜL
C) TEMA D)TEV

19-)TEMA vakfı aşağıdakilerden Hangisini yapmaz?

- A)Ağaçlandırma çalışmaları
B) Hayvanları koruma
C) Erozyonla Mücadele
D)Doğal varlıkları koruma

20-) Aşağıdakilerden hangisi doğal afetlerde arama kurtarma çalışmaları yapan bir kuruluştur?

- A) AKUT B) ÇEVKO
C) TEMA D) TEV

21-) Aşağıdaki kurumlardan hangisinin amacı içki ve uyuşturucuların kullanımını eğitim yoluyla engellemektir?

- A) AÇEV B)ÇEVKO
C)KIZILAY D)YEŞİLAY

22-)Aşağıdakilerden hangisi resmî bir kurum değildir?

- A) Gençlik ve Spor Müdürlüğü
B) Sağlık İşleri Müdürlüğü
C) Su Altı Sporları Müdürlüğü
D) Vergi Dairesi Müdürlüğü

23-) TROYA Vakfı, hangi şehrimizin sınırları içindeki bir antik kenti korumak için kurulmuştur?

- A) Balıkesir B)Çanakkale
C) İzmir D)Trabzon

24-) Aşağıdakilerden hangisi sosyal dayanışmada önemli etkenlerden birisidir?

- A) Çıkar sağlama B) Hoşgörülü olma
C) Kurnaz olma D) İtibar sağlama

25-) Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) İnsanlar yalnızca sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için yardım alırlar.

B) Sivil toplum örgütlerini kuranlar bu örgütlerde gönüllü olarak çalışırlar.

C) Resmî kurumlarda çalışanlar devlete ve devlet memurlarına hizmet ederler.

D) Topluma hizmet etmek sadece sivil toplum örgütlerinin görevidir.

26-) Aşağıdakilerden hangisi mahallemiz ile ilgili sorunları çözmek için seçilerek göreve gelir?

- A) Kaymakam B) Muhtar
C) Vali D)Zabıta

27-) Ülkemizde yapılan alış-verişlerin sonucunda aldığımız malın hatalı veya sorunlu çıkması durumunda aşağıdaki gönüllü kuruluşlardan hangisi bize yardımcı olur?

- A) Sosyal Sigortalar Kurumu
B) Sanayici ve İşadamları Derneği
C) Tüketici Haklarını Koruma Derneği
D) Tüketici Mahkemeleri

28-)Aşağıdakilerden hangisi köylerimizdeki yardımlaşmaya verilen addır?

- A) Salma B) Aşar C) Heyet D) İmece

29-) Ülkemizin varlığının ve bağımsızlığının vazgeçilmez ögesi olan kurum hangisidir?

- A) Borsa B) Danıştay
C)Merkez Bankası D) TBMM

30-) Hava şartlarına bağlı olarak oluşabilecek herhangi bir doğal afeti bize önceden bildiren kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İl Emniyet Müdürlüğü
B) İl Sağlık Müdürlüğü
C) Meteoroloji Müdürlüğü
D) Karayolları müdürlüğü

31-) Ülkemizdeki vatandaşların can ve mal emniyetini korumaktan aşağıdaki bakanlıklardan hangisi sorumludur?

- A) Adalet Bakanlığı
B) İçişleri Bakanlığı
C) Maliye Bakanlığı
D) Ulaştırma Bakanlığı

32-) Aşağıda ülkemizdeki ilköğretim kurumlarıyla ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Bunlardan hangisi doğrudur?

- A) İlköğretim ilk beş yıl zorunludur üç yıl isteğe bağlıdır.
B) İlköğretim her Türk vatandaşı için zorunlu ve sekiz yıldır.
C) İlköğretim 5. sınıftan sonra ortaöğretim adını alır.
D) İlköğretim okullarımızda mesleki eğitim ağırlıktadır.

33-) 1999 Marmara Depreminde ülkemizde herkes elinden gelen her türlü yardımı yapmaya çalışmış tüm ülke çapında bir seferberlik başlatılmıştı.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda anlatılan durumu açıklar?

- A) Toplumsal kurumlaşma
B) Toplumsal dayanışma
C) Toplumsal dernek kurma
D) Toplumsal örgütlenme

34-) I.Kızılay II.Valilik III.Okul

Yukarıdaki seçeneklerden hangisi ya da hangileri gönüllü kuruluştur?

- A) Yalnız B)Yalnız II
C) Yalnız III D) Hepsi

35-) Okullar çocuğun İhtiyacını karşılamak için oluşturulmuş dur.

Cümlesinde noktalı yerlere sırasıyla hangi sözcükler getirilmelidir?

- A) Barınma- Kurum
B)Beslenme- Sosyal Kurum
C) Eğitim- Resmi Kurum
D) Örgüt- Kurum

36-) İşçilerin kendi haklarını korumak için kurdukları sosyal örgüte ne ad verilir?

- A) Dernek B)Heyet C)Oda D)Sendika

37-) Sivil toplum kuruluşlarında görev alan insanların hepsinin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A)Çalışkan olmaları
B)Gönüllü olmaları
C) Maaş almaları
D)Üretici olmaları

38-)’’Sivil toplum örgütlerinin dayanışma ve yardımlaşmaya verdiği önem,farklı ülkelerin sosyal örgütleriyle işbirliği yapması’’

Cümlesi aşağıdakilerden hangisiyle **tamamlanamaz?**

- A) Milletleri birbirine yaklaştırır.
- B) Evrensel barışa katkıda bulunur.
- C) İnsanları birbirinden uzaklaştırır.
- D) Ülkeler arası ilişkileri güçlendirir.

39-) ‘‘Devlet imkanlarının yetersiz kaldığı durumlarda Türk Böbrek Vakfı, Türk Kalp Vakfı,Lösemili Çocuklar Vakfı gibi vakıflar ortaya çıkarak hastaların tedavisinde maddi ve manevi katkı sağladılar.’’

Yukarıdaki ifadeye göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet halkın hastalık ,teşhis,tedavi vb. sorunlarıyla ilgilenmelidir.
- B) Devlet imkanlarının kısıtlı olduğu zamanlarda sosyal örgütler devreye girerler.
- C) Sosyal örgütler halkın hastalık,teşhis ,tedavi problemlerine karışmamalıdır.
- D) Sosyal örgütler de resmi kurumlar gibi yasalara uymak zorundadırlar.

40-) I. 1868’de kurulmuştur.

II. Yaralı ve hasta askerlere yardım etmiştir.

III. İlk adı ’’Hilal’i Kamer’’ dir.

Yukarıda Kızılay ile ilgili verilen bilgilerden hangisi ya da hangileri doğrudur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) Yalnız II
- D) I, II ,III

Test bitmiştir , cevaplarınızı kontrol ediniz. Cevap seçeneklerinizi arka sayfadaki kutucuklara işaretleyiniz.

BAŞARILAR...

EK 2

SOSYAL BİLGİLER BAŞARI TESTİ

KİŞİSEL BİLGİLER : Değerli öğrenciler testi cevaplamadan önce aşağıdaki bilgileri doldurunuz. Size uygun olana (X) işareti koyunuz.

Adınız- Soyadınız:

.../.../....

Sınıfı- no :

Cinsiyetiniz : K () E ()

Ailenizin aylık geliri: 400 YTL ve altı ()

400–600 YTL ()

600 YTL ve üzeri ()

1-) I. Sosyal güvenlik kurumları, bireyleri ve ailelerini; işsizlik, yaşlılık, emeklilik ya da ölüm gibi nedenlerle ortaya çıkan gelir kayıplarına karşı korur.

II. Ülkemizde çalışan her birey sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bireylerin bu haklarını güvence altına almak da devletin görevidir.

Yukarıdaki bilgiler için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I ve II doğrudur. B) Yalnız I doğrudur.
C) Yalnız II doğrudur. D) İkisi de yanlıştır.

2-) Emekli Sandığı'nın sosyal güvencesinden faydalananlar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Balıkçılar B) Çiftçiler C) Esnaflar D) Memurlar

3-) I-Dayanışma II-Gönüllülük III-Yardımlaşma IV-Çıkar sağlama

Yukarıdakilerden hangileri sivil toplum kuruluşlarının temel amaçlarındandır?

- A) I ve II B) II ve III C) I, II ve III D) I, II, III ve IV

4-) Bireylerin, grupların ve kurumların birbirleriyle ilişki içinde olmalarına sosyal etkileşim denir. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir sosyal etkileşimdir?

- A) Belediye başkanın halka belediyenin yardım faaliyetlerini anlatması.
B) Devletin sivil toplum örgütlerini destekleyip aynı zamanda teşvik etmesi .
C) Gönüllü bir kişinin yoksul ve kimsesizlere yardım derneği kurmak istemesi .
D) Okulun çevreyi ağaçlandırmak için çevre örgütlerinden yardım istemesi .

5-) Sivil toplum örgütleri, demokratik toplum düzeninde çok değişik amaçlarla oluşturulan örgütlerdir. Aşağıdakilerden hangisi sivil toplum örgütü **değildir**?

- A) Okul Koruma Derneği B) Maliye Bakanlığı
C) Sabancı Vakfı D) Eczacıbaşı Topluluğu

6-) Erozyonla mücadeleyi amaç edinen sivil toplum kuruluşu hangisidir?

- A) Çağdaş Eğitim Vakfı
B) Tema Vakfı
C) Troya Vakfı
D) Türk Böbrek Vakfı

7-) Bir gazete haberinde Türk Kızılay'ın Asya'daki bir felakete yardım yaptığı haberini okuduğunuzu düşünün. Buna göre; Kızılay niçin Asya kıtasında bir bölgeye yardım etmiş olabilir ?

- A) Her devletin yapmadığını yaparak saygınlık kazanmak.
B) Orada yaşayan insanlara ülkemizi ve insanımızı tanıtmak
C) Ülkeler arasında yardımlaşma ve dayanışmayı geliştirmek.
D) Yardım ettiği ülkeyi ve ulusu etkileyerek reklam yapmak.

8-) Aşağıdaki kurumlardan hangisi toplumun güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur?

- A) İçişleri Bakanlığı
B) Emniyet Müdürlüğü
C) Milli Eğitim Bakanlığı
D) Nüfus Müdürlüğü

9-) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi bir toplumun temel ihtiyaçları arasında **sayılamaz**?

- A) Eğitim
B) Güvenlik
C) Sağlık
D) Seyahat

10-) Türkiye'de eğitim ve öğretim hizmetlerinden sorumlu olan bakanlığın adı nedir?

- A) Adalet Bakanlığı
B) Maliye Bakanlığı
C) Milli Eğitim Bakanlığı
D) Sağlık Bakanlığı

11-) Aşağıdaki seçeneklerden hangisi sivil toplum örgütlerinin özelliklerinden biridir?

- A) Devlet kurumlarının yerini alırlar.
B) Devletten tümü ile bağımsızdırlar.
C) Genellikle kar amaçlı kuruluşlardır.
D) Gönüllü bireyler tarafından oluşturulur.

12-) Aşağıdaki kurumlardan hangisi toplumun bazı ihtiyaçlarını karşılamak, haklarını korumak amacıyla gönüllü kişiler tarafından oluşturulmuş kuruluşlardır?

- A) Büyükşehir Belediyeleri
B) Devlet okulları
C) Sivil Toplum Örgütleri
D) Emniyet Müdürlükleri

13-) Aşağıdaki kuruluşlardan hangisi doğayı ve çevreyi korumak amacıyla oluşturulmuş sivil toplum örgütlerinden biridir?

- A) AKUT
B) KIZILAY
C) TEMA
D) TSE

14-) Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuş resmi ve sivil toplum kuruluşları vardır. Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir sivil toplum kuruluşu **değildir**?

- A)ÇEVKO B)KIZILAY C)TEK D)YEŞİLAY

15-) “Resmi veya sivil bütün kurumlar göre kurulur ve işletilir.”
Yukarıdaki cümleyi hangi sözcükle tamamlamalıyız?

- A) Amaçlarına B) Geleneklere C) İsteğe D) Yasalara

16-) “İnsanlar sosyal etkileşimde **bulunamazlar**.”

Yukarıdaki cümleyi en uygun hangi seçenekle tamamlayabiliriz?

- A) Arkadaşları ile beraberken B) Bir kurumda çalışırken
C) Sınav için test çözerken D) Sosyal faaliyetlere katılırken

17-) “Bir toplumda gelişmiş olduğu, o toplumda sivil toplum örgütlerinin çok sayıda kurulmuş olmasından anlaşılabılır.”

Yukarıdaki cümlede noktalı yere hangi sözcük gelmelidir?

- A)Demokrasinin B)Ekonominin C)Sanayileşmenin D)Turizmin

18-) “Türkiye çöl olmasın!” kampanyasını aşağıdaki kuruluşlardan hangisi başlatmıştır?

- A) AKUT B) ÇEKÜL C) TEMA D)TEV

19-) TEMA vakfı aşağıdakilerden hangisini **yapmaz**?

- A)Ağaçlandırma çalışmaları B) Hayvanları koruma
C) Erozyonla mücadele D)Doğal varlıkları koruma

20-) Aşağıdakilerden hangisi doğal afetlerde arama kurtarma çalışmaları yapan bir kuruluştur?

- A) AKUT B) ÇEVKO C) TEMA D) TEV

21-) Aşağıdaki kurumlardan hangisinin amacı içki ve uyuşturucuların kullanımını eğitim yoluyla engellemektir?

- A) AÇEV B)ÇEVKO C)KIZILAY D)YEŞİLAY

22-)Aşağıdakilerden hangisi resmî bir kurum **değildir**?

- A) Gençlik ve Spor Müdürlüğü
- B) Sağlık İşleri Müdürlüğü
- C) Su Altı Sporları Müdürlüğü
- D) Vergi Dairesi Müdürlüğü

23-) TROYA Vakfı, hangi şehrimizin sınırları içindeki bir antik kenti korumak için kurulmuştur?

- A) Balıkesir
- B)Çanakkale
- C) İzmir
- D)Trabzon

24-) Aşağıdakilerden hangisi sosyal dayanışmada önemli etkenlerden birisidir?

- A) Çıkar sağlama
- B) Hoşgörülü olma
- C) Kurnaz olma
- D) İtibar sağlama

25-) Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) İnsanlar yalnızca sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için yardım alırlar.
- B) Sivil toplum örgütlerini kuranlar bu örgütlerde gönüllü olarak çalışırlar.
- C) Resmî kurumlarda çalışanlar devlete ve devlet memurlarına hizmet ederler.
- D) Topluma hizmet etmek sadece sivil toplum örgütlerinin görevidir.

26-) Aşağıdakilerden hangisi mahallemiz ile ilgili sorunları çözmek için seçilerek göreve gelir?

- A) Kaymakam
- B) Muhtar
- C) Vali
- D)Zabıta

27-) Ülkemizde yapılan alış-verişlerin sonucunda aldığımız malın hatalı veya sorunlu çıkması durumunda aşağıdaki gönüllü kuruluşlardan hangisi bize yardımcı olur?

- A) Sosyal Sigortalar Kurumu
- B) Sanayici ve İşadamları Derneği
- C) Tüketici Haklarını Koruma Derneği
- D) Tüketici Mahkemeleri

28-) Aşağıdakilerden hangisi köylerimizdeki işbirliğine verilen addır?

- A) Salma
- B) Aşar
- C) Heyet
- D) İmece

29-) Ülkemizin varlığının ve bağımsızlığının vazgeçilmez ögesi olan kurum hangisidir?

- A) Borsa B) Danıştay C) Merkez Bankası D) TBMM

30-) Hava şartlarına bağlı olarak oluşabilecek herhangi bir doğal afeti bize önceden bildiren kurum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İl Emniyet Müdürlüğü B) İl Sağlık Müdürlüğü
C) Meteoroloji Müdürlüğü D) Karayolları müdürlüğü

Test bitmiştir , cevaplarınızı kontrol ediniz. Cevap seçeneklerinizi arka sayfadaki kutucuklara işaretleyiniz.

BAŞARILAR...

EK-3

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

Açıklama : Bu ölçek, sizin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumunuzu ölçmek amacıyla hazırlanmıştır.

Aşağıdaki ifadeleri okuyarak uygun seçeneği işaretleyiniz.

Adı soyadı :

Tarih :...../...../.....

Sınıfı-no :

 İFADELER	Katlıyorum (3)	Kısmen Katlıyorum(2)	Katılmıyorum (1)
1. Sosyal Bilgiler dersinden hoşlanırım			
2. Sosyal Bilgiler dersi bana çekici gelmiyor.			
3. Sosyal Bilgiler öğrenmek alanı ne olursa olsun, her öğrenci için önemlidir.			
4. İleride Sosyal Bilgiler ile ilgili bir meslek seçmeyi düşünüyorum.			
5.Sosyal Bilgiler dersinde kendimi çok rahat hissediyorum.			
6. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiklerimi günlük yaşamda kullanabileceğimi düşünmüyorum.			
7. Okul hayatım boyunca Sosyal Bilgiler dersleri almak isterim.			
8. Mümkün olsa Sosyal Bilgiler dersi yerine başka bir ders alırdım.			
9. Sosyal Bilgiler dersinde öğrendiğim bilgileri çevremdeki insanlara anlatmaktan zevk alırım.			
10. Sosyal Bilgiler derslerinden bir şey anlamıyorum, bu yüzden Sosyal Bilgiler öğrenmek istemiyorum.			
11. Sosyal Bilgiler derslerine gireceğim saati dört gözle beklerim.			
12. Sosyal Bilgiler derslerine girerken büyük bir isteksizlik duyarım.			
13. Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili araştırmaları sıkılmadan zevkle yaparım.			

Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği

 İFADELER	Katılıyorum (3)	Kısmen Katılıyorum(2)	Katılmıyorum (1)
14. Sosyal Bilgiler dersine mecbur olduğum için çalışırım.			
15.Diğer derslere göre Sosyal Bilgilere daha çok çalışırım.			
16. Sosyal Bilgiler öğrenmek alanı ne olursa olsun, her öğrenci için önemlidir.			
17. Sosyal Bilgiler dersi,en sevdiğim derslerden birisidir.			
18.Sosyal Bilgiler dersine katılmak bana çok şey öğretiyor.			
19. Sosyal Bilgiler dersinde kendimi daha da çok geliştirmek için çaba harcıyorum.			
20. Sosyal Bilgiler dersi ile günlük yaşam arasında ilişki kurmak beni mutlu ediyor.			
21. Sosyal Bilgiler ile ilgili konularla uğraşmak beni sıkıyor.			
22. Sosyal Bilgiler temalarının gelecekte bana çok yardımcı olacağına inanıyorum.			
23. Sosyal Bilgiler ders saatlerinin daha da artmasını istiyorum.			

EK- 4 TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR TEMA PLANI

SÜRE		ÖĞRENME ALANI: Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler TEMA: Toplum İçin Çalışanlar						
	SAAT	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ADI	DERS İÇİ VE DİĞER DERSLER İLE İLİŞKİLENDİRME	ATATÜRKÇÜLÜK	ARA DİSİPLİNLER İLE İLİŞKİLENDİRME	ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	AÇIKLAMALAR
ÜNİTENİN BAŞLANGIÇ TARİHİ : 17.03.2008 ÜNİTENİN BİTİŞ TARİHİ : 11.04.2008	6	1. Toplumun temel ihtiyaçlarıyla bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir. 2. Kurumların insan yaşamındaki yeri konusunda görüş oluşturur. 3. Sivil toplum kuruluşlarını etkinlik alanlarına göre sınıflandırır.	 TOPLUM VE KURUMLAR AMBLEM HAZIRLAMA GEZİ-RÖPORTAJ HAZIRLAMA	 Bölgemizi Tanıyalım (Doğal afetler ve toplum hayatımıza etkileri ile ilişkilendirilir.)		 İnsan Hakları ve Vatandaşlık (1, 2, 3, 4, 5 – 39, 40, 41) 39. Sivil toplum kavramının önemini kavrar. 40. Sivil toplum örgütlerinin çalışmalarının yasal olduğunu bilir. 41. Yakın çevresindeki sivil toplum örgütlerinin faaliyetlerinin farkında olur.	Bu ünite, gözlem, öz değerlendirme formu, proje, öğrenci ürün dosyası (portfolyo), kavram haritası, balık kılçığı, röportaj etkinlikleri, drama, amblem hazırlama, kullanılarak değerlendirme yapılacaktır.	 Doğrudan verilecek beceri: Sosyal katılım Doğrudan verilecek değer: Dayanışma Özellikle eğitim, sağlık ve çevre ile ilgili sivil toplum kuruluşları vurgulanır.
	6	4. Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin sonuçlarını değerlendirir. 5. Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır.	 SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI – YILDIRIM BELEDİYESİ İŞBİRLİĞİ İLE GERİ DÖNÜŞÜM KAZANIM DEFİLESİ DÜZENLEME HANGİ İŞİ YAPAR?					

EK-5**SOSYAL BİLGİLER DERSİ TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR TEMASI BELİRTKE
TABLOSU**

Belirtke No	Kazanımlar Konuların Toplumsal Yönü	Bilişsel Kazanımlar Bilgi- kavrama- uygulama- analiz-sentez- değerlendirme	Duyuşsal Kazanımlar	Devinişsel Kazanımlar	Toplam
1	Toplumun öğretmenden beklentileri	XX	X	X	4
2	Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenden beklentileri	XX	X	X	4
3	Okul çevresinin incelenmesi	X	-	X	2
4	Nasıl bir vatandaş (nitelikler)	X	-	X	2
5	Nasıl bir öğretmen (nitelikler)	X	X	X	3
6	Öğretmenin hizmet içi eğitimi (iş başında yetişme)	X	X	-	2
TOPLAM		8	4	5	17

EK-6

“Toplum İçin Çalışanlar ” Teması Başarı Testi Belirtke Tablosu

Konular Kazanımlar	Her İşin Başı Sağlık	Geçmiş- ten Bugüne Kızılay	Sivil Toplum Kuruluşla rı	Çevre İçin Çalışanlar	Kültür Varlıklarını Koruma	Onlar Birer Hayırsever	Türk Silahlı Kuvvetleri
1.Toplumun temel ihtiyaçları ile bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir.	X 40'						
2. Kurumların insan yaşamındaki yeri konusunda görüş oluşturur.		X 40'					X 40'+40'
3. Sivil toplum kuruluşlarını etkinlik alanlarına göre sınıflandırır.			X 40'		X 20'		
4.Sivil toplum kuruluşlarının etkilerinin sonuçlarını değerlendirir.			X 40'	X 40'+40'	X 20'		
5.Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır.						X 40'+40'	

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN AMAÇLARI

I. Genel Amaçlar:

Madde 2. Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasa'da ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâki, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek,

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek,

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak,

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Bu genel amaçlar dikkatle incelenecek olursa, her üç maddede de dile getirilen özellikler, bir bakıma Sosyal Bilgiler dersinin özü ve ruhuna uygun düşmektedir. Buna karşılık, ilköğretim düzeyi için oldukça yukarıda olup her madde birçok edegenliği birden kapsamakta; öğrenci merkezli olmayan, genelde soyut ve kapsamlı anlatımlarla, davranışa dönüştürülmesi oldukça güç görünmektedir.

SOSYAL BİLGİLER PROGRAMININ GENEL AMAÇLARI

Öğrenciler bu derste:

A. Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden;

- Ailesine, milletine, vatanına, Atatürk inkılâp ve ilkelerine bağlı, çalışkan, araştırmacı, özverili erdemli, girişimci iyi insan, iyi vatandaş olarak yetişirler.
- Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki onurlu geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri kavrayarak büyük bir milletin evlâtları olduklarını anlar, milletin geleceğine olan güvenlerini artırır ve Türk milletinin ülküsünü gerçekleştirmek için her fedakârlığı göze alabilecek bir karakter kazanırlar.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına dayanan millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olduğunu bilir; cumhuriyet rejiminin özelliklerini ve önemini kavrarlar.
- Topluluk halinde yaşamının bir zaruret olduğunu, millet kavramını ve Türk milletinin karakterini kavrar; Türk milletine, Türk bayrağına, Türk askerine ve ordusuna sevgi, saygı ve güven duygularını kuvvetlendirirler.
- Türk milletinin zeka ve kabiliyetini, çalışkanlığını, ilim ve sanatseverliğini, estetik zevkini, insanlık duygusunun yüceliğini benimseyerek bu üstün özellikleri davranış haline getirirler.
- Millet ve yurt işlerini her şeyin üstünde tutarak milleti ve yurdu için canla başla hizmet etmeyi alışkanlık ve ilke haline getirirler.
- Tarihte milletimize ve insanlığa hizmet etmiş olan Türk büyüklerini tanır; tarihi olaylara yön veren kişilerin yerinde ve zamanında gösterdikleri ileri görüşlülük, yüksek kavrayış, cesaret, fekakarlık ve kahramanlıklarının tarihin akışını nasıl etkilediğini kavrarlar.
- Toplumunu yönlendiren Mustafa Kemal Atatürk ve diğer Türk büyüklerinin sadece millî değil, evrensel yönlerini de kavrayarak ve takdir ederek; milletimizde de düşen insanlık görevleri bulunduğunu görür, insanlığa sevgi, saygı ve hizmet verme bilincine varırlar.
- Türk İnkılâbının anlamını, ayrı ayrı yönlerden önemini, Türkiye'nin refah ve mutluluğuna yaptığı ve ülkenin geleceğine yapacağı etkiyi kavrar; Türk İnkılâbının değerlerine bağlı ve bunları her zaman korumaya hazır, fedakar birer Türk evladı olarak yetişirler.
- Bugünkü uygarlığın uzun bir geçmişin eseri olduğunu kavrar; bu uygarlıkta Türk milletinin hizmetini ve payını anlayarak Atatürk'ün direktifleri uyarınca "millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma" yolunda her fedakârlığı göze alabilme bilincini kazanırlar.
- Bugünü daha iyi değerlendirebilmeleri için geçmiş çağlardaki sosyal, ekonomik ve siyasî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslama yaparak düşünme, araştırma ve akıl yürütme yeteneğini geliştirirler.
- Her yerde görev ve sorumluluk alabilecek hale gelir, aile bütünlüğüne bağlılık kazanır, ailenin refah ve mutluluğu için sorumluluk ve görev duygularını geliştirirler.
- Kanun kavramını benimser; kanunlara ve devlet otoritesine uyma duygusunu ve alışkanlığını kazanırlar.
- Çevresindeki eski, yeni sanat ve kültür eserlerini, müze ve anıtlar gibi millî değerlerimizi tanır, onları korumak gerektiğini öğrenirler.

B. Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden;

- İnsanların birbirlerine muhtaç olduklarını anlar, grup faaliyetlerine katılmanın, başkalarına yardım etmenin önemini takdir eder ve bunu uygulayabilir hale gelirler.
- İnsanların karşılıklı hak ve sorumluluklar taşıdıklarını ve birbirlerinin görüş ve inanışlarını, saygı ve hoşgörü ile karşılaşmaları gerektiğini benimserler.
- Beraber çalışma, sorumluluk alma, yardımlaşma ve karar verme kurallarını uygulamayı öğrenirler.
- Bütün çalışmalarını demokratik yaşayışın kurallarına göre düzenlemeyi öğrenirler.
- Aile, okul ve toplum hayatının dayandığı temel ilkeleri ve topluluk halinde yaşamının zorunluluğunu kavrarlar.
- Trafik kurallarına uymayı alışkanlık haline getirirler.

C. Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden;

- Yurdumuzun, dünya üzerindeki yerinin önemini kavrar, ülkemizin kalkınmasında seyerek sorumluluk alma duygularını geliştirirler.
- Türkiye'nin, yakın ve uzak komşu ülkeler ve diğer dünya ülkeleriyle olan ilişkileri hakkında genel bilgi kazanırlar.
- Türklerin yaşadığı diğer ülke ve bölgelerin coğrafi özelliklerini öğrenirler, Türklerin geniş bir alanda yaşayan büyük bir millet olduğunu kavrarlar.
- İnsanların birbirleriyle ve coğrafi çevreleriyle karşılıklı etkilerini, insan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler; yurdun ekonomik kalkınmasında bilgili ve etkili birer vatandaş olarak yetişirler.
- Plân, kroki, harita ve grafik bilgileri kazanarak onlardan yararlanabilir hale gelirler.
- Çevreyi korumanın günümüz ve gelecek yıllar için önemini kavrarlar.
- Yaşanabilir bir çevrenin temel insan hakkı olduğunu kavrarlar.

Ç. Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirmek yönünden;

- Yakın çevrenin ekonomik değerleri ile millî kaynaklarımızı tanır ve bunları korumanın bir ödev olduğunu kavrarlar.
- Kendi eşyasını, okulunu, okul eşya ve araçlarını dikkatli kullanma ve koruma alışkanlığını kazanırlar.
- Tutumlu olma ve planlı çalışma alışkanlığını elde ederler.
- Üretim, tüketim ve dağıtım ile ilgili temel bilgileri öğrenirler.
- İnsan topluluklarının yaşama şekillerini ve geçinme yollarını inceler ve bunlar arasındaki ekonomik ilişkileri öğrenirler.
- Turizmin anlamını, özellikle yurdumuz için önemini kavrarlar.
- Nüfus artış hızının eğitime ve ekonomiye olan etkisini kavrarlar.

EK-9**İLKÖĞRETİM OKULU HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ**

Talim ve Terbiye Kurulunun 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı Kararı ile kabul edilen İlköğretim Okulları haftalık ders çizelgesi aşağıda gösterilmiştir.

Çizelgenin 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7. sınıflarına ait bölümünün 2007-2008 Öğretim Yılında; 8. sınıfa ait bölümünün ise 2008-2009 Öğretim Yılında uygulanması ancak zorunlu dersler bölümünde yer alan İngilizce (4-8. sınıflar); Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (4-8. sınıflar); Müzik Bilişim Teknolojileri (1-8. sınıflar) derslerinin ilgili Kurul Kararlarında belirtildiği gibi uygulanması kararlaştırılmıştır.

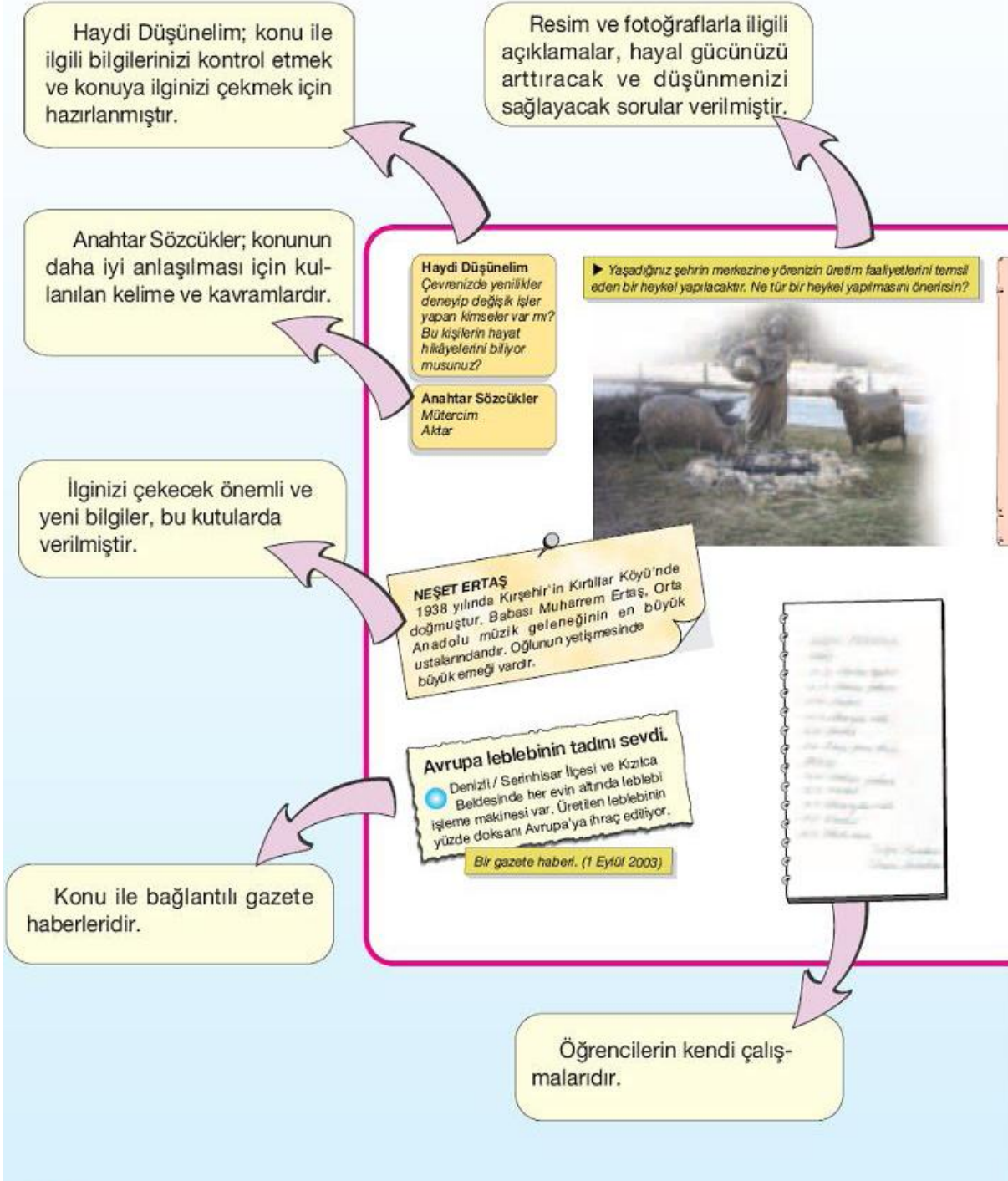
İlköğretimde Sosyal Bilgiler derslerine dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci sınıflarda haftada üçer saat zaman ayrılmıştır.

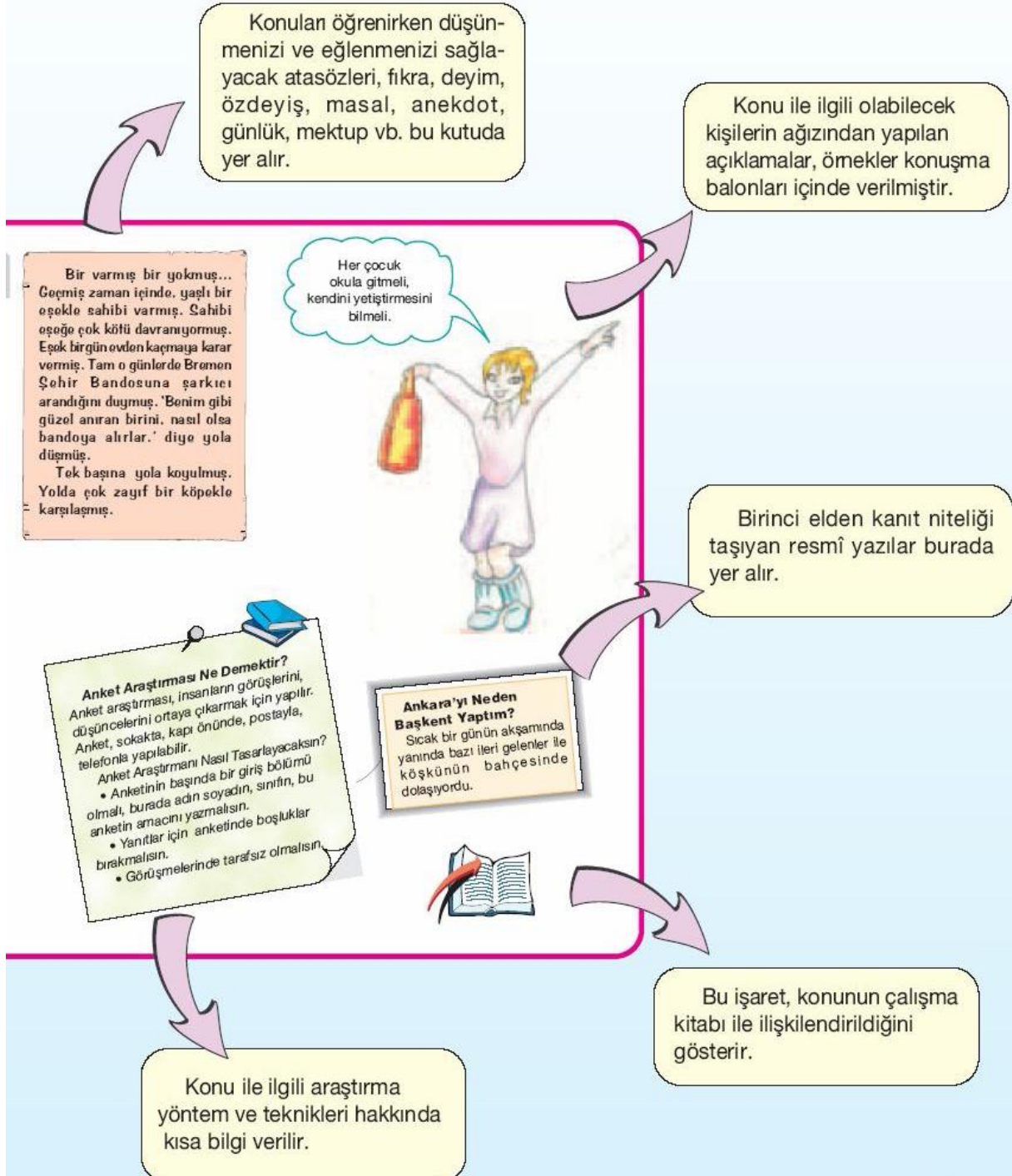
İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi

(Talim ve Terbiye Kurulunun 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı Kararı ile kabul edilmiştir)

D E R S L E R		S I N I F L A R							
		1	2	3	4	5	6	7	8
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
	Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
	Hayat Bilgisi	5	5	5					
	Fen ve Teknoloji				4	4	4	4	4
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3	
	T.C.İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük								3
	Yabancı Dil				3	3	4	4	4
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi				2	2	2	2	2
	Görsel Sanatlar	2	2	2	1	1	1	1	1
	Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
	Teknoloji ve Tasarım						2	2	2
	Trafik Güvenliği				1	1			
	Rehberlik/Sosyal Etkinlikler	1	1	1	1	1	1	1	1
ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		28	28	28	28	28	28	28	28
SEÇMELİ DERSLER	Yabancı Dil				2	2	2	2	2
	Sanat Etkinlikleri (Drama, Tiyatro, Halk Oyunları, Enstrüman, Resim, Fotoğrafçılık, Heykel vb.)	1	1	1	2	2	2	2	2
	Spor Etkinlikleri (Güreş, Futbol, Basketbol, Voleybol, Masa Tenisi vb.)	1	1	1	2	2	2	2	2
	Bilişim Teknolojileri	1	1	1	2	2	1	1	1
	Satranç	1	1	1	1	1	1	1	1
	Düşünme Eğitimi						1	1	1
	Halk Kültürü						1	1	1
	Tarım						1	1	1
	Medya Okuryazarlığı						1	1	1
	Takviye ve Etüt Çalışmaları	1	1	1					
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		2	2	2	2	2	2	2	2
GENEL TOPLAM		30	30	30	30	30	30	30	30

ORGANİZASYON ŞEMASI

TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR TEMASI PERFORMANS GÖREVİ

PERFORMANS GÖREVİ

DERS: Sosyal Bilgiler

TEMA: Toplum İçin Çalışanlar

KONU: Sizden çevrenizde eğitim konusunda hangi problemlerin olduğunu araştırmanız, bir problem hakkında çözüm önerileri üretmeniz isteniyor.

AMAÇ: Sivil toplum kuruluşlarının olma nedenini kavrayabilme, bu kuruluşların etkinliklerinin sonuçlarını değerlendirebilme

YÖNERGE: Çalışmanızı yaparken aşağıdaki adımları izleyin.

1. Çalışmayı nasıl yapacağınızı planlayınız.
2. Çevrenizde eğitim konusunda var olan problemlerin neler olduğunu araştırarak listeleyiniz.
3. Bu problemlerden en önemli olduğunu düşündüğünüz birini seçiniz.
4. Seçtiğiniz problemin neden bu kadar önemli olduğunu yazınız.
5. Problemin çözümü ile ilgili olarak önerilerinizi yazınız.
6. Bu problemin çözümü için hangi kuruluşların çaba gösterdiğini yazınız.
7. Konuyla ilgili çeşitli resim ve fotoğraflar kullanabilirsiniz.
8. İnternet, kaynak kitaplar ve dergilerden yararlanabilirsiniz.
9. Faydalandığınız kaynakları çalışma sonunda belirtiniz.
10. Araştırma sonuçlarınızı ve değerlendirmelerinizi rapor haline getiriniz.
11. Kaynakçanızı belirtiniz.
12. Ödevinizi 15 gün içinde teslim ediniz.
13. Araştırmanızın sunumunu sınıfta arkadaşlarınıza sözlü olarak yapın.

ÖDEVİN DEĞERLENDİRİLMESİ: Ödeviniz değerlendirme formundaki ölçütlere göre değerlendiriniz. Ödevinizi hazırlarken bu ölçütleri de göz önünde bulundurunuz.

DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı Soyadı :

Kategoriler	Ölçütler ve Puanlama				Kazanılan Puanlar		
	4	3	2	1	Öğrenci	Akran	Öğretmen
Ödevlerin Tamamlanması	Ödevin tüm bölümleri tamamlanmış.	Ödevin çoğu bölümleri tamamlanmış.	Ödevin yarısı yapılmış.	Ödevin yarısından azı yapılmış.			
Doğruluk	Ödevin tüm bölümleri doğru yapılmış.	Ödevin çoğu bölümü doğru yapılmış.	Ödevin yarısı doğru yapılmış.	Ödevin yarısından azı doğru yapılmış.			
Bilgi Verme	Ödevin tamamen anlaşılabilir olarak yapıldığı görülüyor.	Ödevin büyük bir kısmının anlaşılabilir olduğu görülüyor.	Ödevin ancak biraz anlaşılabilir.	Ödev hiç anlaşılabilir değil.			
Yazı Güzelliği	Ödev tamamen okunaklı bir yazıyla yazılmış.	Ödevde bir iki okunaksız kısım var.	Ödevin bazı bölümleri okunaksız yazılmış.	Ödevin tamamına yakını okunaksız yazılmış.			
Harcanan Zaman ve Emek	Ödev çok fazla emek ve zaman verilmiş.	Ödeve yeterince emek ve zaman verilmiş.	Ödeve biraz zaman ve emek verilmiş.	Ödev çok az zaman ve emek verilmiş.			
Düzen ve Temizlik	Ödevin tamamı düzenli ve temiz.	Ödevin bir iki yerinde düzensizlik ve karalama var.	Ödevin bazı yerlerinde düzensizlik ve karalama var.	Ödevin çoğu yerinde düzensizlik ve karalama var.			
Zamanlama	Ödev zamanında teslim edildi.	Ödev biraz geç teslim edildi.	Ödev çok geç teslim edildi.	Ödev kabul edilemeyecek kadar geç teslim edildi.			
Kaynakça	Kaynakça eksiksiz hazırlanmış.	Kaynakçada eksiklikler var.	Kaynakçanın büyük bölümü eksik.	Kaynakça hiç hazırlanmamış.			
Toplam							

Not (Alınan Puan / Alınabilecek En Yüksek Puan x 100) :

EK-12
ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ADI: KAYNAKLARDAN ARAŞTIRALIM

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: Toplum İçin Çalışanlar
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, bilgi teknolojilerini kullanma, karar verme
KAZANIMLAR	: Toplumun temel ihtiyaçlarıyla bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir Kurumların insan yaşamındaki yeri konusunda görüş oluşturur. Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır
MATERYALLER	: Renkli kartonlar ve kalemler.
KAYNAK	: Ansiklopediler, sözlükler vb. kaynaklar

SÜREÇ

Bir hafta önceden

1. Öğrencilerden okul veya çevresindeki kütüphanelerden faydalanarak dernek, oda, vakıf, örgüt, örgütlenme, sivil toplum kuruluşu, dayanışma, işbirliği, gönüllülük ve yardımlaşma sözcüklerinin anlamlarını araştırmaları istenir.
2. Sözcüklerin anlamları araştırılırken en az iki kaynaktan yararlanılması gerektiği belirtilir.
3. Öğrencilerden bir sözcüğü araştırırken farklı kaynaklardan buldukları bütün tanımları yazmaları istenir.
4. Daha sonra tüm bu tanımlardaki ortak noktaları birleştirerek sözcüğü kendilerince tekrar

tanımlamaları söylenir.

5. Araştırdıkları kavramların yanına kavramı simgeleyen sembol çizmeleri istenir.

Öğrencilerin yeni oluşturdukları tanımlardan oluşan listeler alınarak incelenir. Hazırlanan listeler sınıf panosunda sergilenir.

Bu listeler diğer ünitelerde yapılan kaynak araştırması listeleri ile birleştirilip bir sınıf sözlüğü hazırlanır

Veya;

Öğrenciler önceden araştırmalarını yapıp listelerini hazırlarlar.

Derste verilen sözcük sayısı kadar grup oluşturulur. Her grup bir sözcüğü tanıtan afiş hazırlar. Bu afişler ünite süresi boyunca sınıfta sergilenir.(Gruplardan hazırlayacakları afişlerdeki tanımların okunabilir olmasına özen göstermeleri istenir. Afişlerine tanımları simgeleyen semboller yapabilecekleri söylenir.)

ADI: TEMEL İHTİYAÇLAR VE KURUMLAR

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 +40+40 DK.
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR
TEMEL BECERİLER	: Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	: Toplumun temel ihtiyaçlarıyla bu ihtiyaçlara hizmet eden kurumları ilişkilendirir Kurumların insan yaşamındaki yeri konusunda görüş oluşturur
MATERYALLER	: Sınıf tahtası, tebeşir, kağıt, renkli kalem, resim boyaları, kurumlarla ilgili küçük pul fotoğraf ve ya resim, renkli kartonlar.

SÜREÇ

Temel ihtiyaçlarımız neler? Sorusu öğrencilere yöneltilir. Gelen cevaplar tahtaya yazılır.

(Beslenme, Barınma, eğitim, giyinme, güvenlik, adalet vb.)

Bu ihtiyaçların bir toplumda yaşayan insanların ortak temel ihtiyaçları olduğu vurgulanır.

Belirlenen temel ihtiyaçlar bir şekil üzerinde gösterilir.

Aşağıdaki sorular öğrencilere yöneltilir. Gelen cevaplar ilgili başlık altına yazılır.

Beslenme ihtiyacımızı nerelerden karşılarız? (Örn: Evimizden, lokantalardan, yemekhanelerden, kantinlerden vb.)

Evi ve dışarıda yemek yiyecek parası olmayan insanlar bu ihtiyaçlarını nerelerde karşılarlar? Sorusu öğrencilere yöneltilerek bu konuda hizmet veren resmi kurum ve sivil toplum örgütlerini bulmaları sağlanır.

Toplumun eğitim ihtiyacını hangi kurumlar karşılar? (Okul, Türk Eğitim Gönüllüleri Vakfı, Anne Çocuk Eğitim Vakfı vb.)

Barınma ihtiyacımızı nerelerde karşılarız?

Toplumda evi ve otellerde kalacak parası olmayan insanlar var. Bu insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hangi kurumlar kurulmuştur.

(Huzur evleri, Çocuk Esirgeme Kurumu yurtları vb.)

Toplumun temel ihtiyaçlarından biri de bağımsızlık ve güvendir. Bu ihtiyacımızı karşılamak üzere hangi kurumlar kurulmuştur?

(Silahlı kuvvetler, polis teşkilatı, özel güvenlik kuruluşları vb.)

Bir haksızlığa uğradığımızda hangi kurumlara baş vururuz?

Mahkemeler

Dersin ikinci bölümünde öğrencilere devlet örgütünün toplumsal ihtiyaçlardan doğduğunu fark etmelerini sağlayacak sorular yöneltilir..

Dersin üçüncü bölümünde toplumun temel ihtiyaçları ile ilgili bir zihin haritası öğrencilerle birlikte hazırlanır.

1 aşama: Sınıf tahtasının ortasına toplumun temel ihtiyaçları yazılır. Öğrenciler de ellerindeki karton veya kağıtlara aynı şekilde yazarlar. Yanına toplumun temel ihtiyaçlarını simgeleyen bir sembol çizilir.(Her öğrenci kendi çizeceği sembolü belirledikten sonra isteyen öğrencilerin sembollerini beden dilleriyle anlatmaları sağlanabilir.)

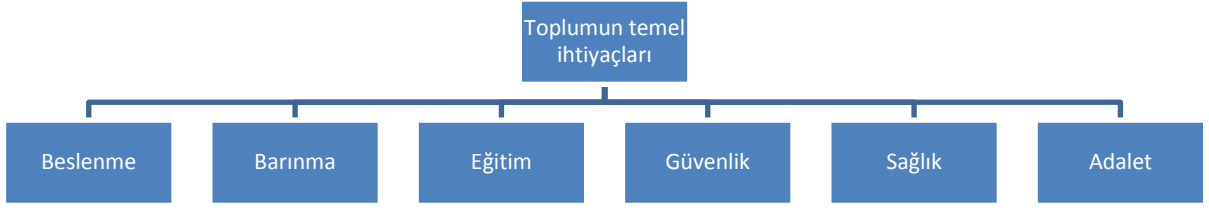
2. aşama: Toplumun temel ihtiyaçları kavramından kollar çıkarılır ve her kolun ucuna bir ihtiyaç yazılır. İhtiyacın yanına ihtiyacı simgeleyen bir sembol çizilir.

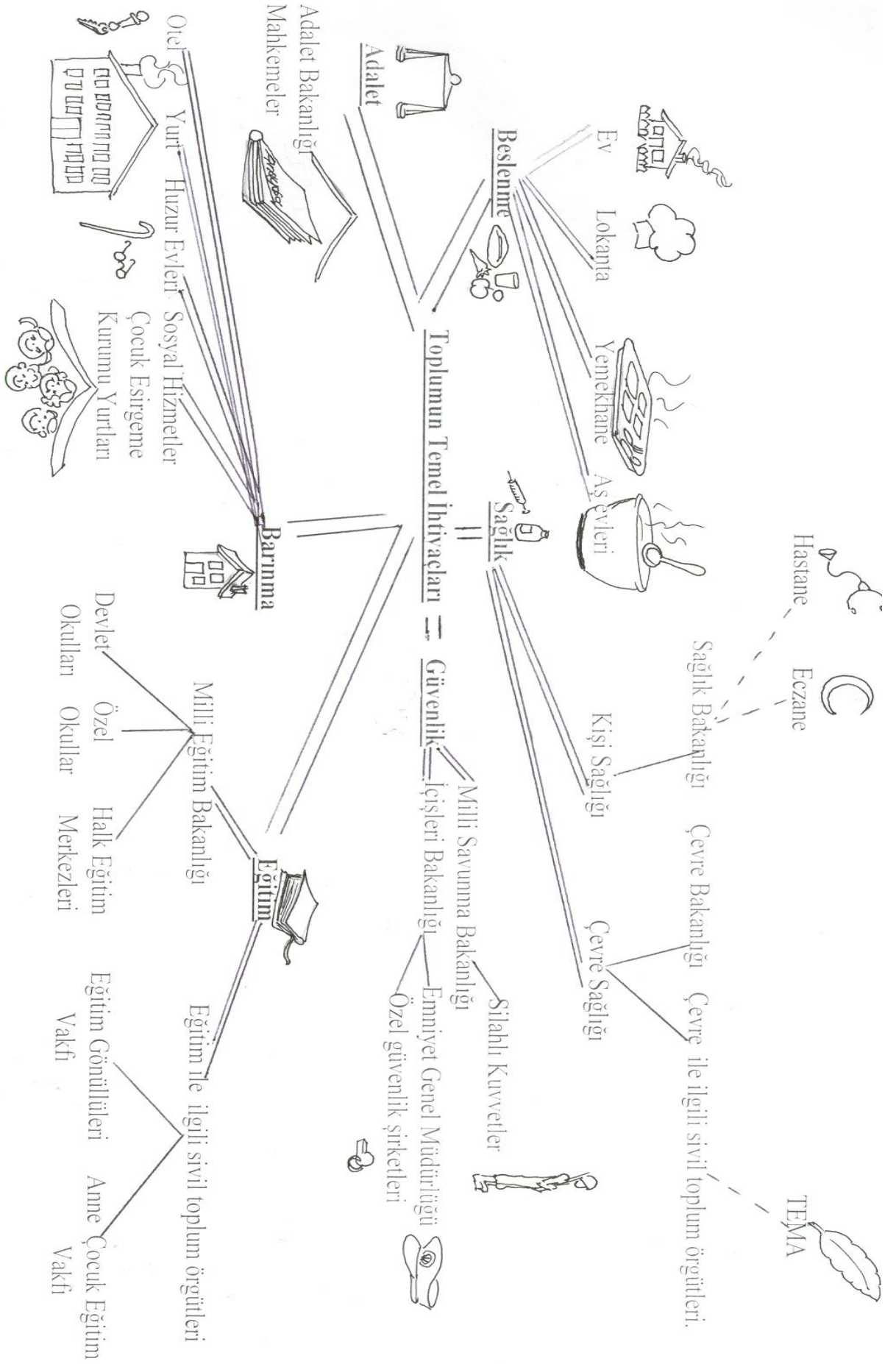
3. aşama: Her temel ihtiyaçtan daha ince kolların ucuna o ihtiyacı karşılayan kurumların adları yazılır. Yanlarına o kurumu simgeleyen semboller çizilir.

Not: Sınıfın ve öğrencilerin profillerine göre zihin haritaları detaylandırılabilir. Her öğrenci o kurumu simgeleyen sembolü kendisi seçer.

Ekte verilen bir zihin haritası örneğidir. Aynı temada farklı öğrenciler farklı zihin haritaları oluşturabilirler.

Ekte verilen zihin haritasının örnek olması itibarıyla bazı bölümlerinin sembolleri yapılmıştır. Öğrencilerin oluşturacağı zihin haritalarında her kavramın yanına kavramı simgeleyen sembolün çizilmesine özen gösterilir. (Kavramların yanına resim yapılacağı gibi, sembol, resim, fotoğraf kesilip yapıştırılabilir.)

ADI: SÖZLÜK ÇALIŞMASI

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: Toplum İçin Çalışanlar
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, karar verme.
KAZANIMLAR	: Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder. Merkezi yönetim birimlerini tanıyarak temel görevleriyle ilişkilendirir.
MATERYALLER	: Sözlükler, ansiklopediler.

ADI: KURALLAR

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'+40'
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: Toplum İçin Çalışanlar
TEMEL BECERİLER	: Gözlem, araştırma, karar verme, sosyal katılım
KAZANIMLAR	: Toplumsal yaşamı düzenleyen yasaların varlığını ve önemini fark eder.
MATERYALLER	: Küçük kağıtlar.
KAYNAKLAR	:

SÜREÇ

A. Dersten önce grupların oturacağı yerler hazırlanır.

B. Derste;

1. Gruplar oluşturulur (Grupların en fazla beş kişiden oluşmasına özen gösterilir.).
2. Öğrencilerin kuralızsızlık durumunu yaşayarak fark etmelerini sağlamak amacıyla aşağıdaki etkinlik yapılır (Sınıfta uygulanan kuralları kaldırarak, öğrencilerin bu kurallar olmayınca sınıf içi yaşamın nasıl etkilendiğini görmeleri sağlanabilir.).
 - ❖ Etkinlik sırasında uygulanan bütün kuralların kaldırıldığı öğrencilere söylenir.
 - ❖ Gruplardan yaşadıkları yerde topluma hizmet veren resmi kuruluşların isimlerini ve yaptıkları hizmetleri gösteren bir tablo hazırlamaları istenir.
 - ❖ Gruplara çalışmalarını ne kadar sürede tamamlamaları gerektiği belirtilmeden, dersin bir bölümünde grup çalışması öğretmen tarafından sonlandırılır.
 - ❖ Gruplardan buldukları resmi kurumların isimlerini ve verdikleri hizmetleri söylemeleri istenir.
 - ❖ Tahtaya söylenen kuruluşun ismi ve karşısına verdiği hizmetler yazılır (Okul-eğitim; sağlık ocağı/hastane- sağlık; polis karakolu-güvenlik; mahkemeler-adalet vb.
3. Dersin ikinci bölümünde sınıf kurallarının geçerli olduğu öğrencilere hatırlatılır.
4. Etkinlik sırasında uygulanacak kurallar öğrencilerle birlikte belirlenir.
5. Dersin birinci bölümünde yapılan çalışma kurallı bir ortamda tekrar edilir.
6. Öğrencilere aşağıdaki sorular veya benzerleri yöneltilerek kuralların toplum yaşantısını düzenleyen, kolaylaştıran unsurlar olduğunu fark etmeleri sağlanır.

Dersin birinci bölümünde yaptığınız çalışmaları rahat bir şekilde yapabildiniz mi? Yanıtınız hayır ise neden çalışmalarınızı istediğiniz şekilde yapamadınız?

Dersin ikinci bölümünde yaptığınız çalışmaları rahat bir şekilde yapabildiniz mi? Yanıtınız evet ise neler çalışmalarınızın istediğiniz şekilde sonuçlanmasını sağladı?
7. Tahtaya çizilen bir tabloda iki çalışma aşağıdaki soru ve benzerleri ile karşılaştırılabilir.

Birinci çalışmada neler hissettiniz?

İkinci çalışmada neler hissettiniz?

Birinci çalışmada neler yapabildiniz?

İkinci çalışmada neler yapabildiniz? vb.
8. Bütün gruplara aşağıdaki soru ve benzerleri yöneltilerek büyük grup tartışması yapılır.

Sizce kurallarının olmadığı bir okulda sorun çıkar mı? Yanıtınız evet ise sorunlar ve çözümleri neler olabilir?
9. Öğrencilerden okul dışındaki yaşantımızı düzenleyen yazılı kuralları ev ödevi olarak araştırmaları istenir.

OYUN PARKI İSTİYORUZ

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 dk
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: Toplum İçin Çalışanlar
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, karar verme, sosyal katılım
KAZANIMLAR	: Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir.
MATERYALLER	: Kağıt, kalem ve zarf
KAYNAK	:

Uygulama :“Mahallemize bir oyun parkı istiyoruz. Bu isteğimizi kime ve nasıl iletmeliyiz?” Sorusuyla başlanacaktır. “Belediyemizi Tanıyoruz” etkinliği hatırlatılarak bu hizmeti hangi kurumun yapabileceği konuşulur. İsteğimizi nasıl iletebileceğimiz tartışılır. Bir mektup veya dilekçe yazılarak, posta veya internet yoluyla dilekler ilgili makama iletebilir.

DERS : SOSYAL BİLGİLER

SINIF : 5

YAKLAŞIK SÜRE : 40 dk

ÖĞRENME ALANI : GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER

TEMA : Toplum İçin Çalışanlar

TEMEL BECERİLER : Eleştirel düşünme, araştırma, yaratıcı düşünme, karar verme, sosyal katılım

KAZANIMLAR : Kamuoyunun yerel yönetimlere etkisine örnekler verir.

MATERYALLER : Kağıt, kalem

İkinci sayfada yer alan fıkra verilen yönergeler doğrultusunda tamamlatılır ve sonuçları tartışılır. Çalışma kağıdını çoğaltılarak öğrencilere dağıtılacaktır.

Değerlendirme

1. Fıkra'yı iki durumu da düşünerek tamamlamış mı?
2. Tercih ettiği durumun gerekçesini açıklayabiliyor mu?

NASRETTİN HOCA İLE BİRLİKTE

Aşağıda bir Nasrettin Hoca

fıkrasının giriş bölümü var, sonu ise yok. Fıkranın sonunu sen yazmalısın. Dikkatli bir şekilde okuyarak, fıkrayı tamamla mısın?

"Nasrettin Hoca'nın köyünde herkes, bölgenin yöneticisinin (hükümdarının) bakıp beslemeleri için köylere gönderdiği filden şikayetçidir. Fil ne var ne yoksa yiyip bitirmekte, bir türlü doymak bilmemektedir. Üstelik evlere ve ağaçlara da zarar vermektedir. Bu duruma bir çare arayan köylüler Hoca'ya başvurur ve kendilerini bu filden kurtarması için yardımcı olmasını isterler. Hoca köylülerin şikayetlerinde haklı olduklarını, yöneticiye giderek ne kadar zor durumda olduklarını bildirmelerinin gerektiğini söyler. Köy halkı "Aman Hocam, biz yalnız başımıza nasıl gideriz. Sen büyüğümüzün bize önderlik et ne olur." Diyerek cevap verirler. Hoca bu teklifi olumlu bulur. Ertesi gün Nasrettin Hoca önde, köy halkı arkada yöneticiye gitmek üzere yola çıkarlar.

Yolda neler mi olur?

1. Hoca ve köy halkı hep birlikte yöneticiye gider ve durumu anlatırlar. Yöneticiye neler söyleyebilirler? Onun cevabı ne olabilir? Köye döndüklerinde neler olur? Fıkranın bundan sonrasını buna uygun olarak tamamla mısın?

2. Köy halkı ve Nasrettin Hoca hep birlikte yola çıkmışken, köy halkı Nasrettin Hoca'yı yolda yalnız bırakıp geri dönerse ne olabilir? Hoca yöneticiye ne söyleyebilir? Yöneticinin cevabı ne olabilir? Nasrettin Hoca köye döndüğünde neler yaşanır? Fıkrayı bunları düşünerek tamamla mısın?

3. Sana göre hangi durumun olması daha iyi? Neden?

BİR GEZİ YAPALIM

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 1 GÜN
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: Toplum İçin Çalışanlar
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, karar verme
KAZANIMLAR	: Yaşadığı yerin yerel yönetim birimlerini tanır.
MATERYALLER	: Çalışma kağıtları, fotoğraf makinesi, kayıt cihazı vs.

Uygulama:

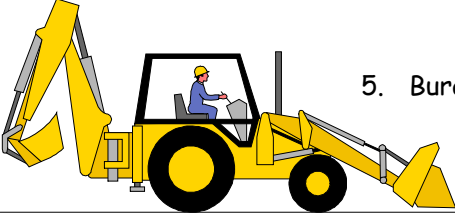
Yerel yönetim birimlerinden birini ziyaret eden öğrenci, ilgili birimlerden yetkili biriyle röportaj yapar. Çalışma kağıdındaki sorulara benzer sorularla o birim hakkında bilgi sahibi olur. Görsel olarak fotoğraf çekebilir. Öğrenci daha sonra öğrendiklerini sınıfta sunar.

BELEDİYEMİZİ TANIYORUZ

1. Nasıl başkan oldunuz?
2. Buradaki göreviniz ve yetkileriniz nelerdir?
3. Belediye meclisinin görev ve yetkileri nelerdir?
4. Belediyemizde kaç kişi çalışıyor?

5. Burada çalışan diğer insanların görevleri nelerdir?

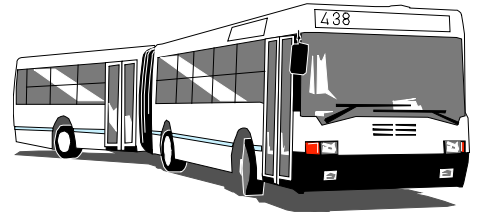

6. Belediye hizmetlerinizde hangi araçları kullanıyorsunuz?

7. Görev süresince yapmış olduğunuz etkinlikler nelerdir?

8. Çocuklara yönelik yaptığınız özel faaliyetler var mı? Var ise nelerdir?

9. Doğal ortamı ve tarihi yapıları korumak için neler yapıyorsunuz?

10. Belediyenin gelir kaynakları nelerdir?

11. Belediye başkanı olduğunuzda ne hissettiniz?

12. Gelecekte belediye başkanı olabilmem için neler yapmam gerekiyor?

13. Bundan sonra yapmak istediğiniz faaliyetler nelerdir?

ADI: NE YAPABİLİRİZ?

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40 DK.
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR
TEMEL BECERİLER	: Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, empati
KAZANIMLAR	: Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin sonuçlarını değerlendirir Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır
MATERYALLER	: Resim, okuma metni
KAYNAK	: Eğitim Gönüllüleri, Ekim 2003, sayı 3, s.11.

NE YAPABİLİRİZ?

1. Dersin başlangıcında aşağıdaki paragrafı isteyen birkaç öğrenciye okutulur

Dünyada sayısız problemler vardır. Sevgi ve ilgiye ihtiyacı olan insanlar da... Bazen bu problemler ve insanlar için 'Ben ne yapabilirim ki?' diyebiliriz. Katkımızın küçük olduğuna inanmak bizi harekete geçmekten alıkoyar. Ama biz, enerji ve zamanımızın bir kısmını bu sorunlar için kullanmazsak, gelecekte daha büyük problemlerle karşılaşabiliriz. Sevgi ve ilgiye ihtiyacı olan insanlarda kendilerine uzanacak bir elden yoksun kalırlar.

2. Verilen fotoğrafı duvara yansıtılır veya fotokopi ile çoğaltarak öğrencilere verilir. Öğrenciler fotoğrafı inceledikten sonra aşağıda verilen soruları veya benzerlerini öğrencilere yöneltilir.

1. Fotoğrafta kaç kişi var?
2. Fotoğraf nerde çekilmiş olabilir? Bir eve benziyor mu?
3. Fotoğrafın dışında kimler olabilir?
4. Fotoğraftaki genç ve iki kızın giysilerindeki benzerliğin sebebi ne olabilir?
5. El sallayan genç ile kızlar neden oradalar?
6. Bu kurumda sürekli çalışan insanlarla Eğitim Gönüllüleri Vakfı üyelerinin kurumdaki faaliyetleri arasında ne gibi farklar var?
7. Bu fotoğrafta olmak ister miydin?

Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın 2003 Yaz etkinlikleri gezi etkinliği kapsamında, İzmir Orjin Deri Ateşböceği Gezici Öğrenim Birimine katılan çocuklar Denizli Huzurevi'ni ziyaret etmişlerdir. 1 Ağustos Cuma günü düzenlenen ziyarete 23 çocuk katılmıştır. Yukarıdaki fotoğraf bu huzurevine yapılan ziyarette çekilmiştir. Çocuklar Denizli Huzurevi'nde yaklaşık 50 huzurevi sakinini ziyaret etmiş, amca ve teyzeleriyle öğle yemeği yiyerek bol bol sohbet etmişlerdir.

8. Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın düzenlemiş olduğu bu etkinlik, katılımcı çocukları ve ziyaret edilen teyze ve amcaları ne yönde etkilemiş olabilir? Sizce ne hissetmiş olabilirler?
9. İsteyen öğrencilerden oradaki insanların hissettiklerini beden dilleri ile anlatmaları istenir.
10. Fotoğrafın öncesi ve sonrası isteyen öğrenciler tarafından canlandırılabilir.

11. Siz de daha önce böyle bir etkinliğe katıldınız mı? Katılmak ister misiniz?
12. Eğitim ile ilgili bir Sivil Toplum Kuruluşu'nun üyesi olsaydınız bunun dışında nasıl bir etkinlik önerirdiniz?
13. Bu önerilerinizle eğitimdeki hangi sorunları çözmeyi planlıyor musunuz?

ARAŞTIRIYORUZ

DERS	: SOSYAL BİLGİLER
SINIF	: 5
YAKLAŞIK SÜRE	: 40'+40'+40
ÖĞRENME ALANI	: GRUPLAR, KURUMLAR, SOSYAL ÖRGÜTLER
TEMA	: TOPLUM İÇİN ÇALIŞANLAR
TEMEL BECERİLER	: Araştırma, gözlem, eleştirel düşünme
KAZANIMLAR	: Sivil toplum kuruluşlarını etkinlik alanlarına göre sınıflandırır Sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin sonuçlarını değerlendirir Bireylerin rolleri açısından sivil toplum kuruluşlarını resmi kurum ve kuruluşlarla karşılaştırır
MATERYALLER	: Grup çalışma kağıdı, renkli karton, renkli kalem.

SÜREÇ

1. Bir önceki sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin evde konuya hazırlanmalarını sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen çalışmalar yapılır.

- Aşağıdaki eğitim, sağlık ve çevre alanında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin isimleri tahtaya yazılır.
- Öğrencilerden bu sivil toplum örgütlerinden birini seçerek, hakkında araştırma yapmaları istenir.
- Araştırmalarını daha planlı ve hedefe yönelik yapmalarını sağlamak amacıyla çalışma kağıdı öğrencilere verilir.
- Bir sonraki derste yapılacak çalışma hakkında bilgi verilir. Gerekli malzemelerin temini için görev dağılımı yapılır.

2. Grup çalışmalarının yapılacağı yerler dersten önce hazırlanır.

3. Eğitim alanında çalışan sivil toplum örgütlerini araştıran öğrenciler 1. grubu, Sağlık alanında çalışan sivil toplum örgütlerini araştıran öğrenciler 2. grubu, çevre alanında çalışan sivil toplum örgütlerini araştıran öğrenciler ise 3. grubu oluştururlar.

4. Her gruba bir tane grup çalışma kâğıdı, bir tane de balık çalışması verilir.

5. Gruplara çalışmalarını ne kadar sürede tamamlamaları gerektiği belirtilir.

6. Gruplardan, grup çalışma kâğıtlarındaki bölümleri doldurmaları istenir.

7. Her grup büyük bir balık çizer. Model balıktan yararlanarak çalışma konuları ile ilgili kendi balıklarını oluştururlar.

8. Bütün gruplar çalışmalarını sunarlar. Bu süreçte; sunum yapan grup hazırladığı balığı tahtaya asar.

Diğer gruplar sunum yapan arkadaşlarına aşağıdaki sorular ve ya benzerlerini yöneltirler.

Eğitim alanında hizmet veren sivil toplum örgütlerinin isimleri ne?

Eğitim alanında hizmet veren sivil toplum örgütlerinin kuruluş amaçları ne?

Kimler bu sivil toplum örgütlerine üye olabiliyor?

Bu sivil toplum örgütlerinin çalışmalarının topluma faydaları neler?

Kuruluş amaçlarını gerçekleştirmek için hangi çalışmaları yapıyorlar?

Bu sivil toplum üyelerinin kurucularının isimleri ne?

9. İkinci ve üçüncü grupta aynı şekilde sunusunu yapar.

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı	Türk Eğitim Vakfı
Anne Çocuk Eğitim Vakfı	Türk Eğitim Derneği
Lösemili Çocuklar Vakfı	Altı Nokta Körler Vakfı
Türk Kalp Vakfı	Türkiye Organ Nakli Derneği
Türkiye Organ Nakli ve Yanık Tedavi Vakfı	
Türkiye Sakatlar Derneği	Doğal Hayatı Koruma Derneği
Tema Vakfı	Türkiye Çevre Vakfı
Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı	

ÇALIŞMA KAĞIDI

1. Araştırdığım sivil toplum örgütünün;

Adı:.....

Sembolü: (Çiziniz)

Kurulduğu tarih:

Toplam hizmet süresi:(Hesaplayarak yazınız.)

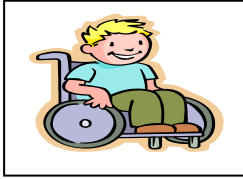
Kurucusunun adı:.....

Kuruluş amacı:.....

2. Kurumda bugüne kadar yapılan etkinlikleri araştırınız . Bunlardan üç tanesini yazınız.

3. Kurum yaptığı etkinliklerle topluma ne gibi katkılarda bulunuyor?

4. Kurumun giderlerinin sağlandığı kaynaklar.....

5. Kuruma kimler üye olabiliyor?

6. Üyelerin görevleri ne?.....

7. Üyeler yaptıkları işlerin karşılığı olarak herhangi bir ücret alıyorlar mı?

8. Kurumda, çalışmaları karşılığında maaş alanlar var mı? Bunlar kimler?

GRUP ÇALIŞMA KAĞIDI

.....alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin adları:

.....

.....

.....

.....

.....

Kuruluş amaçları:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Yaptıkları çalışmalar:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Topluma sağladıkları faydalar:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Giderlerini sağladıkları kaynaklar:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Üyelik koşulları:.....

.....

.....

.....

.....

.....

Üyelerin görevleri:.....

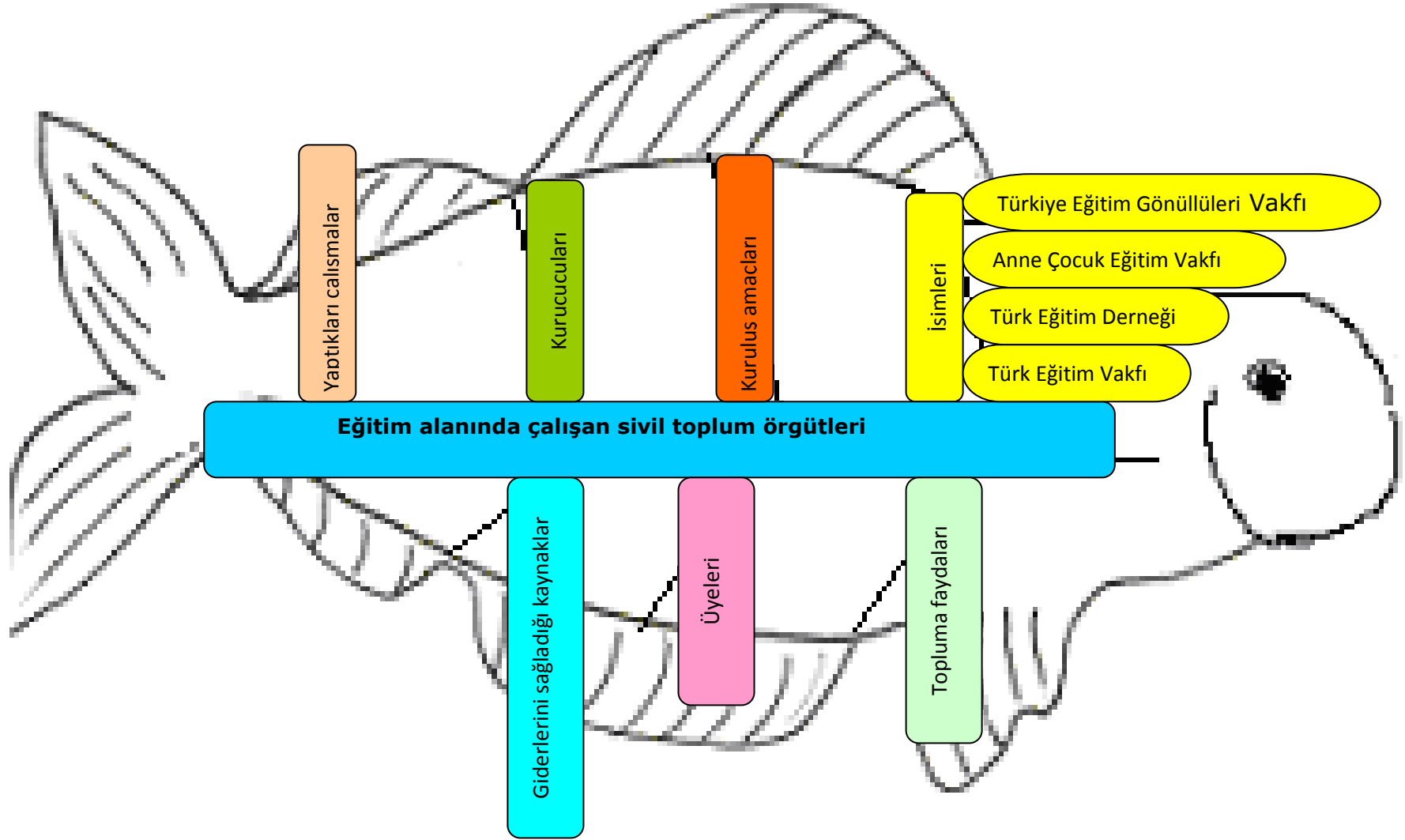
.....

.....

.....

.....

.....

EK-13

UYGULAMALARDAN ÖRNEKLER

Yıldırım Belediyesi Geri Dönüşüm projesi kapsamında 5-E sınıfı Geri Dönüşüm Defilesi

Toplumsal Dayanışma konulu dramatizasyon çalışmalarından alınmış görüntüler

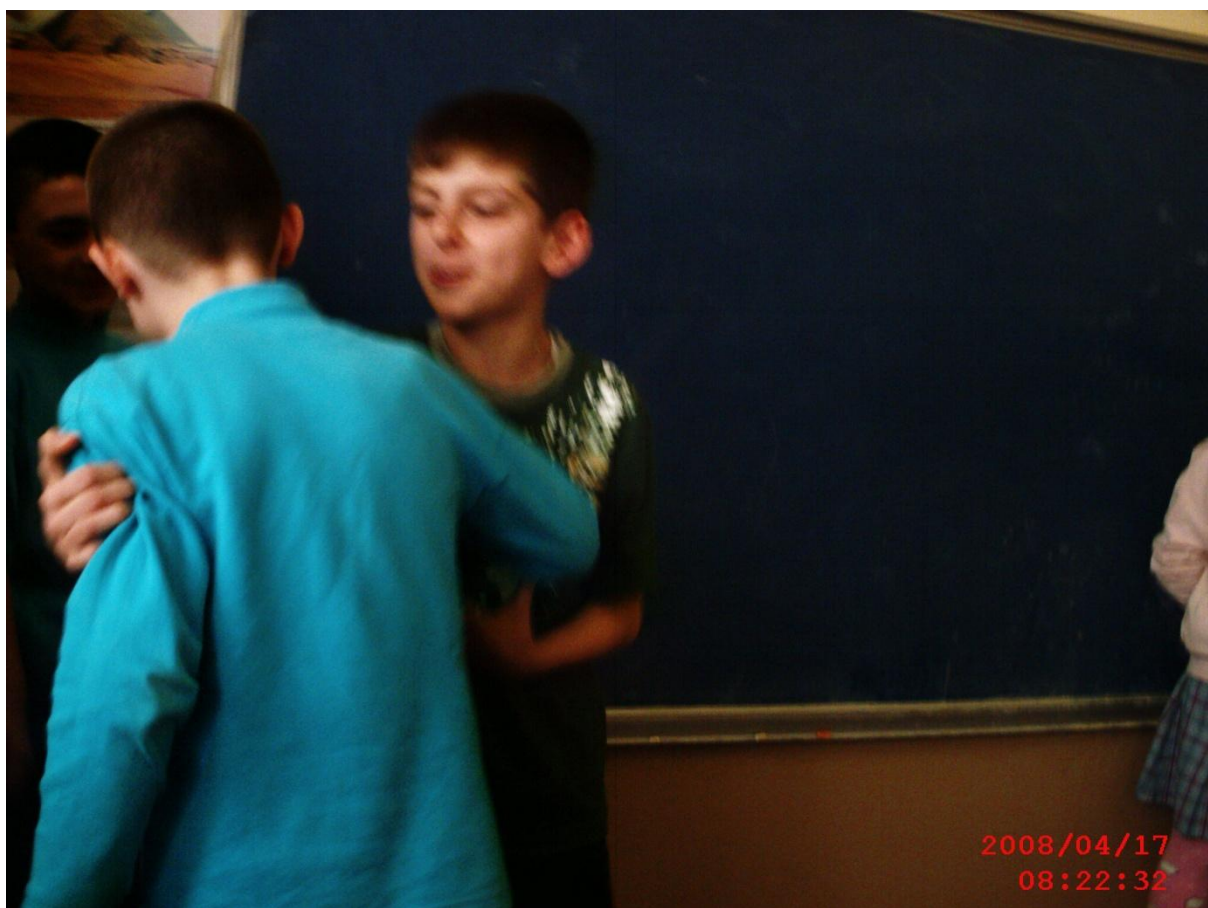

Toplumsal Yardımlaşma konulu dramatizasyon çalışmalarından alınmış görüntüler

Yardımlaşma konulu dermatizasyon çalışmalarından bir örnek

Huzurevi ziyareti sonrası öğrenci görüşlerini sunuyor

NURSİMA ÇEVİK
787 - 5/E
SOSYAL BİLGİLER
TOPLUM
İÇİN ÇALIŞANLAR
BELEDİYEYE BAĞLI
MESLEKLER

ESRA YAVUZ AVCI

28.04.2008
YILDIRIM/BURSA

BELEDİYEYE BAĞLI MESLEKLER

Öğretmen
Seydi Çetin

MUHTAR

Öğretmenimiz bize belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Ben de ilk önce bize yakın olan mahalle muhtarına gittim.

NURSİMA: Ben Nursima. Öğretmenim bana belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Bende ilk önce sizle röportaj yapmaya geldim.

MUHTAR : İlk önce beni seçtiğin için çok teşekkür ederim. Bana soracağın soruları zevkle cevaplayacağıma inanabilirsin.

NURSİMA: O zaman sorularıma rahatlıkla sorabilirim. Kaç yaşında bu göreve başladınız?

MUHTAR: 52 yaşında bu göreve başladım.

NURSİMA: Bu göreve nasıl geldiniz?

MUHTAR: Halkımın seçimiyle.

NURSİMA: Muhtarlığın süresi ne kadardır?

MUHTAR: 5 yılda bir muhtarlar değişir.

NURSİMA: Neden bu görevi seçtiniz?

MUHTAR: İnsanları seviyorum. Mahalle halkına talip oldum. Halkımın oyuyla seçildim.

NURSİMA: Bu görev size neler çağırıştırıyor?

MUHTAR: Sevgi ve hoşgörüyü çağırıştırıyor.

NURSİMA: Kendinizde olduğunu düşündüğünüz hangi özellikler bu görevi seçmenizde etkili olmuştur?

MUHTAR: Herkese açık samimi.

NURSİMA: Bu görevi sahip olmak için nasıl bir kişilik sahibi olması gerekir?

MUHTAR: Dürüst, efendi, sevgili, saygılı...

NURSİMA: Görevinizin çalışma alanı ve koşulları hakkında bilgi verebilir misiniz?

MUHTAR: Sosyal ve alyapı yeterliği şart.

NURSİMA: Muhtarın görevleri nelerdir?

MUHTAR: Mahallede yaşayanların ikamet kayıtlarını tutar, giriş ve çıkışları kaydeder, devlete olan işleri ve yazışmaları düzenler, ikametgah belgesi verir ve halkın bütün sorunlarıyla ilgilenir.

NURSİMA: Bu zorluklara karşı hala muhtar olmaktan mutlu musunuz?

MUHTAR: İşimi seviyorum. İnsanları seviyorum. İşime devam ediyorum. Çok mutluyum.

NURSİMA: Benişmle röportaj yaptığınız için çok teşekkür ederim.

MUHTAR: Ne demek. Ben teşekkür ederim.

DOKTOR

Öğretmenimiz bize belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Ben de ilk önce bize yakın olan mahalle muhtarına gittim.

NURSİMA: Merhaba ben Nursima. Öğretmenimiz bize belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Bende Muhtardan sonra sizinle röportaj yapmaya geldim.

DOKTOR: Muhtardan sonra beni seçtiğin için çok teşekkür ederim. Bana soracağın soruları zevkle cevaplayacağıma inanabilirsin.

NURSİMA: O zaman sorularımı rahatlıkla sorabilirim. Kaç yaşında bu mesleğe başladınız?

DOKTOR: 24 yaşında bu mesleğe başladım.

NURSİMA: Neden bu mesleği seçtiniz?

DOKTOR: İnsanlara yardım etmeği sevdiğim için.

NURSİMA: Bu meslek size neler çağırıştırıyor?

DOKTOR: İnsanlara yardım etmeği çağırıştırıyor.

NURSİMA: Bu mesleği seçmenizde size etki eden kişiler veya olaylar var mı? Varsa neler?

DOKTOR: Ailem ve arkadaşlarım.

NURSİMA: Kendinizde olduğunu düşündüğünüz hangi özellikler bu mesleği seçmenizde etkili olmuştur?

DOKTOR: Sevmek ve saymak.

NURSİMA: Bu mesleğe sahip olmak için nasıl bir kişilik sahibi olması gerekir?

DOKTOR: Parayı 2. plana koymak.

NURSİMA: Mesleğinizin çalışma alanı ve koşulları hakkımda bilgi verebilir misiniz?

DOKTOR: Özel sektör de çalışma.

NURSİMA: Bu meslek ülke ekonomisine nasıl katkı sağlar?

DOKTOR: Hastalara yardım etmek.

NURSİMA: Nasıl bir eğitim almamız gerek?

DOKTOR: İlk okul, orta okul, lise ve tıp fakültesini okumak.

NURSİMA: Bu zorluklara karşılık doktor olmaktan mutlumsunuz?

DOKTOR: Evet mutluyum.

SIHİ TESİSATÇI

Öğretmenimiz bize belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Bende sizinle röportaj yapmaya geldim.

NURSİMA: Ben Nursima Öğretmenimiz belediyeye bağlı mesleklerle röportaj yapmamızı istedi bende sizinle röportaj yapmaya geldim.

TESİSATÇI: Bu röportaja beni de kattığın için çok teşekkür ederim. Soracağın sorulara zevkle cevap vereceğime inanabilirsin.

NURSİMA: O zaman sorularımı rahatlıkla sorabilirim. Kaç yaşında bu mesleğe başladınız?

TESİSATÇI: Bu mesleğe 13 yaşında başladım.

NURSİMA: Neden bu mesleği seçtiniz?

TESİSATÇI: Başladığımda bu meslek çok güzeldi.

NURSİMA: Bu meslek size neler çağırıştırıyor?

TESİSATÇI: Amma hizmeti yapıyoruz. En önemli meslektir. Susuz hayat olmaz.

NURSİMA: Bu mesleği seçmenizde size eki eden kişiler veya olaylar var mı? Varsa neler?

TESİSATÇI: Var. rahmetli ustam ve babam

NURSİMA: Kendinizde olduğunu düşündüğünüz hangi özellikler bu mesleği seçmenizde etkili olmuştur?

TERZİ

Öğretmenimiz bize belediyeyle ilgili mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Ben de sizinle röportaj yapmaya geldim.

NURSİMA: Ben Nursima öğretmenimiz belediyeyle ilgili mesleklerle röportaj yapmamızı istedi. Ben de sizinle röportaj yapmaya geldim.

TERZİ: Bu röportaja beni de kattığın için çok teşekkür ederim. soracağın sorulara zevkle cevap vereceğime inanabilirsin.

NURSİMA: O zaman sorularımı rahatlıkla sorabilirim. Kaç yaşında bu mesleğe başladınız?

TERZİ: Ben bu mesleğe 14 yaşında başladım.

NURSİMA: Neden bu mesleği seçtiniz?

TERZİ: Çok sevdiğim için.

NURSİMA: Bu mesleği seçmenizde size etki eden kişiler veya olaylar var mı? Varsa neler?

TERZİ: Annem ve babam.

NURSİMA: Bu zorluklara karşılık terzi olmaktan mutlu musunuz?

TERZİ: Evet çok mutluyum.

26/10/2008
Çarşamba

SOSYAL BİLGİLER DERSİ RÖPORTAJ ÖDEVİ

AD: ENE S

SOYAD: TURGUT

SINIF: 5İE

NUMARA: 1013

KONU: RÖPORTAJ YAPMA

5-E Ebru Özdemir röportaj çalışması

MUKTAR İLE RÖPORTAJ

SORU
Burada organizasyonun?

CEVAP
Genelinde mahalle muhtarları NİHAT Gençel.

SORU
Ne zaman mükter aldunuz?

CEVAP
2005 yılı seçimleri sonrasında mükter aldım.

SORU
Görevleriniz nelerdir?

CEVAP
Görevlerim mahalle halkının problemlerini gidermek, çalışarak mahallede bulunan ve caddelerdeki yapı sorunlarını diğer kurumlara bildirerek giderek masrafi sigortaktır.

SORU
Lazı ki çalıştırıyor musunuz?

CEVAP
Hayır, ben kendim ve bir mükterden çalışıyorum.

SORU
Burada çalışan diğer kişilerin görevleri nelerdir?

CEVAP
Burada mükter yapmaktadır. Burada halkın ne gibi problemleri olduğunu araştırarak giderek işi çalıştırıyorlar.

SORU
Hangi araçları kullanıyorsunuz?

CEVAP
Burada teknoloji olarak bilgisayarlı sistem kullanıyoruz, kayıtları bilgisayarlar ile daha hızlı oluyor ve veritabanımızla daha iyi hizmet sunuyoruz.

SORU
Yapmış olduğunuz etkinlikler nelerdir?

CEVAP
Yapmış olduğumuz etkinlikler mahalledeki sardunya mükter alarak tepet edenler arasında almaya çalışarak.

26.04.2008

1-) Bu işe nasıl başladınız?
Müracaat ettim ziraatimin beni buraya gönderdi.

2-) Burada çalışmaktan memnunsunuz mu?
Evet günlük hayatımdan dışarı çıkıyorum.

3-) Buraya mecbur kaldığınız için mi yoksa yaşlıları sevdiğiniz için mi başladınız? Maddi gelirimi sağlamak için ve yaşlıları seviyorum.

4-) Burada ne gibi zorluklarla karşılaşmaktasınız?
Zorluklar soruların var.

5-) Burada yaşlılar aileleriyle birlikte bırakılıyor?
150'ni öyle bırakılıyor.

6-) Kendi isteğiyle burada kalmak isteyen yaşlılar varmı?
Tabii ki de var.

7-) İsteyen her yaşlı burada kalabiliyor?
Hayır günlük bunun şartları var.

8-) Burada yaşlılarla ilgilenirken ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?
Sağlık problemleri oluyor. kendi aralarında iletişim problemi oluyor.

9-) Yaşlılarımız size nasıl davranıyorlar?
İyi davranmaya çalışıyorlar.

10-) Siz onlara nasıl davranıyorsunuz?
Biz onları sevdiğimiz için aklıyla davranıyoruz.

11-) Yaşlıların burada kalması için belirlenmiş miktarda para ödeme gerekiyor mu?
Tabii ki de ücretli kalıyor.

12-) Burada çalışmak için okulu bitirmek gerekiyor mu?
Fakat okulu bitirmek gerekiyor.

Benimle röportaj yaptığınız için teşekkür ederim.

EBRU
ÖZDEMİR
512 1367

5-E Enes Turgut röportaj çalışması

RÖPORTAJ

26.04.2008

1. Soru = Nasıl bankacı oldunuz?

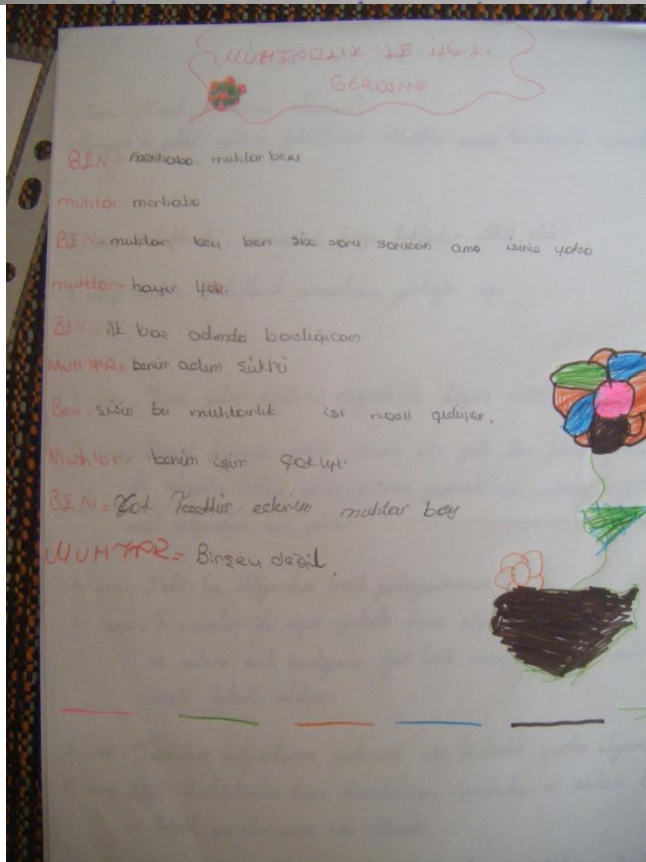
Cevap = 4 yıllık işletme fakültesini bitirdikten sonra bankacılık sınavlarını

2. soru Vakıfbank'ı seçmenizdeki hangi faktörler etkili oldu?

2. cevap Sadece Vakıfbank sınavlarına girdiğim için

3. soru = Size gelen kişilerin çoğunlukla ihtiyaç nedir?

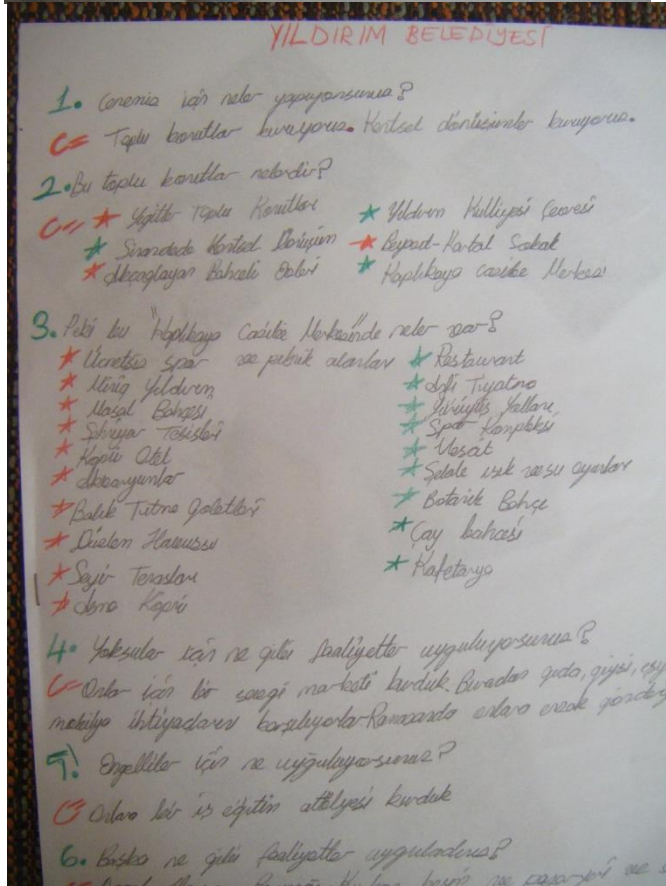
3. cevap Büyük firmalar kredi almak için gelir. Bu firmalar bize

Belediye Gezisi notları ve röportaj çalışması

5-E Tarık Mecit

29.04.2008
CUMA

1. Nasıl doktor oldunuz?
Üniversite de ve Tıp Fakültesinde okudum
2. Buradaki göreviniz ve yetkiniz nelerdir?
Sağlık ocağında sağlık hekimiyim
3. Sağlık ocağında kaç kişi çalışıyor?
14 kişi çalışıyor
4. Burada çalışan diğer insanların görevleri nelerdir?
Ebe, hemşire ve hizmetli çalışıyor
5. Görev süresince yapmış olduğunuz etkinlikler nelerdir?
Aşı, kan tahlili gibi etkinlikler yapıyoruz
6. Sağlık ocağının gelir kaynağı nelerdir?
Müdürlükten alıyoruz
7. Doktor olunca ne hissettiniz?
Çok sevindim ve çok mutlu oldum

TARİK MECİT
5-E 327

24.04.2008
Pazartesi

Tarık Mecit

Kütüphane

1. Kütüphane nedir ve hangi faaliyetlerde bulunuyoruz?
Kütüphane, insanlar için bilgiyi yaygınlaştırmak ve bu bilgiyi kullanarak diğer insanların da bilgilerini artırmak için kurulmuş bir kurumdur. Biz kütüphanelerin gelen görevleri yerine getirmeye çalışıyoruz.

2. Kütüphanenize nelerdir?

Kütüphanedeki kitaplar bizim için çok önemlidir. Biz kütüphanedeki kitapları kullanarak diğer insanların da bilgilerini artırmak için çalışıyoruz.

3.

Kitap Okuma Gecesi

1. Burada hangi görevde çalışıyoruz?

Burada kütüphane görevinde çalışıyoruz.

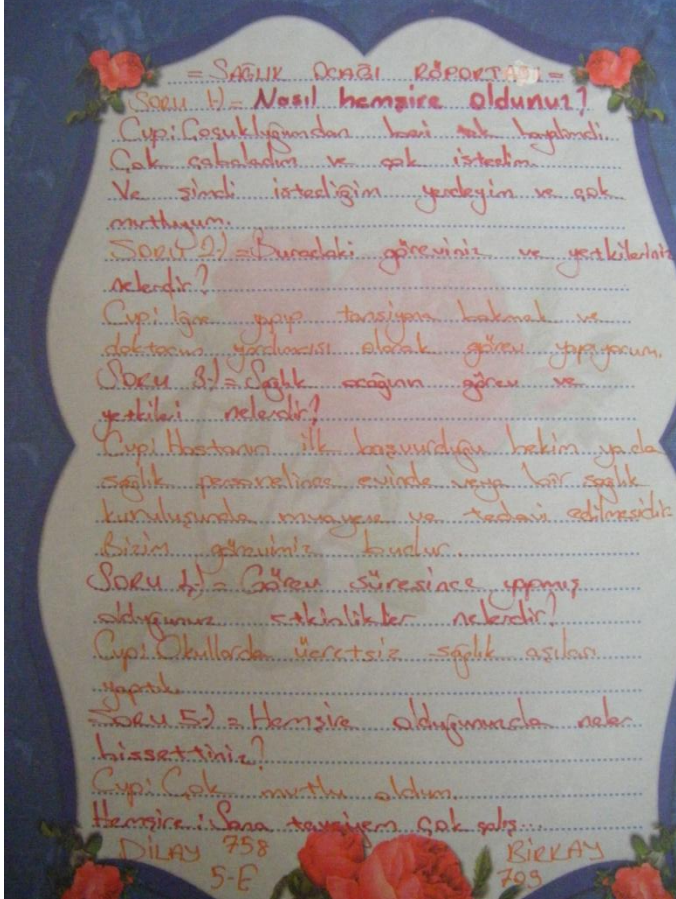
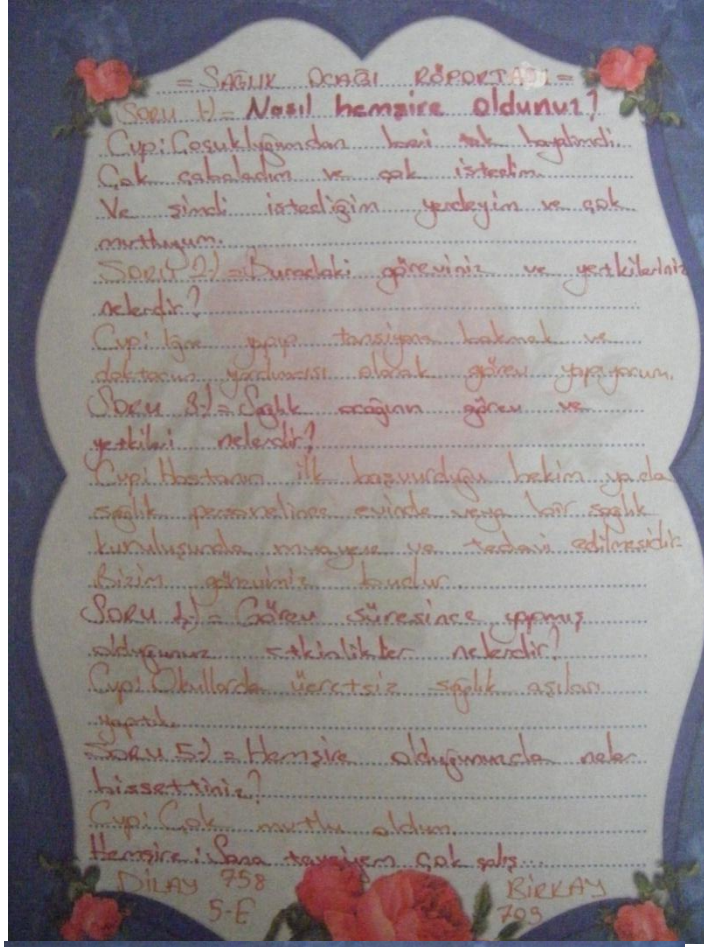
2. Burada ne gibi sorumluluklara sahipsiniz?

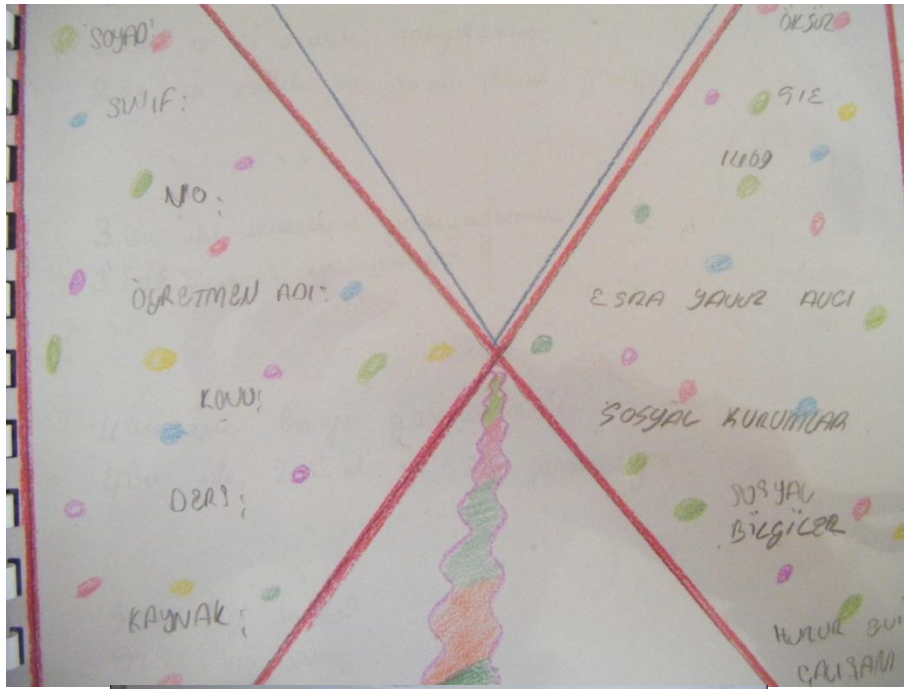
Burada gelen kitapların ve diğer kütüphanelerin kütüphaneye girip girmediğini kontrol ediyoruz.

3. Burada kütüphane dışında başka bir göreviniz var mı?

Hayır yok.

Tarık Mecit
5-E 1075

KARAKOLLUMUZU TANİYORUZ

- 1-) Meslek polis olduğum?
- 2-) Bıraktığı görev ve yetkilerinin ne olduğunu?
- 3-) Bu karakola görev ve yetkileri ne olduğunu?
- 4-) Bu karakola bir kişi çalışıyor?
- 5-) Bırak çalıştır diğer insana görevleri ne olduğunu?
- 6-) Karakol binasının adı ve hangi ocağa bağlı olduğunu?
- 7-) Bırak sinema yolları olduğunu etkililik ne olduğunu?
- 8-) Gıcıkla yolları yollarına faaliyetleri ne mi? Bırak ne olduğunu?
- 9-) Bırak binası ve baki yolları binanın için ne olduğunu?
- 10-) Bu karakola gelir kapakları ne olduğunu?
- 11-) Bırak binasında ne olduğunu?
- 12-) Bırakla polis binası için ne olduğunu?
- 13-) Bırak sonra yolları istegine faaliyetleri ne olduğunu?

POLİSİMİZİ TANİYORUZ

ADINIZ=> SAHİN ERDAL
SOYADINIZ=> YALÇIN
YAŞINIZ=> 46
KAG YILDIR BU MESLEKTESİNİZ=> 21

(Sana Arama karakola çalışan olarak çalışıyor olduğunu bili)

1. NASIL MUHTAR oldunuz?

C) Mahallemdeki insanlarla seçim yapıldı.

2. Muhtar olduğunuzda nasıl güçlükler yaşadınız?

C) Arkamdaki Bursa güverciğeyim.

3. Muhtarlardan hiç sıkıldınız mı?

C) HAYIR

4. Mesleğinizi bırakma?

C) HAYIR

5. Adınız ve Soyadınız?

C) Himet Şahin

14. Şu an

Sehiş

BELEDİYE
BAŞKANI İLE
RÖPORTAJ

ADIMIZ = Eda, Gizem, Kanser

SOYADIMIZ = Çelik, Zeynep, Topcu

31N1F1M1Z = 53E

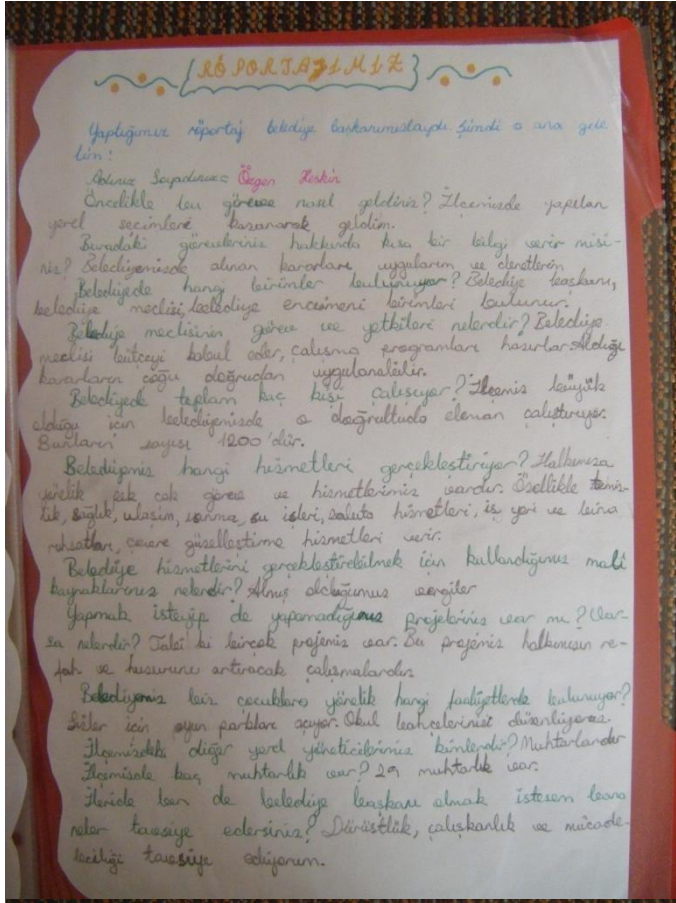
NO2LR1M1Z = 340, 606, 681

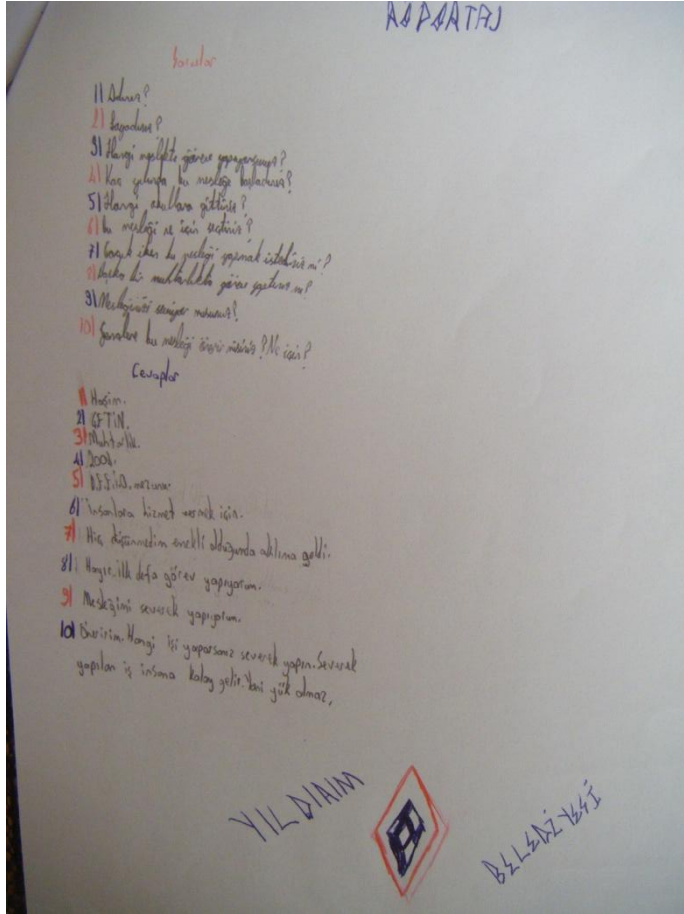
DER3LM1Z = 303422 BİLGİLER

KONU MUZ = RÖPORTAJ

TARİH = 25/04/2008

KENT BAŞKANI 2007 KENT

5-E Kemal Bilmez çalışması

EK -14

DAVUTKADI EŞREF EVCİL İLKÖĞRETİM OKULU 5- E GERİ DÖNÜŞÜM DEFİLESİ BASIN NOTLARI

Yıldırım Belediyesi Web Sitesi Bursa adresinden alınmıştır.

ÖĞRENCİLERE, YARIŞMALI GERİ DÖNÜŞÜM BİLİNCİ.

YILDIRIM BELEDİYESİ TARAFINDAN ORGANİZE EDİLEN "OKULLAR ARASI AMBALAJ ATIKLARI TOPLAMA YARIŞMASI " MART AYI SONUÇLANDI.

Yıldırım Belediyesi tarafından düzenlenen " Okullar arası ambalaj toplama" yarışmasının ilk ayı sonuçlandı. Dereceye giren okullara hediyelerini takdim eden Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, geri dönüşüm bilincinin öğrencilik yıllarında aşılması gerektiğini vurguladı.

Örnek belediyecilik anlayışı ile Yıldırım İlçesi'nin şimdiye kadar tanışmadığı mega projelerle tanıştıran ve sergilediği şeffaf katılımcı yönetim anlayışı ile Yıldırımlılar'ın gönlünü kazanan Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, " "Ağaç yaşken eğilir " düsturundan hareketle, okullar da başlatmış olduğumuz geri dönüşüm projelerimiz bir çok belediye tarafından örnek alınıyor" dedi .

Yıldırım Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü, cam, metal, plastik, kağıt ve karton türü evsel atıkları kapsayan " Okullar arası ambalaj toplama" yarışması ile minik yüreklerin genç zihinlerine küçüklükten geri dönüşüm bilincini aşılamayı hedefliyor.

Barış Manço Kültür Merkezi'nde düzenlenen 1 Mart-30 Haziran tarihlerini kapsayan ve ilk bölümü tamamlanan yarışmada her ay'ın sonunda dereceye giren okullara, hediyeleri verilecek. Yarışmada dereceye giren okullara ödülleri veren Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, birinciliği hak eden Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Lisesi'ne bilgisayar, ikinci Davutkadı eşref evcil İlköğretim okulu'na yazıcı , üçüncü Yıldırım İlköğretim okulu'na basketbol,futbol ve voleybol topu hediye etti. Ayrıca, anaokulları arasında birinci olan okula da 30 adet boyama kitabı hediye edildi. **Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu 5-E sınıfı öğrencileri tarafından geridönüşüm maddelerinden oluşan defile gösterisi yapıldı.**Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, " Temizlikte çok çeşitli kampanyalar düzenliyoruz. Amacımız, tüketici bilincinin oluşması. Geri kazanım sistemlerinin Yıldırım'da oluşturulması " dedi.

11.04.2008

(<http://www.yildirim.bel.tr/icerik.asp?Modul=Haber&id=325>)

'Ambalaj toplama' yarışması

Yıldırım Belediyesi tarafından düzenlenen "okullararası ambalaj toplama" yarışmasının ilk ayı sonuçlandı. Dereceye giren okullara hediyelerini takdim eden Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, geri dönüşüm bilincinin öğrencilik yıllarında aşılması gerektiğini vurguladı.

Belediye Başkanı Özgen Keskin, "Ağaç yaşken eğilir düsturundan hareketle, okullarda başlatmış olduğumuz geri dönüşüm projelerimiz birçok belediye tarafından örnek alınıyor" dedi.

Yarışmada her ayın sonunda dereceye giren okullara hediyeleri verilecek. Yarışmada dereceye giren okullara ödülleri veren Yıldırım Belediye Başkanı Özgen Keskin, birinciliği hak eden Bursa Ticaret ve Sanayi Odası Lisesi'ne bilgisayar, ikinci olan Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu'na yazıcı, üçüncü olan Yıldırım İlköğretim Okulu'na basketbol, futbol ve voleybol topu hediye etti. Ayrıca, anaokulları arasında birinci olan okula da 30 adet boyama kitabı hediye edildi. **Davutkadı Eşref Evcil İlköğretim Okulu 5-E sınıfı öğrencileri tarafından geri dönüşüm maddelerinden oluşan defile gösterisi yapıldı.**

Yayın Tarihi : 11 Nisan 2008 04:18

(http://www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2008/Nisan/11/Haber_366819.aspx)

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı : AKSARAY - 1977

Öğr.Gördüğü Kurumlar :	<u>Başlama Yılı</u>	<u>Bitirme Yılı</u>	<u>Kurum Adı</u>
İlkokul :	1984	1989	Aksaray Zafer İlkokulu
Ortaokul-Lise :	1989	1995	Aksaray Hazım Kulak Anadolu Lisesi
Lisans :	1996	2000	Uludağ Üniversitesi
Yüksek Lisans :	2000		Uludağ Üniversitesi

Medeni Durum : Evli

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce- Çok İyi
. Almanca- Orta

Çalıştığı Kurumlar :	<u>Başlama ve Ayrılma Tarihleri</u>	<u>Çalışılan Kurumun Adı</u>
1.	2000 2001	Demirbank
2.	2002 -	MEB

Aldığı Ödüller : Türkiye örnek öğrenci ödülü .
Kent gönüllüsü öğretmen ödülü

Diğer :

01.02.2009
Esra YAVUZ AVCI